

Mahalla

№ 34 (1760-1763) 2019 йил 1 — 8 август

ИЖТИМОЙ-СИЁСИЙ ГАЗЕТА

info@mahalladosh.uz

www.mahalladosh.uz

МУАММОЛАРНИ АҚЛ-ЗАКОВАТ ВА МЕХНАТ БИЛАН ҲАЛ ЭТСАК ХАЛҚИМИЗ БИЗДАН РОЗИ БЎЛАДИ

➔ 2-3.

Ишончни оқлаш учун
малака ва маҳорат керак ➔ 5.

БУГУНГИ СОНДА:

9. Нега сўнги пайтда раҳбарлар жамоатчилик «нишони»га айланмоқда?

10. 15 августдан энергия ресурслари нархлари ошади

12. Маҳалланинг Анзират бувилари қандай сараланади?

Яраштириш комиссиялари оилаларни қанчалик яраштиряпти? 13.

21. Эшак гўшти сотган «бизнесменлар» қўлга тушди

22. Избосканда мактаб формаси можарога айланганми?

Қоғозда қолаётган
секторлар:
хўжакўрсинга қилинган
ишлар кимга керак? 7.

Санобар
РАҲМОНОВА:
Томошабинни
завқлантириш
ҳам, йиғлатиш
ҳам мумкин ➔ 25.

Муаммоларни ақл-заковат ҳал этсак ҳалқимиз

ФУҚАРОЛАРНИНГ ЎЗИНИ ЎЗИ БОШҚАРИШ ОРГАНЛАРИ ФАОЛИЯТИНИ ЙИЛЛИК ФАОЛИЯТИ ЯКУНЛАРИ ҲАМДА ИККИНЧИ ЯРИМ ЙИЛЛИККА МЎЛЖАЛАНГАН УНДА ИЛК БОР РЕСПУБЛИКАМИЗДАГИ МАВЖУД 9098 ТА МАҲАЛЛА

Шавкат ЖАВЛОНОВ,
Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Республика кенгаши бошқаруви раиси.

Хўш, жорий йилнинг ортда қолган даврида маҳаллалар ҳаётида қандай ўзгаришлар юз берди? Қандай эзгу ишлар одамларимизни хушсуд этди? Йил бошида ният қилинган қайси яхши, соғлом амаллар рўёбга чиқди? Шулар ҳақида ўйлар эканмиз, эришилган марралар, муваффақиятларни сарҳисоб қилиб қувонамиз, ютуқларимиз бизга янги куч, ғайрат-шижоат бағишлайди. Шу билан бирга, йўл қўйилган камчиликлар, ечимини қутаётган масалалар ҳам борки, бу фаолиятимизни яна бир қарра чигиридан ўтказишни тақозо этади.

Олти ой сарҳисоби: нималарга эришилди?

Хуқуқий асос қанчалик мустақкам бўлса, ислоҳотлар самараси шунчалик жадаллашади. Бу ҳаққатни ўтган қисқа муддат ичида соҳага доир Президентнинг 1 та фармони, Вазиirlар Маҳкамаси, Олий Мажлис Сенати Кенгашининг 2 талдан қарори, шунингдек, Хукуматнинг 4 та йиғилиш баёни қабул қилинган мисолида ҳам яққол кўриш мумкин. Бу ҳужжатлар маҳалла институтининг мавқени ошириш, тизим иш фаолиятини самарали ташкил этиш, уни том маънода халқчил тузилмага айлантиришга қаратилгани билан ҳам аҳамиятлидир.

Жорий йилнинг май ойида фуқаролар йиғини раиси (оқсоқоли) сайлов юқори савияда ўтказилди. Сайлов жараёнида 22 минг 264 нафар номзоддан 9 098 нафар ташкилотчилик ва етакчилик қобилиятига, аҳолининг ҳурмати ва эътиборига сазовор бўлган фидоий ва жанқуяр маҳалла раислари сайланди.

«Кўшинг тинч — сен тинч» ёки «Бир кун жанжал чиққан жойдан қирқ кун барака кўтарилади». Бу ўғитларнинг туб моҳиятида теран ҳақиқат мужассам: элимиз

ҳамма замонда тинч-осойишта ҳаётни қадрлаган, шу йўлда бор салохиятини сарфлаган. Ҳисобот даврида тегишли мутасадди ташкилотлар билан ҳамкорлик тизими йўлга қўйилгани натижада жиноят содир этилмаган маҳаллалар сони 6 минг 107 тани ташкил этиб, умумий жиноятлар сони 30,4 фоизга камайди. 440 нафар фуқаро ҳудудий маҳаллалар кенгашлари томонидан қафиликка олинди. Яраштириш комиссиялари томонидан 27 минг 258 та оиланинг низолирига барҳам берилди.

Бандлик масаласи ҳам доимий эътиборда. Айни соҳада маҳалла раислари тавсияси асосида 28 минг 760 нафар фуқаро ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этилди. Йиғин раислари ташаббуси билан 674 та тadbиркорлик субъекти ташкил этилиб, 11 минг 341 та янги иш ўрни яратилди. Фуқаролар йиғини раиси қафилиги асосида тижорат банклари томонидан 14 минг 740 нафар фуқарога имтиёзли кредитлар ажратилди.

Кучли ижтимоий ҳимоя инсон шаъни, кадр-қиммати ва унга эътиром мезонидир. Маҳаллаларда ижтимоий ҳимояга муҳтож оилаларни қўллаб-қувватлаш мақсадида 5 млрд. 381 млн. сўмлик моддий ёрдам ажратилди. Шунингдек, 105 нафар ижтимоий ҳимояга муҳтож, ногиронлиги бўлган хотин-қизларни уй-жой билан таъминлаш мақсадида уйлари кенгаши раислари билан «Маҳалла» хайрия жамоат фондига тушган ҳомийлик маблағлари ҳисобидан тўланди.

Ўтган олти ой мобайнида 309 та маҳалла биноси таъмирланди, 89 таси реконструкция қилиниб, 146 таси янгидан қурилди. 2 минг 146 та фуқаролар йиғини биносининг қадастр ҳужжатлари тайёрланиб, ҳудудий кенгашлар учун 102 та «Маҳалла маркази» бинолари намунавий лойиҳалар асосида бунёд этилди.

Ҳудудий кенгашларнинг ўрни нега сезилмаяпти?

Ютуқлар ҳақида кўп гапириб мумкин. Лекин бугун асосий эътибор йўл қўйилган камчилик-

лар, ечимини қутаётган долзарб, устувор вазибаларга қаратилса, мақсадга мувофиқ бўлади. Шунинг учун биз ҳар бир маҳаллада аниқ, манзилли режаларни тузиб олиб, ҳар бир кундан оқилона фойдаланиб, натижа билан ишлашимиз керак. Эндиликда натижа учун шахсан вилоят кенгаши бошқаруви раиси билан биргаликда унинг ўринбосарлари, туманлар ва шаҳарлар раисларининг ўринбосарлари, маҳалла раислари ҳам шахсан жавоб берадилар.

Бирок, минг афсуски, ҳар сафар хато ва камчиликлар қайта тўқронланмаслиги учун фаолиятимизда уларни бартараф этиш, тегишли хулоса чиқариш, самарадорликка ва натижалдорликка эришиш, хизмат интизомини қучатириш, олға интилиш кузатилаяпти. Ўрганишлар ва таҳлилларга қўра, тизимда ҳали-ҳамон ечимини қутаётган камчиликлар кўза ташланмоқда.

Жумладан, давлатимиз раҳбарининг 2017 йил 3 февралдаги «Маҳалла институтини янада тақомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармонида фуқаролар йиғинларининг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш ҳудудий кенгашларнинг асосий вазибаси экани белгиланган бўлса-да, ҳозирги кунга қадар маҳаллалар фаолиятига услубий раҳбарлик талаб даражасида амалга оширилмаяпти.

Мисол тариқасида «Маҳалла билан ҳудудий кенгашларнинг муносабатини қандай баҳолайсиз?» мавзусида аноним тарзда жамоатчилик фикри ўрганилди. Мазкур сўровномада 193 нафар фуқаролар йиғинлари ходимлари иштирок этди. Эътиборлиси, овоз берганларнинг 51 фоизи «Кенгашлар маҳаллага мунтазам услубий-амалий ёрдам кўрсатиб боради», 14 фоизи «Кенгашлар маҳаллалардан фақатгина ҳисобот олиш билан шугулланади», 16 фоизи «Маҳалла ходимларини қўллаб-қувватлаш ва ҳимоя қилиш тизими йўлга қўйилмаган», 9 фоизи «Кенгашларнинг ўрни умуман сезилмайди», 10 фоизи «Маҳалла фаолияти билан боғлиқ муаммоларни ечишда кенгаши ходимларининг билими етарли эмас» деб ҳисоблайди. Мазкур сўровнома бугунги кунда ҳудудий кенгашлар

маҳалла ходимларини қанчалик ҳимоя қилаётгани, уларни қўллаб-қувватлаётгани, муаммоларини ҳал қилаётгани, услубий-амалий қўмақлашаётганини амалда намойён этади.

Нега маҳалла ходимлари маоши оширилмаяпти?

Фуқаролар йиғинларида ижтимоий-маънавий муҳитни соғломлаштириш бўйича 2019 йилнинг июнь-сентябрь ойларига мўлжалланган Ҳаракатлар режаларини ҳудуддаги муаммолардан келиб чиқиб, секторлар раҳбарлари ва туман (шаҳар)лар кенгашлари бошқарувлари раислари томонидан жорий йилнинг май ойида тасдиқлаш белгиланган бўлса-да, ўтган уч ойдан буён режа ишлаб чиқилмаганини қандай изохлаш мумкин?

Худди шундай, Вазиirlар Маҳкамасининг 2013 йил 10 июлдаги қарори билан тасдиқланган «Фуқаролар йиғинлари хисобга олиш тўғрисида»ги Низомга киритилган қўшимчадан кейин фуқаролар йиғинини хисобга олиш Давлат хизматлари маркази томонидан амалга оширилиши белгиланган бўлса-да, ҳозирги кунда маҳаллаларни маҳаллий ҳокимликлар томонидан хисобга олиш ҳолатлари мавжуд эканини кўрсатмоқда. Натижада ушбу ҳолат фуқаролар йиғинлари сони бўйича ҳар хил чалқашликлар, тафовутларни ҳамда аниқ ягона рақам мавжуд эмаслигини юзга келтиряпти.

Вазиirlар Маҳкамасининг 2019 йил 13 февралда тасдиқланган 63 та банддан иборат «Фуқаролар йиғинлари фаолияти самарадорлигини янада ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Дастур ижроси юзасидан Қоракалпоғистон Республикаси, Андижон, Фарғона, Сурхондарё, Тошкент вилоятлари ва Тошкент шаҳри томонидан амалга оширилган ишлар умуман қоникарсиз аҳволда. Хўш, ижроси таъминланмаса, бундай дастурлар нима учун ишлаб чиқилади? Тайёр дастур тасдиқланиб юборилсаю, вазибалар бажарилмаса, кенгашлардаги шунча ходим нима билан шугулланыпти, деган ҳақли савол туғилади.

Худди шундай, давлатимиз

раҳбарининг 2019 йил 2 апрелдаги «Аҳоли муаммолари билан ишлашда маҳалла институтининг мавқенин тубдан ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармонида фуқаролар йиғинлари раислари ва мастўл қотибларининг ойлик иш ҳақлари жорий йил 1 майдан 1,25 бараварга, 1 октябрдан 1,2 бараварга оширилиши белгиланган бўлса-да, таҳлилларга қўра, ҳозирги кунга қадар Шуманайдаги 13 та, Зафарободдаги 10 та, Мирзачўлдаги 12 та, Сайхунбоддаги 19 та фуқаролар йиғини ходимлари маошини оширган ҳолда олиб келаётгани маълум бўлди.

Раис ўринбосарлари қачон рағбатлантирилади?

Маълумки, 2018 йил 1 сентябрда қадар маҳаллалар, уларнинг тарихи, бугуни, истикболлари ва ўзига хос жиҳатлари тўғрисида 14 жилддан иборат «Ўзбекистон маҳаллалари» энциклопедиясини чоп этиш вазибаси юклатилган эди. Лекин маҳаллаларнинг келиб чиқиш тарихи, этногенези ҳақида сифатли маълумотлар тақдим этилмагани, мутахассисларни жалб этган ҳолда аниқ далиллар, тарихий манбалар ўрганилмагани сабабли мазкур масала ҳозирги кунга қадар охирига етказилмаган.

Вазиirlар Маҳкамаси томонидан 2018 йил 26 августда 688-сонли қарор билан тасдиқланган «Ҳар бир маҳаллада — футбол майдони» Дастури ижросига ҳам етарли эътибор қаратилмаяпти. Натижада 2018-2019 йиллар давомида маҳаллаларда 1 349 та футбол майдони қурилиши режалаштирилган бўлса-да, амалда атиги 131 таси қурилган, 102 тасининг қурилиш ишлари давом этмоқда. Шунингдек, Хукуматнинг тегишли қарорига асосан, ҳар ярим йилда Жисмоний тарбия ва спорт вазилиги ҳамда Ёшлар иттифоқи томонидан ҳар бир туман ва шаҳардан 3 нафардан фуқаролар йиғинлари раисларининг Ёшлар масалалари бўйича ўринбосарлари энг кам ойлик иш ҳақининг 2 баравари миқдоридан моддий рағбатлантириш белгиланган бўлса-да, ҳозирги кунга қадар биронта ўринбосар рағбатлантирилмаган.

Президентимиз томонидан ижтимоий, маънавий-маърифий соҳалардаги ишларни янги тизим асосида йўлга қўйиш бўйича 5 та ташаббус ижроси юзасидан Қашқадарё, Сирдарё, Сурхондарё, Тошкент, Самарқанд вилоятларида тadbирлар етарли даражада ташкил этилмаган.

ЎЗБЕКИСТОН — БЕЛАРУСЬ:

янги уфқлар, истиқболли келишувлар сари дадил одимлар

ЎЗБЕКИСТОННИНГ ХАЛҚАРО МУНОСАБАТЛАРДАГИ ШИЖОАТИ ИККИ МАМЛАКАТ ЎРТАСИДАГИ АЛОҚАЛАРНИ ЯНАДА РИВОЖЛАНТИРИШГА ХИЗМАТ ҚИЛИШИ ТАЙИН

Дўстона муносабатларни кадрлайдиган юрт

Ўзбекистон ўз ташқи сиёсатида асосий эътибор қаратадиган жиҳатларидан бири, бу — Марказий Осиё ва МДХ мамлакатлари билан алоқалардир. Зеро, мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг асосий бозори ҳам, ўз навбатида, импорт қилинаётган товарларнинг катта қисми ҳам айнан шу давлатлар ҳиссасига тўғри келади. Бунда Беларусь Республикасининг ҳам алоҳида ўрни бор.

Ўзбекистон ва Беларусь Республикаларининг ўхшаш жиҳатлари кўп. Жумладан, Шарқий Европанинг саноатлашган бу мамлақати тўлағича куруқлик билан ўралган. Ўз навбатида, Ўзбекистон ҳам икки марта куруқлик билан ўралган давлат ҳисобланиб, тўғридан-тўғри илик денгизларга, портларга чиқиш имкониятига эга эмас. Шунингдек, Беларусь ҳам Ўзбекистон каби иқтисодийёта да ижтимоий йўналтирилган бозор принципларига риоя қилади. Давлатлараро фаолиятда самимий, дўстона муносабатларни кадрлайди.

Сир эмас, МДХ мамлакатлари орасида Беларусь Республикаси билан муносабатларимизда бир муддат турғунлик кузатишган эди. Ўзбекистоннинг бу давлат билан муносабатларидаги илиқлик икки мамлакат раҳбарларининг 2016 йилда Самарқандда бўлиб ўтган учрашувидан кейин пайдо бўлди. Ўшанда Шавкат Мирзиёев Александр Лукашенко ичтинимизга расмий ташриф этди. Ўз навбатида, Беларусь президентининг 2018 йил сентябрь ойида расмий ташриф билан мамлакатимизга келгани муносабатларимизни амалий мазмун билан бойитди.

24 йиллик танаффусдан кейинги илк ташриф

Ташриф чоғида Александр Лукашенко оммавий ахборот воситалари вакиллари билан бўлган учрашувда мазкур ташрифга икки йил давомида тайёргарлик кўрилганини алоҳида қайд этди:

— Биласизми, Ўзбекистоннинг Биринчи Президенти

Ислом Каримов ҳам биз узоклашиб кетганимизни хис қилганди. Ҳаётининг сўнгги йилларида биз у билан алоқаларни жонлантириш учун ўзаро ташрифлар амалга ошириш бўйича келишиб олгандик. Кейин эса, афсуски, Ислом Абдуғаниевич оламдан ўтди. Биз Шавкат Мирзиёев билан Самарқандда учрашганимизда мавжуд муаммолар ҳақида гаплашдик. Шавкат Мирзиёевга шошилмасдан, катта ташриф ташкиллаштиришни таклиф қилдим. Биз ҳар томонлама пухта ҳозирлик кўрдик. Икки йилда ушбу ташриф амалга ошди, якуни эса сермаҳсул. Биз туристик ташриф билан келмадик. Мен буни хис қилмоқдаман. Биз бу ерга муайян таклифлар билан келдик.

Қайд этиш жоиз, Беларусь президенти 24 йиллик танаффусдан сўнг илк марта давлат ташрифи билан Ўзбекистонга келди. Бу расмий ташриф давомида 19 та ҳужжат имзоланди. Ташриф давомидаги музокаралар, талбиркорлар учун ўтказилган форум ва унинг доирасида имзоланган 230 миллион АҚШ долларидан ортик бўлган битми ва келишувлар Ўзбекистон ҳамда Беларусунинг кўп қиррали шериклик алоқаларини мустаҳкамлашга интилишини тасдиқлади. Икки давлат раҳбарлари бундай амалиёт икки мамлакат сиёсий тарихида кузатилмаганини эътироф этишди.

Бой берилган имкониятларни қайта тиклаш жараёни

Шавкат Мирзиёев ва Александр Лукашенко ўзаро муносабатларни яхшилашга бел боғлар экан, бу ишни мамлакатларимизнинг бир-бирини тўлдирувчи кенг имкониятларидан, халқларимизнинг туб мафзаатларидан келиб чиққан ҳолда рўёбга чиқара бошладилар. Бизга керакли ҳаммаб-боп техника воситаларининг аксарияти Беларусда ишлаб чиқарилади. Юртимизда «Беларус» русумли тракторларни билмаган фермернинг ўзи йўқ. Кишлоқ ҳўжалигида ишлатиш учун энг содда, арзон, чўнтақ-боп, қулай техниканинг ҳам катта қисми шу юртининг мохир муҳандислари томонидан тайёрланади.

Беларуслар Ўзбекистоннинг ширин-шакар мевалари, полиз маҳсулотларини севиб тановул қилишади. Бу мамлакатдаги тўқимачилик фабрикаларига юртимиз пахтаси, калава ичи сув билан хаводек зарур. Шу нуқтаи назардан томонлар учун фойдали муносабатларни йўлга қўйиш ортикчалик қилмайди.

Ўтган давр мобайнида Ўзбекистондан манфаатдор вазирилик ва идоралар, давлат ва хусусий корхоналар вакиллари билан ўзаро делегациялар билан Беларусь ташриф буюриб, тегишли муассаса ва корхоналар билан ўзаро манфаатли алоқаларни ўрнатди ва бу жараён кенг миқёсда давом этмоқда. Маълум маънода, ҳозирги вақтда амалга оширилаётган ишлар давлатларимиз ўртасидаги турғунлик даврида бой берилган имкониятларни қайта тиклаш жараёни, десак, муболага бўлмайди.

«Агар биз ҳам ишлаб чиқараётган маҳсулотларимизни ўзбеклар каби савдо қилишни ўрганганимизда, ҳозиргидан икки баробар бойроқ бўлар эдик».

Беларусь — Ўзбекистондаги ислохотларнинг фаол тарафдори

Кейинги пайтларда Ўзбекистон билан муносабатларга устувор аҳамият қаратаётган Беларусь президенти Александр Лукашенко юртимиздаги ижобий ўзгаришларга хоҳ мамлакатимизга ташриф чоғида бўлсин, хоҳ халқаро анжуманлардаги учрашувлар давомида бўлсин, доимо юксак баҳо беради. Жумладан, Беларусь раҳбарининг куйидаги фикрлари ҳам эътиборга молик:

— Сизларнинг охириги вақтларда халқаро алоқаларда, уларни иқтисодийёт базасига туширган ҳолда амалга оширган ишла-

«Сизларнинг охириги вақтларда халқаро алоқаларда амалга оширган ишларингизни, ўйлашимча, дунёдаги, боз устига, собиқ иттифоқ ҳудудидаги бирон-та давлат қила олмади».

рингизни, ўйлашимча, дунёдаги, боз устига, собиқ иттифоқ ҳудудидаги бирон-та давлат қила олмади. Шу йиллар учун Сизга фақат баракала, дейман. Сизлар дунёга очилдингиз ва очилишининг ушбу даврида нимани олиш керак бўлса, ўшани максимум қўлга киритдингиз... Дипломатия, сиёсат — бу яхши. Ҳар доим гаплашиб олиш мумкин. Сезиш, натижани тутиб қолиш эса — энг муҳимидир. Ўзбекистоннинг халқаро аренадаги, халқаро муносабатлардаги ушбу шижоати Беларусь ва Ўзбекистон ўртасидаги алоқаларга ҳам хизмат қилади.

Александр Лукашенко муаммолар ҳар бир давлатда етарли экани, Ўзбекистон ҳам мавжуд масалаларни инсон ресурслари, табиий-иклим шароити, иқтисодийёт ва жамиятни модернизация қилишининг юксак суръатларини инобатга олган ҳолда яқин беш йил давомида энгиб ўтишини қайд этди. Бир нарсани унутмаслигимиз керак, Лукашенко ўйганидек, улар мамлакатимиздаги жараёнларнинг шунчаки тарафдор кузатувчилари, шунчаки мухлислари эмас, балки Ўзбекистонда амалга оширилаётган тараққиётнинг фаол тарафдорлари, двигатели.

Мақсад аниқ — савдо ҳажмини 1 миллиард АҚШ долларига етказиш!

Ўзбекистоннинг Беларусь билан ҳамкорлиги савдо алоқалари ривожига яққол намоён бўлмоқда. 2018 йилда мамлакатларимиз ўртасида товар айирбошлаш ҳажми сезиларли ортиб, 420 миллион АҚШ долларини ташкил этди. Бу ўринда Ўзбекистондан Беларусга экспорт қилинган товар ва хизматлар 2017 йилга

нисбатан 1,5 баробарга, ўзаро савдо ҳажми 2,5 баробарга ортди. Айни пайтда юртимизда Беларусь сармоядорлари иштирокида тузилган 50 дан зиёд қўшма корхона иқтисодийётларини ривожига муайян улушини қўшмоқда. Олдинда турган асосий вазифа эса — Ўзбекистон ва Беларусь ўртасида ўзаро товар айирбошлаш ҳажмини келгусида 1 миллиард АҚШ долларига етказиш.

Фан ва таълим соҳасидаги ҳамкорлик ҳам мамлакатларимиз ўртасидаги фойдали мулоқотнинг энг аҳамиятга молик йўналишларидан биридир. Айтиш жоизки, Беларусь олий таълим муассасаларида таълим сифати юқорлиги билан МДХ мамлакатлари орасида ажралиб туради. Айни жиҳатдан икки мамлакат олий таълим муассасалари ўртасидаги ҳамкорликни ривожлантиришга ҳам алоҳида эътибор қаратилган.

Ўзбекистон юртимизда истиқомат қилаётган барча миллат ва эллатларга яшаши, ишлаши ва ўқиши учун бирдек шароит яратиб берган. Мамлакатимизда айни вақтда 19 минг нафарга яқин беларуси истиқомат қилмоқда. Юртимизга ташриф чоғида Беларусь президенти беларуси диаспорасига кўрсатаётган ғамхўрлиги учун Шавкат Мирзиёевга алоҳида миннатдорлик билдирганди:

— Мен Беларусга ва беларусларга бўлган муносабат учун миннатдорлик билдирмоқчиман. Бизнинг халқларимиз меҳнатсеварлиги билан бир-бирига жуда ўхшаш. Агар биз ҳам ишлаб чиқараётган маҳсулотларимизни ўзбеклар каби савдо қилишни ўрганганимизда, ҳозиргидан икки баробар бойроқ бўлар эдик. Ўйлайманки, сизлар бизга ўз тажрибангизни ўртасиз.

Давлатимиз раҳбари Беларусь президентининг ташрифини «тарихий ва натижадор» ташриф дея баҳолаган эди. Айни жиҳатдан Минскда ҳам Президент Шавкат Мирзиёевнинг ташрифи катта тайёргарлик кўрилган. Мамлакатимиз раҳбарининг дўст ва умидли ҳамкорини Беларусьга ташрифи тарихий ва самарали бўлиши қутилмоқда.

Абдували САЙБНАЗАРОВ, сиёсий шарҳловчи.

Ишончни оқлаш учун малака ва маҳорат керак

МАҲАЛЛА РАИСЛАРИГА БИЛДИРИЛГАН ИШОНЧНИ ОҚЛАШ, ХАР БИР ФУҚАРО БИЛАН МУЛОҚОТДА БЎЛИШ, УЛАРНИ ҚИЙНАЁТГАН МАСАЛАЛАР УСТИДА ИШЛАШ КАСБГА МАСЪУЛИЯТНИ ТАЛАБ ЭТАДИ

Хар қандай билим бойитиб борилсагина, бирон қийматга эга бўлади. Йўқса, йиллар давомида ишлатилмаган буюм каби бугун учун эскилик сарқитига айланади. Билим фақат ўрганиш орқали бойиб, киши фаолияти самарадорлигига хизмат қилади. Айниқса, раҳбар бўлган киши бу ақлдага қатъий амал қилиши лозим. Боиси у ходимлардан бир қадам олдинда юрвучи, уларни аниқ вазифаларга йўналтирувчи, ишни тизимли ташкиллаштирувчи шахсдир.

Шу маънода унинг дунёкараши кенг ва интеллектуал салоҳияти юкори бўлиши шарт. Аслида зимма-сидаги вазифаларнинг рисоладагидек бажарилиши ҳам шунга боғлиқ. Айни жиҳатлар эътиборга олинб, Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича худудий кенгашлар томонидан маҳалла фуқаролар йиғинлари раисларининг малака ошириш курслари ташкил этилди.

Тошкент вилоятининг Тошкент, Қибрай туманлари ва Чирчиқ шаҳридаги маҳалла раислари учун ўтказилган ўқувларда икки юз нафарга яқин раис малака оширди.

Хўш, машғулотлар чиндан ҳам самарали ўтди? Маҳалла раислари маърузалардан қоникдими? Фаоллар нималарни ўрганишдию қайси саволларига жавоб топиди? Шу каби саволлар билан малака ва маҳорат оширган маҳалла раисларига юзландик.

Раислар машғулотлардан қониқяптими?

Матлуба ШАРИПОВА,
Тошкент туманидаги «Бештерақ» маҳалласи раиси:

— Бугун қайсидир масалага нисбатан бизнинг ваколатимизга кирмайди, қабилида иш тутиш ярамайди. Маҳалла раисларига билдирилган ишончни оқлаш, хар бир фуқаро билан мулоқотда бўлиш, уларни қийнаётган масалалар устида ишлаш касбга масъулиятни талаб этади. Авваллари ҳам малака ошириш курсларида ўқиганман. Улар бир ҳафта давом этарди. Муддат қиска бўлгани

учунми, кўплаб саволларимизга жавоб ололмадик. Бу гал машғулотлар 2 ҳафта давом этиши хақида эшитиб хурсанд бўлдим, бироқ қандай бўлар экан, деган ҳадиқ билан келгандим. Аммо уларнинг барчаси ноўрин экан.

Машғулотлар жараёнида кўплаб янгиликларни ўргандик. Қибрай тумани ва Чирчиқ шаҳридан келган раислар билан тажриба алмашдик. Малакали ўқитувчиларнинг маърузаларида ишни тартибли ташкил этиш, раҳбарлик маданияти бўйича керакли билимларни олдик. Қабул қилинаётган янги ҳуқуқий ҳужжатлар моҳияти бўйича берилган тушунтиришлар, айниқса, иш жараёнида бизга яқиндан ёрдам беришига ишонаман.

Замонавий технологиялар иш самарадорлигини оширади

Анвар РОЗИЕВ,
Қибрай туманидаги «Мевазор» маҳалласи раиси:

— Машғулотларда касб ва бошқарув малакамиз билан бирга тизим ходимларига замон талаблари асосида фаолият юритишга оид услубий ёрдам ҳам кўрсатилди. Мазкур семинар маҳаллалар фаолияти самарадорлигини янада оширишга кўмаклашади.

Машғулотларда мамлакатимиз ҳаётидаги муҳим ижтимоий-сиёсий воқеалар моҳияти, бу жараёнда маҳалланинг ўрни ва ролига оид тушунчаларга эга бўлди. Шунингдек, ўзимизни қизиқтирган кўплаб саволларга жавоб олдик. Амалиёт билан уйғунликда олиб борилган мазкур тадбир хар жиҳатдан бизга саволларга жавоб олдик. Амалиёт билан уйғунликда олиб борилган мазкур тадбир хар жиҳатдан бизга саволларга жавоб олдик. Амалиёт билан уйғунликда олиб борилган мазкур тадбир хар жиҳатдан бизга саволларга жавоб олдик. Амалиёт билан уйғунликда олиб борилган мазкур тадбир хар жиҳатдан бизга саволларга жавоб олдик.

Маҳаллалар учун бошқалар тажрибаси қанчалик қизиқ?

Сериқбай КЕДИЛБАЕВ,
Чирчиқ шаҳридаги «8-Гулзор» маҳалласи раиси:

— Машғулотларда иш фаолиятимиз учун керакли тавсия ва йўл-йўриқларга эга бўлдик. Ҳамкасбаримиз билан ўзаро тажриба алмашиб, иш юритишнинг замонавий мезонлари, онларни мустаҳкамлаш, бўш иш ўринлари яратиш, тadbirkorликни ривожлантириш, репродуктив саломатлик, комиссиялар фаолиятининг

ўзаро уйғунлигини янги босқичга олиб чиқиш борасидаги тавсияларни ён дафтарида қайд этиб олдим. Барча машғулотлар қизиқарли бўлди. Тажрибалар билан ўртоқлашдик. Қибрай туманидаги «Нуробод» маҳалласининг ободонлаштириш ишларини ташкил этиш бўйича тажрибаси менга жуда ёқди. Мен ҳам маҳаллада уни амалга татбиқ этишни режалаштирдим. Хар бир машғулот якунида маърузаларга тингловчиларнинг муносабати бўйича мониторинг ўтказилди. Тингловчиларга ўзларни қизиқтирган масалалар юзасидан тақлифлар бериш имконияти яратилгани, шунингдек, илғор тажрибалари билан ўртоқлашилгани менга маъқул бўлди.

Садоқат МАХСУМОВА
«Mahalla»

Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Республика кенгаши ва Ўзбекистон Муслмонлари идорасининг МУРОЖААТИ

Азиз маҳалладошлар!

Муслмон оламининг энг муқаддас байрами бўлган муборак Қурбон ҳайити тобора яқинлашиб келмоқда. Ушбу шодиёна кунлар арафасида хар бир мўмин-муслмон борки, яқинлари ҳолидан хабар олади, ёрдамга муҳтож кишиларнинг кўнгиллини кўтаради ва ўтганлар хоки мангу кўним топган масканларни обод этади.

Албатта, қилаётган бундай эзгу амалларимиз ёшлар маънавий дунёкарашини бойитишда, уларни ўтганларга ҳурмат руҳида тарбиялашда муҳим аҳамиятга эгадир.

Шундан келиб чиққан ҳолда, муборак Қурбон ҳайити олдиндан ота-боболаримиз хоки ётган қабристонларни кўздан кечириб, қабрлар атрофини бегона ўт-ўланлардан тозалаб, нураган жойларни тартибга келтириб, эскирган қабрларни таъмирлаб, зиёратчилар учун қулай шароитлар яратиш ишларини амалга оширсак, ўтганлар руҳини шод айлаш баробарида, келажақ авлод тарбиясида ажойиб ибрат-намуна бўлардик.

Халқимиз азал-азалдан бундай хайрли ишларни кўпчилик бўлиб, бамаслаҳат бажариб келган. Агар, хар шанба ва яқшанба кунлари нурунийлар ёшларини ёнига олиб, маҳалла раислари, имомхатиблар бошчилигида зиёратгоҳлар, қабристонларни ободонлаштириш, қабрларни тартибга келтириш ишларини амалга оширсалар жуда ҳам фазилатли иш бўлади.

Зеро, ўтганларимизни ёдга олиб, уларнинг руҳларини шод этиш савоби улуг амаллардандир. Марҳумларнинг хоки поклари кўним топган масканларни обод қилиш ва уларнинг ҳақларига дуолар қилиш — барчамизнинг диний вазифамиз, инсоний бурчимиздир!

Халқимизда «Ободлик кўнглидан бошланади» деган гап бор. Имомни бут, кўнгли савобу саховатга тўла халқимиз миллийлигимизга хос «хашар» дея аталмиш хайрли ишдан четда қолмаслиги шубҳасиздир. Ахир, бежизга «Халқингиз яшаш шароитини билмоқчи бўлсанг, бозорига бор. Аждоқларига бўлган эҳтиромини билмоқчи бўлсанг, мазорига бор» дейишмаган.

Бугун кун сайин обод ва кўркем бў-

либ бораётган кўчаю хиёбонларимиз, маҳаллаю гузарларимиздан қанчалар фахрланамиз, ғурурланамиз.

Хурматли маҳалладошлар!

Қабристонларга эътиборсизлик аждоқлар руҳига хурматсизлик саналади. Шундай экан, хайрли ва савобли ишларга хар биримиз ўз хиссамизни баҳоли қудрат қўшайлик! Қилган ишларимизни бу оламни тарқ этган бобою бувиларимиз, ота-оналаримиз, яқинларимизга тирикчилигида қилган хизматларимизнинг давоми сифатида қабул қилайлик.

Халқимиз ва аждоқларимиз руҳи олдидаги масъуллигимизни амалий тарзда намоеън этайлик! Улар мангу кўним топган маконни обод қилиш ила ўтганлар руҳини шод этайлик.

Қабристон, зиёратгоҳ ва қадамжоларни обод қилишда қилган озгина саяё-харакатимизни амалга оширган савобли ишларимиз сирасига қўшилишини астойдил истаб, кўнглини ва амалини яхшиликка чоғлаш — барқиреғ халқимизнинг ноёб фазилатларидандир!

Тарихга назар солсак, халқимиз азал-азалдан бирор-бир оилавий маросимларни ўтказишда қондонни, хошли ва кўчаларни тартибга келтириб, саранжом-сарипта қилишга асосий эътиборни қаратиб келган.

Муборак Қурбон ҳайитига юртимизнинг улуг ва энг азиз бўлган Мустақиллик байрамининг 28 йиллиги шодиёналари ҳам уларни кетади. Шундай экан, бу каби ободонлаштириш, хошли ва кўчаларимизни тартибга келтириш, ён-атрофимиздаги уй-жойи таъмирталаб, қурби етмаётган кўни-қўшиларимизга кўмаклашиш, ижтимоий кўлаб-қувватлашга муҳтож бўлган ногирон, яқна-ёлғиз ва боқувчисини йўқотганларга хайр-саховат кўрсатиш хар бир юрtdошимизнинг қалб амри ва виждонига айланмоғи лозим.

Токи, қилган хар бир хайрли ишларимиз ёшларга ўрнак, келгуси ҳаётларидан катта мактаб бўлсин. Ўтказилганидан хашарлар ва саховат тадбирларида фаол иштирок этиб, икки олам саодатига эришмоқликни хар биримизга насиб айласин!

Шеърят — инсон руҳиятининг кундалигидир

Жойларда маҳалла раислари ўртасида ташкил этилган шеърхонлик танловининг туман босқичлари ўтказилмоқда. Пойтахтимизнинг Яккасарой ва Мирзо Улугбек туманларида ҳам ижодга ошно йиғин раислари сараланди.

Республика эстрада-цирк коллежиде бўлиб ўтган танловнинг Яккасарой тумани босқичида иштирокчилар икки шарт асосида беллашдилар. Дастлаб йиғин раислари ўзбек мумтоз адабиёти ижодидан намуналарни ёддан ўқиб, истеъодларини намойиш этди. Танловнинг «Ифодали ўқиш» деб номланган иккинчи шартда эса катнашчилар раиси Феруза Арипова биринчи, «Дамарик» йиғини раиси Шавкат Умаров иккинчи, «Дилбулок» маҳалласи раиси Баҳодир Арипов учинчи ўринни қўлга киритди.

— Шеърят — инсон руҳиятининг кундалиги, дейишади, — дейди Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича туман кенгаши раиси ўринбосари Саидҳаким Ибодуллоев. — У қалбдаги мураккаб туйғулар оламни ифода қилади. Йиғин раисларининг ана шундай ижод билан ҳамнафаслиги бизни гоҳат қувонтириди. Зеро, шеърятга ошно одам фақат яхшилик соғиниб яшайди. Бу эса маҳалла раислари учун энг муҳим сифатлардан биридир.

Мирзо Улугбек туманидаги беллашувлар ҳам кизгин ижодий руҳда кечди. Шеърят ихлосмандлари маҳалла раисларининг мумтоз адабиётимизга доир билимлари ҳамда шеър ўқиш маҳоратига баҳо бердилар.

— Шеърят — илоҳий туйғу. Шу боис ҳам бир шеърни ўқиб қувонсак, кўксимиз сурур ва ифтихор туйғуларига тўлса, иккинчи бир шеърни ўқиб ҳаялга тушамиз, инсон дароларига ошно бўламиз, — дейди «Олимлар» маҳалласи раиси Ойдин Ҳайдарова. — Йиғинимизда ҳам ўзига хос ижод муҳити яратилган. Бу ўз навбатида, одамлар билан мулоқотда, уларнинг муаммоларини босқич билан ҳал этишида қўл келатири.

Яқиний натижаларга кўра, «Олимлар» маҳалласи раиси Ойдин Ҳайдарова биринчи ўринга лойиқ кўрилди. Аҳмад Югнакий номли йиғин раиси Баҳром Алимов ҳамда «Оқибат» маҳалласи раиси Муъяссар Юлдашева мос равишда иккинчи ва учинчи ўринларни банд этди.

Носир ҲАЙДАРОВ.

Сайёр қабулда маҳалла муаммолари ечим топди

Андижон туманидаги «Намуна» маҳалласида «Намуна», «Маориф», «Роҳат» ва «Отчопар» йиғинлари аҳолиси билан вилоят 3-сектор раҳбари, ички ишлар бошқармаси бошлиғи Ш.Собиров ҳамда вилоят Халқ қабулхонаси бошлиғи, ҳудудий сектор раҳбарлари иштирокида сайёр қабул ўтказилди.

Тадбир давомида фуқаролардан 180 та мурожаат келиб тушди. Уларнинг 51 таси жойида ҳал этилган бўлса, 11 таси бўйича асосли тушунча берилиб, 118 таси

тегишли идоралар томонидан кўриб чиқилиши белгиланди. Шунингдек, қабул давомида эҳтиёжманд оилаларга 40 та газ баллон тарқатилиб, 2 нафар фуқаро иш билан таъминланди, яна 8 нафар фуқарога имтиёзли кредит олишида амалий ёрдам берилиб, ҳужжатлар расмийлаштирилди.

Маҳаллаларни асфальтлаш ва шағаллаш, сув ва табиий газ таъминотидаги муаммоларни ҳал этиш, бандликни таъминлаш, уй-жой билан боғлиқ масалаларни ҳал этиш бўйича чора-тадбирлар белгиланди.

— Сайёр қабулда ўзимизни қийнаётган масалалар

Қораўзаклик курашчиларга тенг келадигани топилмади

Нукус шаҳрида 13-14 ёшдаги ўсмирлар ўртасида кураш бўйича «Маҳалламиз паҳлавонлари» мусобақасининг Қорақалпоғистон Республикаси босқичи ўтказилди.

Миллий кадрларнингиздан бўлган курашни янада оммалаштириш, ёшларда ҳалоллик, бағрикенглик, танглик фазилатларини уйғотиш, уларнинг ёзги таътил кунларини мазмунли ташкил этиш мақсадида ўтказилган турнирнинг маҳаллий босқичларида 10 минг нафардан зиёд йигит-киз катнашди. Худудий босқичда эса маҳалла, туман кесимида ғолибликни қўлга киритган ёшлардан иборат 16 та жамоа, 96 нафар ёш курашчи гиламга чиқди.

Низомга кўра, беллашувлар ўғил ва қиз болалар ўртасида уч вази тоифасида ўтказилди. Ўзига хос кураш байрамида Чимбой туманидаги Майжаб овулидан Муҳаммаддин Темурбеков (46 кг.), Нукус шаҳридаги «Кутлы макан» маҳалласидан Зийуддин Шоназаров (50 кг.) ҳамда Қораўзак туманидаги «Гарез-сизлик гузары» йиғини вакили Иса Искандаров (55 кг.) га тенг келадиган рақиб топилмади. Қизлар беллашувларида эса Қораўзак туманидаги «Гарез-сизлик гузары» маҳалласидан Арыўхан Тилеўмуратова (44 кг.) ва Гулжан Кеулмжаева (48 кг.), Нукус шаҳридаги «Наубаҳар» йиғинидан Озода Маденбаева

(52 кг.) шохсупанинг юқори поғонасидан жой олди. Умуманмоа ҳисобида Қораўзак тумани жамоаси биринчи, Нукус шаҳри вакиллари иккинчи, Шуманай ва Кегейли туманлари курашчилари учинчи ўринни эгаллашди.

Ғолиблар Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Қорақалпоғистон Республикаси Кенгаши томонидан турли даражадаги диплом ва эсдалик совғалари билан тақдирланди.

Омирбай ЕСБЕРГЕНОВ.

«Маҳалла куни» Мир Саид Барака йиғинида қандай ўтди?

Самарқанд шаҳридаги Мир Саид Барака номли маҳалла фуқаролар йиғинида икки минг нафарга яқин аҳоли истиқомат қилади.

Эътиборлиси, сўнгги 5 йил ичида худудда биронта жиноятчилик ҳолати рўй бермаган. Негаки, турли миллат вакиллари бу ерда бир оила фарзандларидек аҳил, иноқ умр кечиридилар. Йиғини 2010 йилдаёқ республикада «Энг намунали маҳалла» сифатида эътироф этилиб, ҳукуматимиз томонидан «Damas» автомашинаси билан тақдирланган.

Яқинда Мир Саид Барака номли маҳалласида кейинги йилларда Самарқандда анъана тусини олаётган «Маҳалла куни» тадбирлари бўлиб ўтди. Мамлакатимиз мустақиллигининг 28 йиллигига бағишланган тадбирга нурунийлар, меҳнат фаришлари, ёшлар, жамоатчилик вакиллари тақлиф этилди.

Очиги, мазкур тадбирга тақлиф қилинганда шунчаки одатдаги маъракалардан бири бўлса керак, деб ўйлагандик. Аммо йиғинга келиб мутлақо бошқа бир манзаранинг устидан чиқдик. Бир томонда, кураш, қиличбозлик, бир томонда, шахмат-шашка, стол теннис мусобақалари, яна бир томонда, ошпазлар беллашув... Маҳалла марказидаги шийпон-

чада эса Самарқанд кўнгирчоқ театри артистларининг болажонларга аталган байрам томошалари...

— Маҳалламизда 29 та оила тадбиркорлик, 14 та оила савдо-сотик туман шугулланса, 289 оила авзолари томоқорасидан унумли фойдаланади, — дейди йиғин раиси Шерзод Сайдуллоев. — Ошпазлар иш билан қанчалик банд бўлсалар, маҳаллада жиноятчилик, ҳуқуқбузарликлар иунчалик камаяди, негаки, барча иллатларнинг бои сабаби — бекорчиликдир. Шу боис ёшларни маҳалла марказида ташкил этилган спорт тўғаракларига жалб қилганмиз. Бугунги тадбир давомида шу тўғаракларда фаоллик кўрсатганларни тақдирламоқчимиз.

Тадбир якунида 10 дан ортиқ йўналишлар бўйича ғолиблар аниқланиб, уларга маҳалла маъмуриятининг эсдалик совғалари топширилди.

Ёрмамат РУСТАМОВ.

«Маҳалла раиси кубоги»да ким ғолиб бўлди?

Президент Шавкат Мирзиёев томонидан илгари сурилган бешта ташаббус доирасида Наманган вилояти Косонсой туманидаги «Чўнғбош» маҳалла фуқаролар йиғинида «Биз, ёшлар — одам савдосига қаршимиз!» шiori остида спортнинг футбол тури бўйича «Маҳалла раиси кубоги» мусобақаси ўтказилди.

Маҳалла ёшларини спортга кенг жалб этиш, футболни оммалаштириш, назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш мақсадида ташкил этилган турнирда 11-14 ёшли ўсмирлар иштирок этди. Унда «Чўнғбош», «Олмазор», «Наубаҳор», «Гузар», «Чиндовул» ва «Ўрикзор» маҳалла фуқаролар йиғинларининг 8 та жамоаси ғолиблик учун кураш олиб борди.

Кизгин ва муросасиз кечган баҳслар якунига кўра, чўнғбошлик ёшлар биринчи, «Олмазор» маҳалласи вакиллари иккинчи, наубаҳорлик ёш футболчилар учинчи ўрин банд этишди. Ғолиблар Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича туман кенгаши ҳамда туман 3-сектори — туман ИИБ томонидан китоблар жамланмаси, фахрий ёрликлар ва футбол тўплари билан тақдирланди.

Имона ИБРОХИМОВА.

Маълумотларга қараганда, жорий йилнинг иккинчи чорагида Президентнинг Самарқанд вилоятидаги Халқ қабулхоналарига жисмоний ва юридик шахслардан 11 мингта мурожаат келиб тушган. Бу эса ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 2 минг 444 тага кам демасдир. Хўш, мурожаатлар ниманинг ҳисобига камайган? Аҳоли муаммолари ўз вақтида ҳал этилгани учунми ёки мутасаддиларнинг аризаларни шунчаки «ёпиб» юбораётгани туфайлими?

давомида аниқланган муаммолар Ургут туманида 80 фоиз, Каттакўрғон туманида 80,4 фоиз, Пахтачи туманида 81,3 фоиз, Самарқанд шаҳрида 83,6 фоиз, Пастдарғом туманида 84,9 фоиз ҳал этилган. Биргина шу рақамларнинг ўзбек секторлар фаолияти ҳудудда ҳўжақўрсинга ташкил қилинганини исботлаб турибди.

«Уйимизга ишчи гуруҳи умуман келмаган...»

Вилоят Халқ қабулхонаси томонидан ўтказилган мониторинг натижалари юқоридagi ҳақиқатни яна бир қарра тасдиқлайди. Жумладан, Пастдарғом иқтисодиёт ва сервис коллежиди жойлашган 1-сектор котиби уйма-уй юриш тадбирлари давомида аниқланган муаммолар бўйича тегишли таҳлил ва тақлифлар берган бўлса-да, туман ҳокимлигининг иқтисодиёт бўлими томонидан бу борада ҳалигача «Йўл харитаси» ишлаб чиқилмаган.

Уйма-уй юриш жараёнида тўлдирилган саволномалар эса такрорий ўрганиш мақсадида ишчи гуруҳ аъзоларига бериб юборилган. Мазкур сектор штаби аъзоларидан бири — туман «Сувоқова» давлат унитар корхонаси ходими Элбек Назаров билан ҳудуддаги «Мевали» маҳалласида таллов асосида бир нечта фуқароларнинг хонадонига кирганинимизда, уларнинг бирор таси уйларига ишчи гуруҳи келганини тасдиқламади.

Пайриқ киншок ҳўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш ва сервис касб-хунар коллежиди жойлашган 1-сектор ишчи гуруҳи аъзолари эса вазифалари тақсимоти билан ҳанузгача ҳа-то танишмаган. Сектор штаби аъзоларининг қулиқ йўқламаси бўйича журналда қайд этилиши-ча, туман прокурори ёрдамчиси Д.Бекмуродов ва туман ИИБ бошлиғи ўринбосари А.Ваҳобов жорий йилнинг 1 февраль кунидан 31 май кунига қадар бирор марта секторга келмаган.

Ҳақли савол туғилади: хўш, ҳудудларни секторларга бўлиб, одамларни дардини тинглаши-ни йўлга қўйиш, жойлардаги муаммоларни тизимли бартараф қилишдан ким кўпроқ манфаатдор? Нега бу масала жойларда мутасаддилар томонидан ҳамон тўғри ва тартибли йўлга қўйил-маяпти? Туман ҳокимлари бош бўлган 1-секторда иш шу тарзда ташкил этилаётган бўлса, бошқа секторлардан нимани кутиш мумкин? Аслида бу ишларнинг ҳаммаси одамларни рози қи-лиш, муаммоларни жойида ҳал қилиш учун эмасми?

Ўйлаймизки, вилоятдаги мутасаддилар юқориди кел-тирилган фактлар бўйича ўз муносабатларини билдиради ва йўл қўйилаётган нуқсонларни, айбатга, бартараф этадилар. Биз эса ўрганишларимизни давом эттирамиз ва мавзуга яна қай-тамиз.

Ёрмамат РУСТАМОВ
«Mahalla»

**ҚОҒОЗДА ҚОЛАЁТГАН СЕКТОРЛАР:
хўжақўрсинга қилинган ишлар кимга керак?**

НЕГА БУ МАСАЛА ЖОЙЛАРДА МУТАСАДДИЛАР ТОМОНИДАН ҲАМОН ТЎҒРИ ВА ТАРТИБЛИ ЙЎЛГА ҚЎЙИЛМАЯПТИ? ТУМАН ҲОКИМЛАРИ БОШ БЎЛГАН 1-СЕКТОРДА ИШ ШУ ТАРЗДА ТАШКИЛ ЭТИЛАЁТГАН БЎЛСА, БОШҚА СЕКТОРЛАРДАН НИМАНИ КУТИШ МУМКИН?

**28 нафар фуқаро
2 минг 892 марта
муурожаат қилган**

Афсуски, айрим шаҳар ва туманлардаги мавжуд ҳолат бу масала ҳудудда ҳўжақўрсинга ташкил қилинаётганини кўрсат-моқда. Баъзи сектор раҳбарла-рининг оммавий сайёр қабулла-рида 4-5 та, ҳатто 1 та муурожаат қабул қилишгани кузатиляпти. Шу билан бирга, сектор раҳ-барларининг оммавий қабулида бошқа секторлар раҳбарлари ўринбосарлари ҳамда тегишли ташкилот ва муассасаларнинг раҳбарлари иштирок этмаслиги муурожаатлар қонуний ва сифат-ли кўриб чиқилишини таъмин-лашга тўсқинлик қилмоқда.

Оқибатда фуқаролар ечимини топмай келаётган масалалари юзасидан турли идораларга тақор-ор ва тақор муурожаат қилишга мажбур бўлмоқда. Хуусан, Президент Администрацияси томонидан энг кўп ариза ва ш-қоятлар билан муурожаат қилган фуқаролар бўйича ўтказилган таҳлилларга кўра, Самарқанд вилоятдан 28 нафар фуқаро турли идораларга 2 минг 892 марта муурожаат қилган.

Нарпай туманидаги «Оқтош» маҳалласида кўп йилдирик аҳоли тоза ичимлик суви йўқ-лигидан азият чекади. Маҳалла

фаоли Мансур Раҳимов шу масалада ёрдам сўраб туман мутасаддиларига бир неча бор муурожаат қилганди.

— Йиллар давомида кўп жой-ларга муурожаат қилдик, аммо ҳар сафар «Маҳалласи ичимлик суви тармоғи тортишини кейин-ги йил дастурга киритамиз», деган жавобни оламиз, кейинги йил эса яна ўша баҳона, — дей-ди М.Раҳимов. — Ҳозир аҳоли истеъмол қилаётган сув ичишга мутлақо яроқсиз. Лекин ҳокимлик мутасаддилари турли ваъдалар билан тувинтириш хати ёддириб олишди ва масала ҳал этилди қа-билида юқориса ҳисобот бериш-ган. Аслида туман раҳбарлари муурожаатни «ёпиш»ни эмас, аҳолининг саломатлигини асраш, тоза ичимлик суви келтириш,

йўллари таъмирлаш, умуман, фуқароларга қулайлик яратилиш йўлини керак эмасми?

**Ҳар бир муурожаат
келгуси режалар учун
дастур эмасми?**

Туман марказида яшовчи Фарход Абдураҳмонов ҳам «Тортувли — Оқтош» йўлининг ёмонлиги аҳолига қийинчилик туғдираётганини билдирган. Унинг айтишича, масул хо-димлар келиб бу йўл 2020 йилги дастурга киритилгани ва кейин-ги йил таъмирлашни ваъда қи-либ, тушунтириш хатлари олиб кетишган.

Нарпай тумани ҳокимлигига йўлланган муурожаатларнинг қай даржада қаноатлантирилганини ўрганаётганимиз, уларнинг акса-рияти «Кейинги йил дастурига киритилди», «Жамоатчилик асосида ишга олинди», «Тушун-тириш берилди» мазмунидаги жавоблардан иборат эканини кўрдик.

Кўриниб турибдики, бундай ҳаракат билан мутасаддилар аҳоли муаммоларига ечим то-пиш, уларни қийнаётган маса-лаларни имкон қадар бартараф этиш учун эмас, аксинча фу-қародан розилик хати олиш ва муурожаатни ёпишга эътибор

қаратишган. Аслида муурожаат-ларнинг ҳар бири туман ҳоким-лиги учун ҳудуд олдиди турган муаммоларни кўрсатиб берувчи кўзгү, келгуси режалари учун дастур бўлиши керак эмасми?

**Ҳокимлар ҳар ҳафта
сайёр қабул ўтказиши
керак, аммо...**

Давлатимиз раҳбари жой-лардаги Халқ қабулхоналари ташкил этилишидан олдин ўрта ва куйи бўғинда одамлар-нинг дардини тинглаш, уларни қийнаб келаётган масалаларга ечим топиш, муаммоларини ҳал қилиш борасида ишлар тизимли олиб борилмаётганини танқид қилган эди. Айни шу сабабли Халқ қабулхоналари ташкил қилиниб, кейинчалик улар фао-лиятини ривожлантириш бўйича қатор ўзгартiriш киритилди.

Хуусан, Президентнинг 2019 йил 8 январдаги «Худудларни комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича сек-торлар фаолиятини янада тақо-миллаштиришга доир кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қа-рори билан давлат органларининг аҳоли билан вевосита ишлашини назарда тутувчи янги тизим жо-рий этилди. Унга кўра, туман ва шаҳарлардаги сектор раҳбарлари ҳафтада бир марта сайёр қабул ўтказиши белгилаб қўйилди.

Бундан ташқари, юқориди қарорда сектор раҳбарларига ҳудудларда уйма-уй юриб, аҳоли муаммоларини ўрганиш, уларни таҳлил қилиш ва ўз вақтида ечи-мини топиш вазифаси юқлатил-ган. Аммо, афсуски, вилоятда секторлар фаолиятини ташкил этишга уйма-уй юриб аҳоли-нинг муаммоларини ўрганиб, ҳал этиш масалаларида айрим камчиликларга йўл қўйилмоқда. Жумладан, уйма-уй юриш

Қўшилган қиймат солиғи ва ягона солиқ тўловчилар сафи кенгайди.

Можарога эски бозор машмашаси сабаб бўлган

БОЗОР ЁНГИН ХАВФСИЗЛИГИ, ФАВҚУЛОДДА ҲОЛАТДА ТЕХНИКАЛАРНИНГ КИРИБ-ЧИҚИШИ ВА САНИТАРИЯ ҚОИДАЛАРИ ТАЛАБЛАРИГА ЖАВОБ БЕРМАЙДИ

Яккабоғ «Истиқбол» деҳқон (озиқ-овқат) бозори МЧЖ 1980 йиллар атрофида қурилган бўлиб, ўша пайтда аҳоли сони ҳозирги вақтдан икки ҳисса кам бўлгани сабабли айни пайтда бозор талабга жавоб бермай қолган. У ерда қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари сотишга келаётган деҳқон тadbиркорлар бозор худуди кичик бўлгани сабабли маҳсулотларини кўчада, аҳоли ҳаракатланадиган йўлақларда ва бозор атрофидан ўтган катта йўл ёқаларида савдо қилишлари аҳолига ва автотранспорт воситалари қатновига ҳалақит бераётгани кўплаб эътирозларни келтириб чиқармоқда.

бузилишини нотўғри тушунадик, — дейди тadbиркор Абдурахмон Ҳақимов. — Бозоримиз чиройли, озода бўлса, биз, тadbиркорларга ҳам яхши. Ҳозир савдо дўконларимизнинг ҳажми кичкина. Маҳсулотларимиз дўкон ичига сигмагани сабабли расталарни ташқарига ҳам ёйиб қўйишга мажбуримиз. Ўйлайманки, янги қуриладиган бозорда бу каби муаммолар бўлмайди. Фақат савдо дўконларини бўшатиш учун бизга озгина вақт керак, холос.

Ҳақикатан ҳам, ушбу бозорда бўлганимизда худудга киришданок муаммоларга дуч келидик. Харидорлар учун етарлича шароит яратилмаган. Эътиборсизлик туфайли мажмуа атрофида автомобиллар тартибсизлиги юзага келган. Бу харидорлар учун кўп ноқулайликларни тулдирмоқда. Қолаверса, бозорнинг кириш қисмида сотувчилар маҳсулотларини ерга қўйиб тартибсизларча савдо қилмоқда.

— Бозор талабга жавоб бермай қолганини ўзингиз ҳам кузатган бўлсангиз керак, — дейди бозор раҳбари Аслидин Ҳақимов. — Президентимизнинг 2017 йил 27 мартдаги «2017–2019 йиллар даврида деҳқон бозорларини реконструкция қилиши ва уларнинг ҳудудида замонавий савдо мажмуалари қуриши дастурини тасдиқлаш тўғрисида»ги қарорига мувофиқ, тегишли ташкилотлар бозорнинг ҳолатини ўрганиб, ўз хулосаларини берган. Унга кўра, бозор ёнгин хавфсизлиги, фавқулодда ҳолатда техникаларнинг кириб-чиқиши ва санитария қоидалари талабларига жавоб бермайди. Техник жиҳатдан яроқсиз.

Эски бозорнинг канализация қувурлари, электр энергиясини узатиши кабеллари эскириб қолгани ҳам сотувчилару харидорлар учун бир қатор муаммоларни кўндалағ қўймоқда. Янги бозор бунёд этилиши билан бу масала ҳам ўз ечимини топади. Лекин эски савдо дўконларини бузиш муддати келганига қарамай, уларнинг айримлари бу ерни бўшатиб беришни истамаяпти.

— Тўғри, аввал биз, тadbиркорлар бозор

видеоси қатор ижтимоий тармоқлар орқали тарқатилган, кенг муҳокамаларга сабаб бўлди.

Унда туман ҳокимининг саноатни ривожлантириш, капитал қурилиш, коммуникациялар ва коммунал хўжалик масалалари бўйича ўринбосари Мансур Туймаев тadbиркор Бахриддин Исомовга тегишли икки қаватли савдо ва маиший хизмат уйини бузишга уриниши ва мулкдорнинг бунга қаршилиқ кўрсатиб амалга оширган хатти-ҳаракатлари акс этган.

Ана шу ҳолат юзасидан Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси томонидан билдирилган расмий

бузилишини нотўғри тушунадик, — дейди тadbиркор Абдурахмон Ҳақимов. — Бозоримиз чиройли, озода бўлса, биз, тadbиркорларга ҳам яхши. Ҳозир савдо дўконларимизнинг ҳажми кичкина. Маҳсулотларимиз дўкон ичига сигмагани сабабли расталарни ташқарига ҳам ёйиб қўйишга мажбуримиз. Ўйлайманки, янги қуриладиган бозорда бу каби муаммолар бўлмайди. Фақат савдо дўконларини бўшатиш учун бизга озгина вақт керак, холос.

Ха, кўп ўтмай Яккабоғ туманининг «эски бозор»и бутунлай янгича кўриниш касб этиши, «янги бозор»га айланиши шубҳасиз. Маскур худуддаги эски, замон талабларига жавоб бермайдиган нотуражой бинолари ўрнига йирик замонавий савдо мажмуалари қад ростлаб, кўрган кўзни қувонтириши билан бирга, аҳолига намунали савдо хизмати кўрсатиш ҳам йўлга қўйилади.

Шу билан бир қаторда, деҳқон бозорида олиб бориладиган қурилиш ишларида хавфсизлик чоралари, хусусан, бино ва иншоотларда ёнгин хавфсизлиги талаблари, санитария қоидалари ва гигиена талаблари тўлиқ инобатга олинмоқда. Мавжуд автомобиль тўхташ жойи эса замонавий тус олади.

Ҳоким ўринбосарига нисбатан жиноят иши кўзгатилади

Тумanning Эски Яккабоғ кўрғончасида ҳокимлик мулозими ва маҳаллий тadbиркор ўртасида юзага келган ҳолат

муносабатда қайд этилишича, Яккабоғ тумани ҳокимининг саноатни ривожлантириш, капитал қурилиш, коммуникациялар ва коммунал хўжалик масалалари бўйича ўринбосари Мансур Туймаев тadbиркор Бахриддин Исомовга тегишли икки қаватли савдо ва маиший хизмат уйини ноқонуний равишда бузишга бўлган хатти-ҳаракати ўрнатилган тартибда ўрганиб чиқилган.

Ўрганиш хулосаларига кўра, туман ҳокими Шохмурод Донаев ҳамда прокурор Жамшид Халилов эгаллаб турган лавозимдан озод этилиб, Мансур Туймаев ўз ваколатига қирмайдиган хатти-ҳаракатларни амалга оширгани сабабли унга нисбатан Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг тегишли бандлари асосида жиноят иши кўзгатирилган.

Ҳозирда тергов ҳаракатлари олиб боришмоқда.

Компенсация пуллари тўлаб бериладими?

Вилоят ҳокими, Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича вилоят кенгаши раиси Зафар Рўзиев воқеа жойига бориб, юзага келган муаммоларга чек қўйиш мақсадида аҳоли ва мулкдорлар билан юзма-юз учрашди.

Учрашув давомида ҳоким савдо дўконлари оғохлантирилмасдан ва ҳеч қандай компенсация пуллари тўлаб берилмасдан бузилган 30 нафар тadbиркор, туман ҳокимлиги вакиллари ҳаракатларидан азият чеккан Низом Воҳидов, Дилфуза Бокиева, Фаррух Жабборов, Зафар Жўраев каби уй-жой эгалари билан суҳбатлашиб, муаммоларни муҳокама қилди. Натижада тураржойи бузилган 7 нафар фуқарога ҳамда ҳовли деворлари бузилган 27 фуқарога 1 миллиард 700 миллион сўм компенсация пуллари тўлаб бериладиган бўлди.

Вилоят ҳокимлиги матбуот хизматининг маълум қилишича, туман ҳокимлиги мансабдори ва маҳаллий тadbиркор ўртасидаги можаро юзага келишига сабаб бўлган икки қаватли савдо ва маиший хизмат уйи ҳамда худудда олиб борилаётган обodonлаштириш ишлари ўз ўрнида қолдирилмаган бўлди.

Шунингдек, Эски Яккабоғ кўрғончасида «Обод қишлоқ» дастури асосида олиб борилаётган обodonлаштириш ишларини мувофиқлаштириш, юзага келаётган бахли масалалар ва муаммоларни жойида бартараф этиш мақсадида вилоят ҳокимининг шахсан ўзи бошчилигида штаб тузилди.

Ўйлаймизки, бу масалалар ҳам яқин кунларда ўз ечимини топади. Шундай экан, айтиш, кундан-кунга чирой очиб, хорижлик сайёҳларни ҳам ўз бағрига чорлаётган қадимий шаҳар номига «доғ» тушириш шу ерилик аҳолига, қолаверса, мезбону меҳмонларга хизмат кўрсатадиган тadbиркорларга кўпроқ зарар келтирмайдими?..

Шоҳиста БОЗОРОВА

«Mahalla»

Муаллиф олан сурат.

ТАҲЛИЛ

Бугун кўпчилик ўз ҳақ-ҳуқуқларини яхши билади. Ўрни келганда уни талаб қилиш механизмларидан ҳам хабардор. Шу боис ҳам кундан-кунга мутасадди ташкилотларга мурожаат қилаётган фуқаролар сони ортиб бормоқда. Уларга муносиб ечим топиб бериш эса халқнинг фаровон турмуш кечиришида катта аҳамиятга эга.

Бу борада Қашқадарё вилоятида ҳам анчагина ишлар амалга оширилди. Лекин ҳали ҳам баратараф этилиши керак бўлган масалалар йўқ эмас.

Ҳар бир мурожаат — бир тақдир

— Ўзбекистон Республикасининг «Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги қонун талабларига биноан, вилоят ҳокимлиги томонидан 2019 йилининг биринчи ярми давомида вилоят, туман ва шаҳар ҳокимликларига тушган мурожаатлар таҳлил қилинди, — дейди вилоят ҳокимлиги юридик хизмат раҳбари

Абдишуккур Омонов. — Шу вақт давомида вилоят, туман ва шаҳар ҳокимликларига жами 40 минг 252 та мурожаатнинг 13 минг 416 таси Президент

Масъуллар мурожаатга

МУРОЖААТЛАРНИ ЎЗ ВАҚТИДА ҚОНУНИЙ, АСОСЛИ ВА АДОЛАТЛИ КЎРИБ ЧИҚМАГАН 71 НАФАР МАСЪУЛ ХОДИМ ИНТИЗОМИЙ ЖАВОБГАРЛИККА ТОРТИЛГАН

Виртуал қабулхонаси орқали, 26 минг 836 таси бевосита йўлланган. Ҳокимликларга йўлланган мурожаатларнинг 11 минг 596 таси қаноатлантирилган. 7 минг 941 таси бўйича тушунтириш берилган, 85 таси кўриб чиқилмаган, 415 таси рад этилган. 5 минг 678 таси тегишлилиги бўйича бошқа ташкилотларга юборилган ва қолганлари ўрганиш жараёнида.

Шунчаки хонадонма-хонадон юришдан наф нима?

Миришкорлик Муқаддас Ёрқулованин 2004 йилда туғилган ўғли Азизбек

Файзуллаевни давлатиш учун дори-дармон керак. Дард эса кутиб турмайди, кундан-кунга жиддийлашиб бораверади. Фарзанди дард чекаётганидан азобланган она туманда ташкил этилган ишчи гуруҳ аъзолари «Уйма-уй» лойиҳаси доирасида хонадонига келганида ўғлининг даволаниши учун керакли дори-дармонларни олиб беришда ёрдам сўради. Тез орада туман тиббиёт бирлашмаси шифокорлари касаллик ташхиси асосида Азизбекни тиббиёт муассасасида даволаб, зарур дори-дармон билан бепул таъминладиган бўлишиди.

— Президент Виртуал қабулхонаси

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги айрим ходимларининг иш ҳақи ошади.

Нега сўнгги пайтда раҳбарлар жамоатчилиги «НИШОНИ»га айланмоқда?

«ҲОКИМЛИК САНЪАТИГА ЭГА БЎЛГАН КИШИ ЮКСАК ДАРАЖАДАГИ КОМИЛЛИККА ЭРИШГАН ВА САОДАТНИНГ ЧЎҚҚИСИДА БЎЛИШИ КЕРАК...»

Кунда-кунора кенг жамоатчилик орасида «фалон ташкилотнинг бошлиғи бундай деган эмиш», «фалон туман ҳокими одамларни ҳақорат қилганмиш, уриб-сўкиб жазолаган эмиш» қабилдаги хабарлар тарқалмоқда. Оммавий ахборот воситалари орқали аудио, видео кўринишида тарқатилаётган махсулотлар бу сўзларда жон борлигини кўрсатади. Хўш, нега айнан бугун бундай ҳолатлар рўй бермоқда? Бундай раҳбар ходимларнинг хато ва камчиликлари нималардан иборат? Куйида шулар ҳақида фикр юритамиз.

Янгича талаблар раҳбарларни «синьяптимиз»?

Хозир мутасадди раҳбарлар олдида янгича талаблар кўйилиб, бошқарувда янада шаффофрок, адолатлироқ тизим қўлланилган. Хусусан, худудий ҳокимликларга халқ билан тўғридан-тўғри мулоқотни йўлга қўйиш орқали уларнинг муаммоларини таҳлил қилиб, ечимини шу жойнинг ўзида топиш талаби, шунингдек, солиқлардан тушадиган маблағларни худуд раҳбарларининг ўзи эркин мақсадли йўналтириши, бу орқали худудни ривожлантириш ва инвесторларни жалб қилган ҳолда бунёдкорлик ишларини жадаллаштириш ваколатлари берилди.

Янгича талаблар, берилган ваколатлар, албатта, ҳокимлардан катта масъулият, етук иқтисодий-ҳуқуқий билим, нотиклик санъати, мулоқот мадания-

ти каби алоҳида иқтидорларни талаб этади. Сўнгги пайтларда эса фақатгина юқоридан келган буйруқларни бажаришга ўрганиб қолган айрим раҳбарларда бундай қобилиятлар йўқлиги ошқор бўлиб қолаётди. Айниқса, очик мулоқот, сайёр қабуллар ва турли тадбирларда халқ олдида туриб сўзлашга мажбур бўлган мутасаддиларда нотиклик қобилияти, боринтки, бир сўзни бошқасига қўшиб айтиш, тўғри жумла тузишга қийналиш ҳолатлари кўзга ташланмоқда.

Халққа ҳисоб бериб ўрғанаган раҳбарлар биргина «Обод маҳалла», «Обод кишлоқ», «Обод марказ» дастурларини бажариш, бунёдкорлик йўлидаги «снос» масаласини ижобий ҳал қилишда ҳам «қовун тушириш» ҳолатлари учраб турибди. Тушунмовчиликлар, англашилмовчиликлар эса мижозларга сабаб бўлаётди. Қашқадарё вилоятининг Яққабоб, Хоразм вилоятининг Урганч шаҳридаги машамшалар бунга ёрқин далилдир. Бу каби тушунмовчиликлар аслида айрим иқтидорсиз мутасаддиларнинг халқ олдида чиқидан қочиши оқибатида содир бўлди.

«Тушунмайдиган одам йўқ, тушунтиролмайдиган раҳбарлар бор»

Юқоридаги воқеликларга изох берар экан, Қашқадарё вилояти ҳокими Зафар Рўзиев жумладан шундай деди: «Биздан ҳам хатолик ўтди. Аввало, биз, раҳбарлар, ҳаммамиз калондимоғ бўлиб кетган экан-

миз, халқдан узилиб, манман бўлиб кетган эканмиш. Бугун замон ўзгарди. Муҳтарам Президентимиз катта ислохотларни бошладилар, бугун халқнинг ичига кириб, ҳар бир оиланинг дардини тинглаб, унинг муаммосини ўзимнинг муаммом деб ишлашимиз керак. Афсуски, ҳамма раҳбар ҳам бунини ҳали тўла англаб етгани йўқ. Яққабоб тумани ҳокимининг ўринбосарлар ҳам ўзининг ваколатига қирмайдиган ишни қилган. Бундан пайтда халқнинг олдига камиди туман ҳокими келиб, бўладиган ишларни ўзи тушунтириши керак эди. Улар англама олмас, вилоят ҳокими, мен келишим керак эди. Халқ туман ва вилоят ҳокимига ишонади, ўринбосарлар ё бошқа идора раҳбарларига эмас».

Аслида «раҳбар» сўзининг дугавий маъноларидан бири ҳам «йўл кўрсатувчи» демакдир. Яъники ҳокимлар ҳам халқ учун тўғри йўлни кўрсатувчи энг яқин маслаҳатчи бўлиши керак. Аммо ўзи давлат сиёсатини, қонунчилигини тўлиғича англаб етмаган ҳоким бунини халққа етказиб беролмайди. Тушунмайдиган одам йўқ, тушунтиролмайдиган раҳбарлар бор. Айни шу сабаб ҳам раҳбарлардан катта тажриба, билим ва нотиклик қобилиятига эга бўлиш талаб этилади.

Асл раҳбар қандай бўлиши керак?

— Қадимги Рим, юнон мамлакатлари инсоният тарихидаги биринчи давлатчилик тузилмаси мукамал бўлган давлатлардан саналади, — дейди Президент ҳузурдаги

Давлат бошқаруви академияси ўқув ишлари бўйича биринчи проректори Худойқул Азизов. — Ўша даврларда раҳбарлар, сенатор ва давлат бошқарувидаги сиёсатдонлардан риторика, нотиклик санъатини мукамал эгаллаш талаб этилган. Нега айнан нотиклик қобилиятига урғу берилган? Чунки кўпчилик раҳбар кадрларга оммавий ахборот воситаларидаги чиқишлари ва халқ билан тўғридан-тўғри мулоқотларида бу қобилиятнинг йўқлиги панд бериб қўймоқда.

Шунингдек, ўрта асрларда ижод қилган алломаларимиздан Абу Наср Форобий ҳам «Фозил одамлар шахри» асарида давлат бошқаруви борасида қимматли фикрларни билдирган. У давлатни бошқаришни алоҳида санъат деб ҳисоблайди. «Ҳокимлик санъатига эга бўлган киши юксак даражадаги комилликка эришган ва саодатнинг чўққисиди бўлиши керак. Унга бахтга эришишга ёрдам

берадиган ҳар қандай ҳаракат маълум. У ўз билимини сўзлар орқали яққол ифодалашни ва одамларни энг яқин усуллар билан бахтга йўналтиришни билиши жоиз», дейилади.

Раҳбар лавозимга тайинлангунча ўз соҳасининг билимдон ва бу орқали маълум ютуқларга эришган, ишончини оқлаган бўлади. Лекин айрим раҳбарларимиз халқнинг дардида бепайсаллик, ўз ҳодимларини ҳақорат қилиш ва куракда турмайдиган жазо чоралари билан жазолаш каби хатоликларга йўл қўймоқда. Эҳтимол, улар мансаб пиллапоёсидан юқорилагани сари оёғи ердан узилиб кетадиган тоифадандир. Нима бўлганда ҳам вазият бу борада жиддий ўрганиш ва ўзгаришлар палласи келганини кўрсатмоқда.

Сиз бунга нима дейсиз, азиз маҳалладош?

Санжар ЭШМУРОДОВ
«Mahalla»

қанчалик эътиборли?

орқали тушган мурожаатларга эътибор қилсак, бу кўрсаткич ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 1 минг 470 тага кამайган, — дейди Абдишуккур Омонов. — Ушбу йўналишдаги энг кўп мурожаатлар Қарши шаҳри (1880 та), Дехқонobod тумани (1325 та) ва Чироқчи тумани (1104 та)га, энг кам мурожаатлар эса Миришкор, Муборак ва Касби туманла-

рига тўғри келади. Виртуал қабулхона орқали келган мурожаатларнинг 8 минг 70 таси қаноатлантирилган бўлса, 507 таси такрорий мурожаатлардир. 242 та мурожаат ўн беш, 81 мурожаат эса ўн тиз кундан ошқ мuddатда ҳал этилган. Мурожаатларни ўз вақтида қонуний, асосли ва адолатли кўриб чиқмаган 71 нафар масъул ходим интизомий жавобгарликка тортилган.

Мурожаатлар, асосан, уй-жой ва уй-жой қуриш учун ер участкаси олиш, нафақа ва моддий ёрдам ажратиш, ишга жойлаштириш, соғлиғини тиклаш, фермер хўжалиғи фаолияти, тадбиркорлик ва кредит олиш, йўлларни таъмирлаш, сув, электр ва газ таъминоти билан боғлиқ масалалардир. Бу муаммолар вилоят бўйича таҳлил қилиниб, тегишли дастурлар асосида ҳал этиб боришмоқда.

Масъулият ва жавобгарликни кучайтириш керак

— Жорий йилнинг 26 мартида туманимизда вилоят ҳокимининг сайёр қабули ташкил этилганда, — дейди китоблик Хуршида Мўминова. — Мурожаатимда 4 сотихли пойдевори қурилган участкага қарор чиқариб беришда ёрдам сўраган эдим. Вилоят ҳокими шу масалани ижобий ҳал қилиб бериш учун туманимизнинг мутасадди раҳбарларига топшириқ берганди. «Мурожаат ижобий ҳал этилди», деб вилоят телевидениесиди ҳам ахборот берилди. Лекин туман ҳокими шу кунга қадар ишни пайсалга солиб келди. Фақатгина такрорий мурожаатимдан кейингина ижобий натижага эриша олдим.

Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатларини ўз вақтида, қонуний ва асосли ҳал қилиш учун нима қилиш

керак? Биринчидан, мурожаатлар билан ишлашда давлат органлари масъул шахсларнинг жавобгарлик масаласини кучайтириш лозим. Иккинчидан, фуқароларнинг мурожаатларга оид ҳуқуқий билим ва ҳуқуқий маданиятини оширишга эътиборни кучайтириб бориш керак.

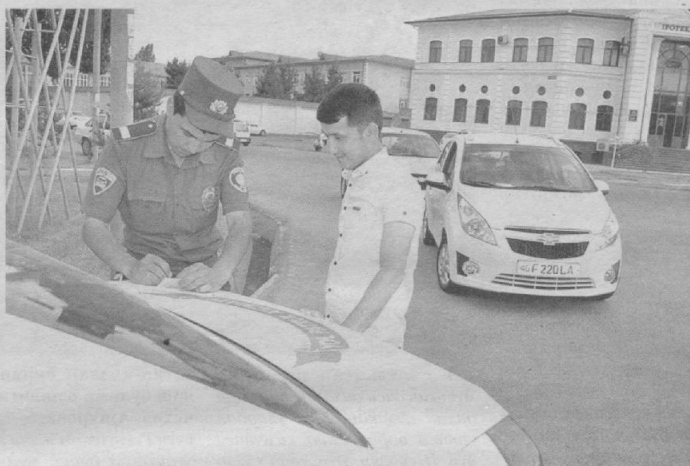
Фуқароларимиз ўзи кўтараётган муаммонинг қаерда, қайси давлат органи ва ким билан ҳал этилишини яқин билса, масала тез ва қонуний ечим топади. Шундагина ҳеч бир фуқаро бошқа идорада ҳал бўладиган масала бўйича ўзга жойларда сарсон бўлиб юрмайди. Туман (шаҳар) ва маҳаллада ҳал бўладиган масала бўйича турли республика, вилоят идораларида бир хил мазмундаги аризалар кўпаймайдиган ҳамда мурожаатлар сони сўнғий равишда ошиб кетмайди.

Шоҳиста БОЗОРОВА
«Mahalla»

1 августдан жарималар ошди: одамлар нимадан норози?

ТУШУНМОВЧИЛИКЛАРГА САБАБ БЎЛГАН МИЛЛИОНЛАР ҚАЕРДАН КЕЛДИ? УЛАРНИ КИМДИР ЎЙЛАБ ТОПМАГАНМИ? АГАР ШУНДАЙ БЎЛСА, БУНДАН МАҚСАД НИМА?

Сўнги кунларда ижтимоий тармоқларда йўл ҳаракати қоидаларини бузганлик учун жарималарнинг икки баробар ошгани ҳақида турли хабарлар тарқалди. Хабарларга кўра, хавфсизлик камарини тақмаган ҳайдовчилар шу пайтгача 101 минг 365 сўм жарима тўлаган бўлса, 1 августдан 223 минг сўм давлат газнасига кириш қилиши керак бўлади. Жарима миқдорининг кескин «ошиши» кўпга юртдошларимизнинг норозилигига сабаб бўлди.

лар» қаердан келди? Уларни кимдир ўйлаб топганми? Агар шундай бўлса, бундан мақсад нима?

— Шу вақтгача, транспорт воситасини бошқариш вақтида телефондан фойдаланган ҳайдовчилар Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 128-моддасига кўра, энг кам иш ҳақининг уч баравари миқдоридан (606 минг сўм) жарима тўлаган, — дейди **Ғ.Примов**. — Эндиликда автоволу бошқарётган фуқаро телефонда гаплашгани учун 669 минг сўм жарима тўлайди. Бу унчалик катта фарқ эмас. Лекин худди шундай ҳуқуқбузарлик маъмурий жазо қўлланилганидан кейин бир йил давомида такрор содир этилса, энг кам иш ҳақининг тўрт баравари миқдоридан (892 минг сўм!) жарима тўлайди. Ёки ҳайдовчи олти ойгача бўлган муддатга транспорт воситасини бошқариш ҳуқуқидан маҳрум этилади. Ҳуқуқбузарлик такрорланганда жарима миқдори ошиши қонунда белгилаб қўйилган. Тарқатилган хабарларда ана шундай жиҳатларга оидлик киритилмай, ошган жарималар ёлгон маълумотлар билан берилган.

Ошган жарималар қонуний қароқчилик... (ми)?

Жарималар ошишига муносабат билдирган юртдошларимиз бу вазиятни «қонуний қароқчилик», деб атади. Эбилларимиз ҳам бу жараёнга жим қараб тургани йўқ. Жумладан, адабиётшунос Улуғбек Хамдам фикрини шундай ифодалади: «Сизлар қайси сайёрада яшайсизлар? Ёки қайси сайёрадан келиб қолгансизлар? Нимаса, қандай мантиққа асосланиб бундай — отнинг қалласидек жарима миқдорларини белгилайсиз?»

Ёзувчи фикрларини давом эттирар экан, шу юртнинг зийлиси сифатида бу каби оқибати яхши ўйланмай чиқарилаётган қонунлар халқимиз истагига зид эканини айтади. Бу каби фикрлар билан танишар экансиз, халқ манфаатини химоя қилишга қодир инсонлар борлигидан фахрланасиз,

албатта. Аммо наҳотки, мана шу халқ учун бошқалардан кўра кўпроқ қайғуриши керак бўлган мутасаддилар эл дардига шунчалик бепарво бўлса, деган фикр кишини ўйга толдиради. Ахир жарималарнинг космик кемадайдок юқорилаши, ижтимоий муаммолар кўпайишига сабаб бўлади-ку?!

Аслида нима ўзгарган эди?

— Бу тушунмовчилик Президентимизнинг 2019 йил 12 июлдаги «Иш ҳақи, пенсиялар, стипендиялар ва нафақалар миқдорини ошириш тўғрисида»ги фармониининг нотўғри тартиб этилиши сабабли келиб қолди, — дейди **Адлия вазирлиги Ҳуқуқий тарғибот ва маърифат бошқармаси бош мутахассиси Ғайбулла Примов**. — Жарималарни ошириш борасида ҳеч қандай қонуний лойиҳаси ишлаб чиқилмаган. Қонунчилигимизга асосан, маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексда белгилаб қўйилган. Кодексга

кўра, жарималар энг кам иш ҳақига нисбатан белгиланади. Ижтимоий тармоқлардаги хабарларда фақат йўл ҳаракати қоидаларини бузганлик учун тўланадиган жарималар ҳақида гапирилди. Аслида барча турдаги жарималар оширилди. Аммо шувувларга сабаб бўлган миқдорда эмас!

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 125-моддасида транспорт воситаларини бошқариш ва йўловчилар ташишда хавфсизлик камаридан фойдаланиш қоидаларини бузган ҳайдовчилар энг кам иш ҳақининг иккидан бир қисми миқдоридан жарима тўлаши белгилаб қўйилган. Юқорида таъкидланган фармонга кўра иш ҳақи 10 фоиз ошди. Бу ўз-ўзидан маъмурий жавобгарлик билан боғлиқ жарималарнинг ҳам худди шу миқдорда ошишига сабаб бўлади.

Миллионлар осмондан олинган... (ми)?

Айтилганидек, жарималар кескин оширилмаган экан, унда тушунмовчиликларга сабаб бўлаётган «миллион-

Хулоса ўрнида...

Баъзан хабарларнинг ҳақиқатга қанчалик тўғри келишини суриштириб ўтирмай, муносабат билдираемиз. Улар ҳақиқатга яқин бўлиб кўринмасин, озгина вақтимизни аямай, уни ўрганишга ҳафса килмаймиз. Энг ёмони, фикр билдиришда ҳар қандай хабарни очиклашга ургу бермай, айбаш ва ҳақоратга ўтиб кетамиз. Аксарият хабарларнинг ёлгон экани ҳақида билгач эса, кўпчилигимиз индамай кўя қоламиз. Ёлгон хабар тарқатувчига нисбатан деярли муносабат билдирмаймиз. Бу каби ҳолатлар ҳали интернетнинг бепано медиа майдонига ахборот истеъмолчиси ва уни тарқатувчиси сифатида етарлича билим ва кўникамага эга эмас эканимизни билдиради.

БИЛАСИЗМИ?

«Deutsche Bank» экспертлари дунёнинг энг кўп маош тўланадиган шаҳарлари рейтингини эълон қилган. Унга кўра Сан-Франциско шаҳри (АҚШ)да яшовчи аҳолининг ўртача соф даромади 6,5 минг АҚШ долларини ташкил этади. Рейтингда иккинчи ўринни эгаллаган шаҳар — Цюрих (Швейцария)да эса аҳоли 5,9 минг доллардан даромад топади. Худди шунингдек, 4,6 минг доллар кўрсаткичи билан Нью-Йорк шаҳри (АҚШ) учинчи ўринни банд этган.

ЛУҚМА

Ойлик ошмай, нарх кўтарилди?!

— Ака, Тошкентгача қанча билан олиб кетасиз?
— Сиз учун 80 минг сўм!
— Кечасига 50 минг эди-ку?!

Такси ҳайдовчиси йўловчининг юзига бир муддат синовчан боқиб турди-да, кеча ойлик ошгани, шу сабаб нарх-наво кўтарилганини айтар экан, йўловчига дунёдан беҳабар қолганини уқтиришни ҳам унутмади. Йўловчи аввалига арзонроқ нархда манзилга олиб борадиган такси ахтарди. Ҳаммадан бирдек жавоб эшитгач, ўша нархга рози бўлди...

Иш ҳақи, пенсия ва нафақалар миқдори ошиши ҳақида хабар тарқалиши билан нархларнинг кўтарилишига шу қадар кўникаб қолганмизки, ҳали оширилган миқдорда маош олмасдан, товарларни олатдаги қийматидан қиммат баҳода харид қилаверамиз. Бу бизнинг ҳуқуқий саводхонлигимиз яхши эмаслигини англатади. Негаки, иш ҳақининг ошиши бозордаги нарх-навога таъсир қил-

маслиги керак. Чунки улар бир-бирига боғлиқ деб ҳисоблайлик. Унда нега ҳали иш ҳақи ошмасдан бозорлардаги нарх кимматлашиб кетади? Чунки «саховат»ли сотувчиларимиз маълум либосини кийиб, ўзидан жабрдийда ясаб олади. Гўё нарх-навонинг кўтарилиши улар учун катта йўқотиш бўлгандек: «Менга ҳам арзон сотганим яхши. Лекин начора, кўряписиз-ку, ҳамма нарса қиммат бўлиб кетди», дейди.

Кизиги, юртимизнинг қай бир гўшасига борманг, ҳамма жойда битта хўроз кичкирганига гувоҳ бўласиз. Гўё қаердан келган сирли хабар бир пайтнинг ўзида барча сотувчиларга етказилгану бирдан нархлар ошиб кетгандек. Аслида икки ой аввал дўконга келган товарнинг баҳосига бир ойдан сўнг кўтариладиган маошнинг сира даҳли йўқлиги кундек равшан. «Жабрдийда»лар эса «мунгли» кўзлари билан юзингизга тик боқиб, ёлгончи сувдек симиради: «Бир кун аввал товараг борманимда ҳам бунча қиммат сотмасдим. Кеча борсам шу аҳвол, йўл пулига қуймай деб озгина бўлса ҳам товар олиб келавердим»...

Биз бу гапларнинг ғирт ёлгон эканини билсак ҳам индамай савдо қилаверамиз. Нега? Ёки ҳаққимизни талаб қилишни билмай-мизми? Сиз бунга нима дейсиз, азиз маҳалладош?!

Саҳифани «Mahalla» муҳбири **Боборован ҒОЗИДДИНОВ** тайёрлади.

Беларуснинг Минск шаҳрида Алишер Навоий ҳайкали ўрнатилди.

Маҳалланинг Анзират бувилари қандай сараланади?

БУГУН БИЗНИ ҚИЙНАЁТГАН МУАММОЛАР БИР КУНДА ПАЙДО БЎЛИБ ҚОЛГАНИ ЙЎҚ, ДЕМАК, ЕЧИМ ҲАМ ОСОН БЎЛМАСЛИГИ ТАЙИН

Бахтиёр оилалар доимо жамият тинчлиги, юрт фаровонлигини белгилаб берган. Оилавий бахтни таъминлаш учун эса, аввало, аёллар билан боғлиқ муаммолар бар-тароф этилган бўлиши керак. Аёл ўзини бахтли ҳис этмаган оилада хотиржамлик бўлмайди. Президентимиз илгари сурган бешта муҳим ташаббусда ҳам айнан хотин-қизлар бандлигини таъминлашга эътибор қаратилгани бежиз эмас.

Дарҳақиқат, аёлларнинг ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий ҳуқуқий фаоллигини ошириш, уларнинг бандлигини таъминлаш давр талаби ҳисобланади. Хотин-қизлар муаммоларини ўрганиш, уларга ижобий ечим топиш муҳим аҳамиятга эга. Афсуски, бугун оилавий ажралишлар ва турли ижтимоий муаммолар сабаб айрим хотин-қизлар жиноятга қўл урляпти. Хўш, бу ўринда Хотин-қизлар кўмитаси зиммасидаги вазифаларни қай даражада бажара оляпти? Кўмитанинг аёллар муаммоларини ҳал этишдаги роли сезилаяптими?

Анзират бувилар шунчаки ўйлаб топилмаган

Бугун бизни қийнаётган муаммолар бир кунда пайдо бўлиб қолгани йўқ. Демак, ечим ҳам осон бўлмаслиги тайин. Биргина хотин-қизларни иш билан таъминлаш борасида бажарилгани лозим бўлган бир талай ишлар йиғилиб қолган. Ана шу муаммоларни тизимли равишда ҳал этиш учун Хотин-қизлар кўмитаси фаолиятига янгича ёндашув керак. Бу борадаги сайё-ҳаракатлар аллақачон бошланган.

— Хотин-қизлар кўмитаси ҳар бир маҳаллада Анзират бувиларни топиш ва улардан фойдаланишни мақсад қилган, — дейди Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари, Хотин-қизлар кўмитаси раиси Элимира Боситхонова. — Бу каби ишларни ишчиликнинг билан амалга ошириб бўлмайди. Янгиликка қўл уришдан аввал дунё тажрибасини, мутахассисларнинг

таклифларини ўрганишимиз керак. Маҳаллалардаги Анзират бувилар номига ташкил этилган лойиҳа эмас. Бу орқали жойларда муаммоларни ўз вақтида аниқлаб, унга ижобий ечим топа оладиган ишончли вакилларимизни саралашни мақсад қилганмиз. Анзират бувиларни қайси мезонлар асосида саралаш, уларга қўйиладиган талабларни аниқ белгилаб олиш ҳақида таклифларни ўрганимиз. Лойиҳа амалга оширилгач, самарали натижа беришига ҳозирдан оқ шонч ҳосил қилишимиз зарур. Муҳими, Анзират бувилар ишдан ҳаққини рози бўлсин. Зеро, асосий мақсадимиз муаммо пайдо бўлгач, шов-шувлар ортдан югуриш эмас, ҳалқимиз билан кўпроқ мулоқотда бўлиш ва бу орқали хотин-қизларимизни қийнаётган муаммоларни ўз вақтида бар-тароф этишидир.

Маҳалладаги мутахассислар ишонччи оқляяпти?

Хотин-қизлар кўмитаси янгича ёндашув билан жамиятдаги муаммоларни бар-тароф этишга киришгани таъкидланмоқда. Лекин шу пайтгача ҳам қандайдир ишлар амалга оширилган, амалий сайё-ҳаракатлар бўлган-ку. Хўш, унда нега ҳамон хотин-қизлар билан боғлиқ муаммолар ечимини топмаяпти? Тўғри, муаммони бир кунда ҳал этиб

бўлмайди. Лекин ҳалқимиз ушбу кўмита фаолиятидан тўла мамнун, деб ҳам айта олмаймиз-да!

— Икки йил аввал оилавий можаро сабаб турмушим бузилди, — дейди қашқадарёлик Мафтуня Норкулова (исм-фамилияси ўзгартрилган). — Ана шу ўтган вақт мобайнида на маҳалла раиси ва на йиғиннинг хотин-қизлар билан ишлаш ва оилаларда маънавий-ахлоқий қадрият-

ларни мустаҳкамлаш бўйича мутахассис оиламиз тақдир билан қизиқди. Мен улардан катта нарса умид қилганим йўқ. Шунчаки, ҳолимдан хабар олишимни кутгандим. Бу билан ҳамма маҳаллаларда ҳам шундай аҳвол деётганим йўқ. Масалан, ота уйимга келгач, моддий аҳволим яхши эмаслиги сабаб маҳаллага мурожаяат билан чиқдим. Йиғинимиз раиси бошқа ҳудудда рўйхатда турганимга қарамай, ёрдам берди. Аслида маҳаллаларда ишлайдиган инсонлардан жуда кўп нарса талаб қилинмайди. Улар шунчаки, эътибори ва ўз вазифасига масъулият билан ёндаша бўлди.

Дарҳақиқат, бугун қай жабҳадаги муаммони олиб қараманг, уларнинг аксарияти қуйи бўғиндаги мутасаддиларнинг вазифасини тўла бажармаслиги оқибатида келиб чиқаётгани ойдинлашади. Хотин-қизлар

хотин-қизлар билан ишлаш бўлими бошлиғи Гулчехра Ашурова. — Нима учун Республика ишчи гуруҳи жойларга бориб муаммони ўрганиб, уни ҳал этишга уриятти? Чунки ўша ердаги мутасаддиларнинг иш самардорлиги сезилмайди. Афсуски, қотиб қолган эскича қараш сабаб баъзи ҳолларда мавжуд муаммоларни ишчи гуруҳимиздан яширишга уришилар ҳам бўлади. Қизиқ, муаммони ўзи ҳал қилмайди, яна уни яширишга уринади. Бу энди шунчаки лоқайдлик эмас!

Хотин-қизлар кўмитасининг маҳаллалардаги вакиллари иш фаолиятини тубдан қўриб чиқиш фурсати этган. Уларнинг айримлари муаммо кабинетига етиб келгунча кўчиб ўтиради. Ваҳоланки, муаммонинг дастлабки бошқичларидаёқ аниқлашнинг ягона йўли, бу — маҳалла тизимидаги ишлардир.

Яхши маошли иш таклиф қилинганда ҳам бепарво қаради

— Яқинда Самарқанд шаҳрида ўтказилган «Аёллар ижтимоий ҳимояси — ижтимоий фаоллик пойдевори» мавзусидаги форум доирасида шаҳардаги «Чашма» маҳалласида сайёр қабул бўлиб ўтди, — дейди журналист Гулрух Мўминова. — Унда Хотин-қизлар кўмитаси раиси Э.Боситхонова вилоятнинг барча туман ва шаҳарларидан келган хотин-қизларнинг муаммоларини тинглади. Аксариятига ўша ернинг ўзида ечим топилди. Учрашув давомида иш топиш, кредит олишга ёрдам сўраганлар деярли учрамади. Шу билан бирга, нимадир ундириш илтижидо келганлар ҳам йўқ эмасди. Ҳатто айримлар ҳақ-қўқуқ паймол бўлаётганини иттифоқ қилиб, айюҳаннос солишди. Қизиқ, улар мутасаддиларни эшитмаси келмайди. Ҳатто яхши маошли иш таклиф қи-

БИЛАСИЗМИ?

ҚАЕРЛАРДА АЁЛЛАР МЕҲНАТИДАН ФОЙДАЛАНИШ ТАҚИҚЛАНАДИ?

Меҳнат кодексининг 225-моддаси билан меҳнат шариоити ноқулай, ер ости ишларида аёллар меҳнатидан фойдаланиш тақиқланган. Лекин ер остидаги баъзи ишлар — жисмоний бўлмаган ишлар ёки санитария ва маиший хизмат курсатиш юмушлари бундан мустаснодир.

Шунингдек, ушбу модда билан аёлларнинг нормадан ортиқ юкни кўтариши ва ташишлари ман этилади. Аёллар меҳнатини қўллаш тақиқланмайдиган меҳнат шариоити ноқулай ишларнинг рўйхати ҳамда улар кўтариши ва ташишлари мумкин бўлган юк нормаларининг чегарасини Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ва Соғлиқни сақлаш вазирлиги Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси Кенгаши ва иш берувчиларнинг вакиллари маслаҳатини олган ҳолда тасдиқлайди.

линганд ҳам бепарво қаради. Бу ҳолат уларнинг мақсади муаммосига ечим топиш эмас, кимнидир айбдор қилишдек таассурот қолдирди.

Хулоса ўрнида

Анзират бувилар билан боғлиқ хабар тарқалгач, кенг жамоатчилик ўз фикрини билдиришга ошқиди. Кимдир маҳаллаларда ана шундай фидоий аёллар топилишига шубҳа қилган бўлса, айримлар очикчасига: «Шахсий ҳаётимизга бошқалар бемалол аралаша бошлар экан-да?!», деб ҳолди. Бу каби муносабатларни эшитиб, Анзират буви сиймоси кўз олдимизга келди. Ўша машҳур кинода отаси холидан хабар олмайдиган ўғилга дакки берганида, аёл боши билан бутун маҳаллани йиғиб, кўприкни тиклаганида Анзират буви-миздан хафа бўлган кимсалар ҳақида ўйладим. Шу топқалдаги инсонлар ҳамон орамизда бор экан, биз Анзират бувиларга эҳтиёж сезаверамиз.

Боборавшан ҲОЗИДИНОВ
«Mahalla»

«Тез ёрдам»: беморга тез ёрдам бера оляштимми?

Мамлакатимизда аҳолига замонавий тиббий ёрдам кўрсатиш бўйича шаклландан ўзига хос тузилмалардан бири — шошилич ва тез тиббий ёрдам хизматидир. Кейинги йилларда тиббиётнинг бошқа йўналишлари каби бу соҳа ривожига ҳам эътибор тобора кучаймоқда.

Президентимизнинг 2018 йил 25 январда қабул қилинган «Шошилич тиббий ёрдам тизимини жадал такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори бу йўналишда аҳолига кўрсатилаётган тиббий хизматнинг тезкорлиги, сифат ва самардорлигини янада ошириш, кадрлар салоҳиятини юксалтириш, илм-фан янгиликларини тиббиёт амалиётига татбиқ этишда муҳим дастуриламал бўлмоқда.

Тошкент шаҳар тез тиббий ёрдам станцияси бош шифокори ўринбосари, тиббиёт фанлари номзоди Илҳом Аслонов билан мулоқотимизда тизимда амалга оширилаётган лойиҳалар ва уларнинг самаралари, истиқболдаги вазифалар хусусида суҳбатлашдик.

— Хар йили мамлакатимиз шошилич тиббий ёрдам хизмати орқали аҳолининг 10 миллиондан кўпроқ муурожаатлари қондирилади. — дейди Илҳом Аслонов. — Республика шошилич тиббий ёрдам илмий маркази ва унинг ҳудудлардаги филиаллари ҳамда бўлимларида икки юз мингдан кўпроқ беморларга юқори технологияли операциялар ўтказилди.

Кейинги икки йил ичида давлат бюджетидан соҳа учун 1450 та ихтисослаштирилган автотранспорт харид қилиниди ва ҳудудларнинг ушбу техникага бўлган эҳтиёжи тўлиқ қопланди. Эндликда юртимизда ҳар 13 минг аҳолига битта махсус «Тез ёрдам» машинаси хизмат кўрсатади. Бу борада ривожланган давлатлар тажрибасини кузатсак, уларда 20-25 минг кишига битта махсус автотранспорт воситаси тўғри келади. Демак, бу жиҳатдан мамлакатимиз тиббиёти халқро андозалар даражасига кўтарилди. Айни пайтда «Тез ёрдам» автопаркини замонавийлаштириш ишлари тизимли давом этмоқда. 2021 йилгача «Damas» автомашиналаридан тўлиқ воз кечилиб, халқро андозалар даражасида жиҳозланган замонавий тиббий ёрдам машиналарига ўтилади.

— Яқин-яқингача «Тез ёрдам» машинасининг доридармон таъминотида етишмовчиликлар туфайли жиддий муаммолар юзага келарди...

— Тўғри, Президентимиз ташаббуси билан кейинги йил-

ларда бундай ҳолатларни бартараф этиш бўйича кескин чоратдбирлар амалга оширилди. Натижада шошилич ёрдам муассасаларини доридармон ва тиббий буюмлар билан таъминлаш 3 баробарга кўпайди. Яъни бугунги кунда ҳар бир чакирик учун минимал харажатлар 5000 сўм миқдорига белгиланди. Бу кўрсаткич 2016 йилда 748 сўмни, 2017 йилда 1627 сўмни ташкил этарди.

— «103»га тушган кўнгириклар қандай тавсифланади?

— «Тез ёрдам»га тушган кўнгириклар устуворлик бўйича икки гуруҳга ажратилади. Беморнинг ҳаёти ва соғлиғига жиддий хавф соладиган жароҳатлар ва касалликлар, яъни йўл-транспорт ҳодисалари, баландликдан йиқилиш, фавқулодда ҳолатлар, беморнинг ҳушдан кетиши, турли шок ҳолатлари, профуз қон кетиши, туғруқ, терининг термик куйиши ёки совуқ уриши, беморнинг кимёвий моддалар ёки дори воситаларидан ўткир заҳарланиши, тоқ уриши шошилич ҳолатлар ҳисобланади, бундай чакирикларга 20 дақиқадан кечикмай ётиб бориш зарур.

Иккинчи тоифага шошилич бўлмаган, бироқ тезкор тиббий ёрдам кўрсатилиши зарур бўлган чакириклар кирди. Бемор юрак ритмининг бузилиши (аритмия), астма хуружи, ҳаракат фаолиятининг тўсатдан бузилиши, ўрта ва енгил тан жароҳатлари, аллергия, бош оғриғи, қорин, кўкрак қафасидаги оғриқлар, психиканинги ўткир бузилиши, буйрак хуружи, қусиш, тошма, юқори иситма (перорал дори воситалари қўлланганида ҳам иситма тушмас), ўткир пешоб ажралмаслиги ҳолатлари бўйича «Тез ёрдам» чакирилганда, 30 дақиқа ичида ётиб бориб, тиббий ёрдам кўрсатиш лозим.

— Call-марказлар фаолияти ҳам такомиллашмоқда. Бу тизим жорий этилиши соҳадаги муаммолар ечимида қандай самара беради?

— Бугунги кунда мамлакатимиз бўйлаб Call-марказлар фаолияти юрляпти. Айтиш керакки, илгари бу тизимда ишлаш учун тиббий билим талаб этилмас эди. Эндликда Call-марказларга тушаётган кўнгирикларга тиббиёт ходимлари жавоб бермоқда. Бу эса шифокор ётиб боргунга қадар телефон орқали

бемор ахволини билиш, керакли маслаҳатларни бериб, кўмаклашиш имконини яратяпти.

— Тез тиббий ёрдам бошқарувининг автоматлаштирилган тизимини жорий этиш борасидаги ишлар ҳақида тўхталсангиз.

— 2019 йил 1 апрелдан бошлаб Тошкент шаҳрида бу тизим жорий этилди. 1 октябрдан республикамизнинг қолган ҳудудларида тез тиббий ёрдам бошқарувининг автоматлаштирилган тизимини жорий қилиш режалаштирилган. Бу «Тез ёрдам» машиналарининг ҳаракатини мониторинг қилиб бориш, тиббий ёрдам сўраб муурожаат этган шахслар манзилини телефон (мобил) алоқа орқали автоматик аниқлаш, тез тиббий ёрдам бригадаларини мобил иловалар ёрдамида, жумладан, имконияти чекланган шахслар учун чакириш, фойдаланиладиган дори воситалари ва тиббиёт буюмларининг ҳисобини юрйтиш имконини беради.

— «Тез ёрдам»га тушган чакирикларнинг неча фоизи госпитализация қилинади?

— Республика бўйича чакирикларнинг 18 фоизга яқини госпитализация қилинади, 82-83 фоизга эса жойида хизмат кўрсатилади. Европада эса чакирикларнинг 85 фоизи госпитализация қилинади.

— Ҳозирги кунда «Тез ёрдам» машиналарининг неча фоизини замонавий автотранспортлар ташкил этади. Улар қандай тиббий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган?

— Бугунги кунда тез тиббий ёрдам машиналарининг 10

фоизи замонавий тиббий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган, хорижда ишлаб чиқарилган «Hyundai» ва «Nissan» русумли реанимобиллар ташкил этмоқда. Ушбу «Тез ёрдам» машиналари юрак фаолиятини тиклайдиган ва унинг ҳолатини ўрғанадиган замонавий дефибрилятор ҳамда ЭКГ, сўнгий нафас аппарати, электр сўргич, кислородли баллон, томир уруши ҳамда қондаги кислород миқдорини кўрсатадиган пульсоксиметр каби янги технологиялар билан жиҳозланган. Уларда реаниматолог ва тез тиббий ёрдам шифокорлари билан бирга фельдшерлар фаолият юрляпти.

— Бугунги кунда «Тез ёрдам» хизмати сифатига қандай муаммолар жиддий таъсир этмоқда?

— Асоссиз ва ёлғон чакириклар, «Тез ёрдам» машиналарига йўл бермаслик ёки кўчалар, хонадонларга кириш йўлларининг тўсиб қўйилгани хизмат сифатига жиддий таъсир кўрсатмоқда. Айтиш керакки, бугун тушаётган чакирикларнинг 30-40 фоизи сурункали касалликлар туфайли «Тез ёрдам»ни чакиради. Холбуки, бундай вазиятда ҳар бир юрдошимиз ўз яшаш жойи яқинида жойлашган қишлоқ врачлик пункти, қишлоқ ёки шаҳар оилавий поликлиникасига муурожаат қилиши айни муддао.

Чунки сурункали касалликлар узлуксиз шифокор назорати остида даволаниши тақозо этади. Қолаверса, «Тез ёрдам»нинг ҳар бир чакириги давлатга 75-80 минг сўмга ту-

шади. Давлат ва халқ мулкани тежашни, аҳоли соғлиғи йўлида давлат томонидан яратилган барча қулайликдан оқилона фойдаланишни билиш ҳар бир инсоннинг фуқаролик бурчи.

Шу билан бирга, бу муаммони бартараф этишнинг мақбул йўлларидан бири, бирламчи тиббий-санитария бўғини ва «Тез ёрдам» хизмати фаолиятининг интеграциясини кучайтиришдир. Ана шу мақсадда бир қатор қишлоқ оилавий поликлиникаларида «Тез ёрдам» шохобчалари ташкил этилди. Келгусида бундай ҳамкорликнинг ривожланиши тиббий хизмат сифатини яхшилашда муҳим мезон бўлади.

— Дунё тажрибасида «Тез ёрдам» чакиригига шифокорлар билан бир қаторда яна қандай мутахассислар жалб этилади?

— Тиббиёти ривожланган Туркияда «Тез ёрдам»да 12 фоиз шифокорлар, 88 фоиз параметриклар ишлайди. Чунки дунё тажрибасидан маълумки, «Тез ёрдам» беморнинг касаллигини даволамайди, балки шошилич ҳолатларда бемор ҳаёти ва соғлиғига жиддий хавф солаётган касаллик аломатларини бартараф этиб, уни тезлик билан шифохонага етказди. Мамлакатимизда ҳам дунёдаги бундай илғор тажрибалардан келиб чиқиб параметриклар тайёрлаш режалаштириляпти.

Шунингдек, соҳа ривожига келгуси 3 йил давомида 604,2 миллион сўм йўналтирилиши, шу билан бирга, 2020 йилдан эътиборан, тез тиббий ёрдам хизмати авиация техникаси билан ҳам таъминлангани кўзда тутиляпти. Қолаверса, жаҳоннинг тараққий этган мамлакатлари билан илмий-амалий алоқаларни ривожлантириш йўлида изланишлар давом этмоқда.

Суҳбатдон:
Обиджон ДИЛМУРОДОВ
Шошилич ва тез тиббий ёрдам масалалари бўйича маҳаллий координатор.

Сенатда Хотин-қизлар ва гендер тенглик масалалари қўмитаси ташкил этилди.

Жамоат тартибидини сақлашда фаол фуқарога рағбат бўлади

Мамлакатимизда фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, жамоат тартибидини сақлаш ҳамда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш борасида тизимли ишлар амалга оширилмоқда. Бу, албатта, ҳар бир соҳанинг истиқболига, аҳолининг фаровон ҳаёт кечиришига хизмат қилмоқда. Бироқ ҳуқуқбузарлик профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашиш жараёнига фуқароларнинг етарлича жалб этилмаслиги оқибатида айрим жиноятчиликларнинг (ўғрилик, фирибгарлик, тан жароҳати етказиш, безорилик) кўрсаткичлари ҳанузгача юқори қолмоқда.

қаратилган хатти-харакатларни амалга ошириш ва жисмоний куч ишлатиш билан боғлиқ қатор чекловлар ҳам назарда тутилган.

Ваколатлар белгиланди

Эътиборлиси, қонун лойиҳасида фуқароларнинг жамоат тартибидини сақлашда иштироки масалалари бўйича ички ишлар органлари, ўзини ўзи бошқариш органларининг ваколатлари белгиланган. Шунингдек, жамоат тартибидини сақлашда иштирок этадиган фуқароларнинг ички ишлар органлари, ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи бошқа органлар ва муассасалар билан ҳамкорлик қилиш масалалари белгиланган. Шунингдек, жамоат тартибидини сақлашда иштирок этадиган фуқароларнинг ички ишлар органлари, ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи бошқа органлар ва муассасаларнинг мулк ваколатига тегишли бўлган процессуал ҳамда бошқа фаолиятни амалга ошириши, ички ишлар органларининг ваколатларини ўзлаштириши, инсоннинг кадр-қимматини камситишига

фаолиятини мувофиқлаштиришда ҳамда уларнинг реестрини юриштиришда. Маҳаллий давлат ҳокимияти ташкилотлари ички ишлар органларига жамоат тартибидини сақлашда қўмаклашадиган фуқароларни рағбатлантириш учун маблағлар ажратиш билан боғлиқ маҳаллий бюджетларни кўриб чиқади ва қабул қилади.

Қонунга қандай нормалар киритилмоқда?

Қонун лойиҳасида фуқароларнинг жамоат тартибидини сақлашда ички ишлар органлари, шунингдек, ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи бошқа органлар ва муассасаларга қўмаклашиш, бадарак йўқолган шахсларни кидиришда иштирок этиш каби нормалар ўз аксини топган. Бундан ташқари,

фуқаролар жамоат тартибидини сақлашда жамоат тузилмалари (гурuhlари) фаолиятида иштирок этиши мумкин, уларнинг фаолияти ички ишлар органлари томонидан мувофиқлаштирилади.

Таъкидлаш жоиз, мазкур қонун лойиҳасини ишлаб чиқишда ҳаволаки нормалар чиқарилиб, тўғридан-тўғри ишлайдиган моддалар киритилди. Хусусан, мазкур ҳужжатда жамоат тартибидини сақлашда фаол иштирок этган ва муайян натижаларга эришган фуқароларни рағбатлантиришнинг аниқ механизмлари белгиланди.

Хулоса қилиб айтганда, қонун лойиҳасининг қабул қилиниши жамоат тартибидини сақлашда ички ишлар органлари, ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи бошқа органлар ва муассасаларга аҳоли билан алоқаларни ўрнатишга ҳамда жамоат тартибидини сақлаш тизими самарадорлигини оширишга хизмат қилади.

Омиджон СУЛАЙМОНОВ,
Олий Мажлис
Қонунчилик палатаси
депутати.

Фуқароларнинг ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар билан жамоат тартибидини сақлаш соҳасида тизимли ва бир марталик ҳамкорлик масалаларининг тартибга солинмагани, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларни ҳуқуқбузарлик ва жамоат тартибига таҳдидларнинг фактлари ҳақида огоҳлантирадиган шахслар бўйича маълумотларнинг сир сақланишида қафолатларнинг мавжуд эмаслиги муаммоли вазиятларни келтириб чиқармоқда.

Янги қонун ишлаб чиқилди

Шу муносабат билан айни кунларда парламент кўйи палатасида жамоат тартибидини сақлашда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга яқиндан қўмаклашиш, ҳуқуқбузарликларни барвақт ашқлаш ва уларнинг олдини олишда фуқароларнинг иштирокини таъминлаш мақсадида Қонунчилик палатаси депутатлари томонидан

ҚУЛАЙЛИК

Жарима муҳимми, инсон саломатлиги?

Мамлакатимизда соғлиқни сақлаш соҳасини ислоҳ қилиш, давлат дастурларини амалга ошириш бўйича аниқ мақсадга йўналтирилган ва изчил чора-тадбирлар амалга оширилиши натижасида аҳолига давлат томонидан қафолатли бепул тиббий ёрдам беришни таъминлайдиган шошилинч, кечиктириб бўлмайдиган тиббий ёрдам кўрсатишининг яхлит тизими ташкил этилди. Айниқса, шошилинч тиббий ёрдам кўрсатишининг самарадорлигини ошириш, замонавий асбоб-ускуналар ва малакали кадрлар билан таъминлаш, шошилинч тиббий ёрдам беришининг замонавий, юқори технологик самарали тизимини шакллантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Шу билан бирга, ўз ечимини қутаётган қатор муаммолар ҳам сақланиб қолмоқда. Жумладан, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари жойлардаги амалий мулоқотлар ва таҳлиллар натижасида тез тиббий ёрдам машиналарининг тез, белгиланган муддатда чакирувларга етиб бориши, беморни шифохонага етказишига тўсик бўлаётган сабабларни ўрганишмоқда.

Муаммо нимада?

«Тез ёрдам» машиналари хайдовчилари махсус автоматлаштирилган фото ва видео қайд этиш техника воситалари орқали қайд этилган йўл ҳаракати қондаларини (белгиланган тезликни ошириш, светофорнинг тақикловчи чироғига бўйсунмасдан ўтиш ва ҳ.к.) бузганлиги

бўйича айрим ҳолатларда жавобгарликка тортилаётгани аниқланди. Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан тақдим этилган маълумотларга қўра, махсус автоматлаштирилган фото ва видео қайд этиш техника воситалари орқали тез тиббий ёрдам хизмати хайдовчилари 2017 йилда 339 та шундай ҳолат аниқланган бўлса, 2018 йилда 968 та, 2019 йилнинг биринчи чорағида эса 350 талдан ошиб кетган.

Тез тиббий ёрдам хизмати кўрсатиш мақсадида зудлик билан кетаётган ҳолда шундай қолабузарлик содир этган дея баҳоланган ҳуқуқбузарликлар учун 2017 йилда 16 нафар, 2018 йилда 110 нафар тез тиббий ёрдам хайдовчиси жарима тўлаган. 2019 йил 1 март ҳолатига қўра, 89 та шундай ҳолат билан боғлиқ ҳал

этилмаган, муаммоли ҳолат сифатида баҳоланаётган ишлар мавжуд. Бу эса тез тиббий ёрдам машиналари хайдовчиларининг асосли эътирози ва норозилигига сабаб бўлмоқда. Натижада тез тиббий ёрдам кўрсатилиши зарур бўлганда ҳам уларнинг светофорнинг тақикланган чироғига қутиб туриш, белгиланган тезликдан оширмасдан ҳаракатланиши оқибатида беморга ўз вақтида ёрдам кўрсатиш имконияти пасаймоқда.

Ечим қандай бўлади?

Шундан келиб чиққан ҳолда парламент Қонунчилик палатаси депутатлари қонунчиликка ўзгартиш киритиш тақлифи билан чиқди. Унга қўра, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 8 августдаги фармони билан тасдиқланган «Норма ижодкорлиги фаолиятини такомиллаштириш концепцияси»га мувофиқ, қонунларнинг тўғридан-тўғри амалиётга қўлланишини таъминлаш мақсадида қонунчиликка қўшимча кири-

тиш тўғрисидаги қонун лойиҳаси ишлаб чиқилди.

Қонун лойиҳасига асосан, Ўзбекистон Республикасининг Мазмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 171-моддаси «Махсус автоматлаштирилган фото ва видео қайд этиш техника воситалари орқали тезкор ва махсус хизмат транспорт воситалари ҳамда улар кузатиб келаётган транспорт воситалари томонидан йўл ҳаракати қондаларига мувофиқ имтиёздан фойдаланган ҳолда содир этилган маъмурий ҳуқуқбузарликлар қайд этилган ҳолларда хайдовчиларнинг кечиктириб бўлмайдиган хизмат вазифаларини бажарганликларини тасдиқловчи ҳужжатлар тақдим этилганда охири зарурат ҳолатида содир этилган деб топилади ва маъмурий иш ушбу Кодекснинг 271-моддасига мувофиқ тугатилади», деган мазмундаги бешинчи қисм билан тўлдирилмоқда.

Мазкур қонун лойиҳасининг қабул қилиниши келгусида «Тез ёрдам» машиналари хайдовчиларининг иш самарадорлигини оширади. Асосий мақсад эса беморга ўз вақтида ёрдам кўрсатилиб, уларни шифохонага етказишгача бўлган ўлим хавфининг олди олинади. Тез тиббий ёрдам хизматини кўрсатувчи транспорт воситалари хайдовчиларининг эса асосий юридик жавобгарлигига барҳам берилади.

Қозим ТОЖИЕВ,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатаси депутати.

Хўжайлида вазифаларнинг биронтаси бажарилмаган...(ми?)

«ХАЛИ ВАҚТ БОР, БЕМАЛОЛ УЛГУРАМИЗ», ДЕГУВЧИ МАСЪУЛЛАРДАН БИРОН ЁРУҒЛИК ЧИКИШИ ДУШВОР. АХИР, АПРЕЛДА БОШЛАНГАН ИШЛАРДА БИРОН СИЛЖИШ БЎЛМАГАНДАН КЕЙИН ЯНА ҚАНДАЙ НАТИЖАНИ КУТИШ МУМКИН?

Худудлар обод бўляпти, бунёдкорлик ишлари авжида, дея бонг урамиз. Албатта, ислохотлар самараси буй кўрсатаётган, фуқаролар ҳаёти фаровонлашяётган жойлар ҳам бор. Аммо «Обод қишлоқ», «Обод маҳалла» дастурларини ниқоб қилиб, ишни ярим йўлда ташлаб кетаётганлар ҳам, афсуски, йўқ эмас.

тармоғи таъмирдан чиқарилди. Электр таъминотидаги узил-лишларни бартараф этиши учун 3 км. масофага электр тармоғи тортилди. 85 та таянч устуни ва 5 та трансформатор янгиланди. Шунингдек, табиий ва суюлтирилган газ билан таъминлаш, автомобиль йўлларини таъмирлаш, ижтимоий инфраструктура объектларини қуриш каби масалалар ҳам эътиборда.

Дастурга киритилган, аммо муаммолар хануз ечим топмаган

Даркакикат, Хўжайли туманида «Обод қишлоқ» дастурига киритилган худудлар ўзгаришларга юз тутмоқда. Аммо баъзида уларнинг силжизида оксокиликлар, вазифалар ижросида суатқашликлар кўзга ташланаётгани ҳам айни ҳақиқат. Хусусан, Қулоб овул фуқаролар йиғини аҳолиси учун ичимлик суви ҳали-хануз катта муаммо. Газ ва электр таъминотидаги камчиликлар ҳам барҳам топмаган. Кўчаларга тунги ёриткичлар ўрнатиш, хонадон томорқаси ерлари шўрланишининг олдини олиш учун худудда коллекторлар қазиб бошлангану охирига етказилмаган.

— Маҳалламиздаги аҳоли хо-

олиб қиялпти. 63 та симёғочдан 50 тасига тунги ёриткичлар ўрнатиш. Коллектор қуриши бошланиши билан кўчамиз катта трассада бекилиб қолди. Ҳокимликка мурожаатимиз эса «бажарамиз» деган қуруқ ваъда билан қаноатлантирилди. Аммо орадан 2 ой ўтди ҳамки, бирон нарса ўзгармади.

Ишлар бошланган, тўғри, лекин тугатилмаган...

Фуқаронинг куйинганча бор экан. Чиндан ҳам, ишлар

Футбол майдончаси орзу бўлиб қолмаса эди...

Қишлоқ болалари йўл четларида тўп тегиб ёзи таътилини ўтказмоқда. Бонси уларнинг спорт билан шугулланиши учун на бирон майдонча, на махсус жой ажратилган. Лойихага киритилган замонавий футбол майдончаси бу болажонлар учун орзулигича қолмаса эди. Манший хизмат кўрсатиш шохобчаларию тикувчилик цехи бинолари учун шу кунгача биронга гишт қўйилмаганини қандай изоқлаш мумкин?

Бу эътиборсизликлардан маҳалла фаоллари ҳам бенаисиб қолишмаяпти. Мана, икки ойдики, «Қулоб» фуқаролар йиғини фаоллари иморат шиферини янгилаш учун оворая сарсон.

Ёзнинг учинчи ойи ҳам эшик қоқяпти. Ҳадемай, ёғингарчилик мавсуми бошланади. «Хали вақт бор, бемалол улгураимиз», дегувчи масъуллардан эса бирон ёруғлик чикиши душвор. Ахир, апрелда бошланган ишларда бирон силжиш бўлмагандан кейин улардан яна қандай натижани кутиш мумкин? Ваҳоланки, аксарият вазифаларни бажариш муқаддатлари аллақачон ўтиб кетган, йил охиригача тугатилиши керак бўлган катта ҳажмдаги юмушларга эса хали киришилмаган.

Наҳотки, шундай бефарқу локайд бўлиш мумкин бўлса? Тўғри, мутасаддиларнинг вазифалари ҳам кўп. Уларнинг ижросини бирдек таъминлаш, мониторинг қилиб бориш иложсиздир. Вақт ва маблағ масаласида муаммолар бордир. Аммо бу ишларни ярим йўлда ташлаб қўйиш, зиммадаги вазифалар ижросини, аҳолини қийнаётган муаммолар ечимини кечиктиришга асос бўлмайди.

надонларига 1966 йилда электр энергияси, 1974 йилда газ қувурлари тортилган, — дейди қулоблик Абдуҳалиқ Абдураҳимов. — Бузунги кунга келиб уларнинг барчаси эскирган. Туман газ бўлими эски қувурлар чириб кетмасин, деб ердан бир қарич юқориса қўтариб қўйди, холос. Масаланинг яқин орада ечим топмаслигини билган кўни-қўшинларимизнинг кўпчилиги газ насосларидан фойдаланишяпти. Ичимлик суви учун марказий қувур ўтказишди, аммо бу бизга қўлайлик яратмади. Натижада фуқаролар ўзбошимчилик билан катта босимдаги бу қувурдан хонадонига сув

бошлангану ўлда-жўлда ташлаб қўйилган. Режага мувофиқ, электр энергияси учун 4 та янги трансформатор, газ таъминотини яхшилаш учун 5 та газ узатишни яхшилаш станцияси қурилиши керак эди. Аммо шу кунгача уларнинг биронтаси бунёд этилмаган. Симёғочлар ҳам янгисига алмаштирилмаган. 2 км. масофадаги йўлақлар қурилишига эса кўл урилмаган.

120 ўринга мўлжалланган болалар боғчаси бу йил фойдаланишга топширилмаса ҳам керак. Бонси мутасаддилар боғча касрга қурилишини ҳали-хануз белгилаб бермаган.

ФОТОТАНКИД

Чиқиндилар «ишғол» қилган ҳудуд

Мевали ва манзарали дараклар тартиб билан экилган, анвойи гуллару райҳонларнинг ифори димоққа ураётган кўчалардан ўтганда кишининг баҳридили очилади. Аммо одамларнинг бефарқлиги, «мен сендан камми?» қабилида иш туғиши оқибатида худудларда бунёд бўлаётган «чиқиндили кўчаларни» кўрганда ҳафсалангиз пир бўлиши тайин. Куёш тифида анқиган бадбўй ҳид эса турли касалликларни келтириб чиқаради.

хонага айланган. «Нукус — Тахиятош» катта гузари бўйида савлат тўкиб турган бу манзара ўтган-кетганининг таъбини-да хира қилмоқда. Катта йўлгача 3-4 метр масофа қолган. Бу кетишда

бир-икки кунда чиқиндилар катта йўлни ҳам «ишғол» қилади.

Ҳолат бўйича маҳалла фаолларидан изоҳ сўраганимизда, бир ойдан буён «Амударё» ва «Жийдели-байсин» маҳалласига хизмат кўрсатувчи махсус автомашиналар келмаётганини айтишди. Қилинган мурожаатларга эса «Ҳозирча бизда автотранспортлар етишмаяпти» деган жавоб берилган. Ваҳоланки,

аҳоли чиқиндиларнинг ўз вақтида олиб кетилиши учун олдиндан тўловни амалга оширган. Биз бу ҳолатга мутасаддилар ташкилотлардан изоҳ кутиб қоламиз.

Нукус шаҳридаги «Амударё» маҳалласи худуди ҳам ялангликдаги чиқиндилар

Саҳифани «Mahalla» мухбири Омирбай ЕСБЕРГЕНОВ тайёрлади.

Андижонда электромобиллар ишлаб чиқарилади.

Ногиронлиги бор одам ноқулай шароитда...(ми?)

БИНОСИ БЎЛМАГАН ТАШКИЛОТ ЁРДАМГА
МУХТОЖЛАРГА ҚАНДАЙ КЎМАК БЕРАДИ?

Мамлакатимизда ижтимоий ҳимоя давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан биридир. Унга кўра, кам таъминланган, ногиронлиги бор шахслар, умуман, аҳолининг ижтимоий ҳимояга мухтож қатламига эътибор кўрсатиш, уларни қўллаб-қувватлаш борасида тизимли ишлар йўлга қўйилган. Маҳаллаларда кўмакка мухтож аҳоли вакилларининг муаммоларини ўрганиш, уларни қийнаётган масалаларга ечим топиш борасида дастурлар ишлаб чиқилган. Ҳўш, мазкур дастурларда белгиланган вазифалар қай даражада амалга оширилмоқда? Ижтимоий ҳимояга мухтож аҳоли қатламига, хусусан, ногиронларга етарлича эътибор қаратиляптими? Умуман олганда, ногиронлиги бор шахсларни айна пайтда нималар ўйлантиряпти?

«Хатто, ўз биномиз йўқ»

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2017 йил 1 декабрдаги «Ногиронлиги бор шахсларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш тизimini тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармони соҳани тартибга солишда муҳим дастуриламал бўлди. Хусусан, фармонда ногиронлик белгиси бўйича камситишга йўл қўймаслик, ногиронлиги бўлган шахсларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва конуний манфаатларини рўйба чикаришда тенг шароитларни ва уларни бузганлик учун жавобгарликнинг муқаррарлигини таъминлаш, ногиронлиги бўлган шахслар ҳуқуқларини таъминлаш соҳасидаги умумэтироф этилган халқаро норма ва стандартларни миллий ко-

нунчиликка имплементация қилиш, тиббий-ижтимоий ёрдам кўрсатиш даражаси ва сифатини ошириш, ногиронлиги бўлган шахсларнинг оиласи, жамият ва давлат билан ўзаро алоқасини мустаҳкамлаш, уларнинг қулай муҳитда бўлиши, шахар йўловчи транспорти, ижтимоий ва бошқа инфратузилма объектларидан эркин фойдаланиши учун зарур шароитлар яратиш каби муҳим вазифалар белгилаб берилган.

Мазкур фармон эълон қилингандан буён ўтган вақт оралиғида ушбу вазифалар қай даражада амалга оширилди?

— Салкам бир ярим йилдан буён ойлик маоисиз ишлаб келямиз, — дейди Ўзбекистон ногиронлар ассоциацияси раиси Ойбек Исоков. — Шу вақт оралиғида давлат томонидан тўланадиган нафақа пули эвазига кун чекирамиз. Мана шу бир ярим йил давомида фармонда

белгиланганидек, ногиронлиги бор шахсларнинг ҳақ-ҳуқуқлари тўғрисидаги қонун лойиҳасини ишлаб чиқдик. Бундан ташқари, жамоатчилик назорати асосида Тошкент шаҳридаги ногиронларга ордер берадиган, уларни тиббий кўриқдан ўтказадиган 12 та бинонинг ҳолатини ўргандик. Бу ишларни ўз маблағларимиз эвазига амалга оширдик. Қонунчиликка кўра, нодавлат нотижорат ташкилотларига давлат бюджетидан маълум миқдорда маблағ ажратилсин, деган эъжой бор. Мамлакатимизда давлат томонидан маблағ билан таъминланадиган бу каби ташкилотлар сонини бунта бўлиб, афсуски, улар орасида Ногиронлар жамияти йўқ.

Мисол учун, нодавлат нотижорат ташкилотлари миллий ассоциацияси харажатлари учун давлат бюджетидан йиллик 200 миллион сўм, ойлик маошлар учун эса 250 миллион сўм маблағ олади. Ваҳоланки, ушбу ташкилотда бор-йўғи етти киши фаолият юрताди. Ёки бўлмаса, Ўзбекистон ёшлар иштирокидаги олимпиада. Улар ҳар йили давлат бюджетидан эҳудда катта миқдорда моддий ёрдам олади.

Аслини олганда, давлат томонидан, энг аввало, ҳақиқатан ҳам, ижтимоий-иқтисодий, моддий-маънавий ёрдамга мухтожлар, яъни биз каби ташкилотлар, биринчилардан бўлиб моддий ёрдам олиши керак. Чунки бутун дунёда шундай. Афсуски, бизда ногиронлар, қар-соқовлар, кўзи оғизлар ташкилотларига давлат томонидан ҳеч қандай моддий ёрдам берилмайди.

Ачинарлики шундаки, шу вақтдан бери ташкилотимизнинг биноси йўқ. Саховатпеша инсонларнинг кўмаси билан айна пайтда Шароф Рашидовнинг уй-музейидан бир хона олиб, ўша ерда фаолият юритиб келмоқдамиз.

Ўтган йили октябрь ойида халқаро конференция ўтказдик. Афсуски, 12 та давлат вакиллари иштирок этган ушбу анжумани ўтказишда ҳар қанча мурожаат қилганимизга қарамай, мутасаддилар томонидан кўмак кўрсатилмади. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ёрдами

билангина ушбу тадбиримизни ўтказиб олдик. Тавқидлаш лозим, халқаро анжуманининг ташкилий масалалари юзасидан Соғлиқни сақлаш вазирлиги қисман ёрдам берди.

Яна бир гап, ташкилот молиявий жиҳатдан ўзини таъминлаши кераклиги боис иш фаолиятининг асосий қисми жамиятга ҳомий қидириши, пул тушириши билан ўтади. Бунақада ташкилот олдига қўйган вазифалар билан қандай ишгуллари ноди? Ногиронларни қийнаётган масалаларни қандай ўрсанади?

Шу ўринда савол туғилади: ёрдам истаб ногиронлар жамиятига келган фуқаро бу ердаги ҳолатни кўриб қандай фикрга боради? Ногиронлиги бор шахсларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қиладиган ташкилотнинг ўзи ҳимояга, кўмакка мухтож бўлса, ногиронлар дардини кимга айтади?

Ногиронларга қурилган, ammo...

— Давлатимиз раҳбарининг кўрсатмасига биноан, Сергели туманида ногиронлиги бор шахсларга атаб, 60 та уй-жой қурилоди, — дейди Ўзбекистон ногиронлар ассоциацияси раиси ўринбосари Фарҳод Абдурахмонов. — Шу уйлари жамоатчилик назорати ёрдамида мониторинг қилдик. Ўргангилар учун кўрсатдикки, мазкур уйлар ҳеч қанақасига ногиронлар талабига жавоб бермайди. Ишонасизми, ногиронлар шу уйлarning ҳатто, лифтидан ҳам фойдалана олмади. Чунки унга ногиронлар аравачасида киришининг ҳеч ҳам иложи йўқ. Ҳождатхона, ошхона ҳақида-ку умуман гап бўлиши мумкин эмас. Гуёки тўрт мучаси соғлом инсонлар учун қурилгану фавқулодда биз қабилаарга бериладек. Шу боис қўнчилик ногиронларга шу уйлар ҳам насиб қилмади.

Мазкур вазиятга қуврувчи ташкилотдан изоҳ сўраганимизда улар пинагини ҳам бўзмай, «бу, авваламбор, ногиронлар учун қурилмаган эди. Фармондан сўнг бу уйлари сиз қабилаарга беришга мажбур бўлдик», дейишди.

Мамлакатимиздаги меъёрий ҳужжатларга кўра, барча

бинолар, кўприклар, йўллар ногиронлар учун мослаштирилиши белгиланган. Лекин ундай эмас. Мисол учун ногиронлиги бор шахслар давлат томонидан нафақа олиши учун ҳар йили тиббий текширувдан ўтиши шарт. Бу эса мантқиқсиз ҳолат. Тасаввур қилинг, қўлтиқтайёқ ёки аравачада юрган одам кимлар учундир ҳақиқатан ҳам, ногирон эканини исботлаши қулай эмасми? Ахир, уларнинг ҳолати жисмоний имкониятлари чегараланганидан далolat бўлиб беради-ку?! Буни ҳам маъна, тиббий текширувдан ўтказадиган ва ордер берадиган бирорта био ногиронлар учун мослаштирилмаганига нима дейсиз?

Шу билан бир қаторда, мамлакатимизда ногиронлиги бор шахслар учун мўлжалланган соғломлаштириш марказлари бор-йўғи тўрттагина. Энди бу муассасаларда ногирон фуқаро соғлигини тиклаши учун қанча навабт кутишини бир ўйлаб кўринг!

Хулоса ўрнида

Юртимизда ҳар йили 3 декабрь — Халқаро ногиронлар куни муносабати билан бир қатор мурувват тадбирлари, хайрия акциялари ўтказилади. Ўша куни турли ташкилотлар томонидан жисмоний имконияти чекланган, ижтимоий ҳимояга мухтож фуқароларга ёрдам кўрсатилиб, уларнинг ҳолидан хабар олинади. Бирок бугун Ўзбекистон ногиронлар ассоциациясидаги мавжуд вазият бу каби тадбирларни фақатгина бир кун эмас, балки йил давомида ўтказиб бориш лозимлигини кўрсатмоқда.

Бундан ташқари, маҳалла фуқаролар йиғинларида, оммавий ахборот воситаларида ушбу йўналишда тарғибот тадбирларини ўтказиб бориш лозим. Зеро, фақатгина мутасадди ташкилотлар эмас, барчамиз ногиронлиги бор кишиларга ёрдам қўлини чўзишга нафақат мажбурият, балки инсоний бурч сифатида қарашимиз шарт. Чунки ўзбек халқи азалдан бағрикенг, меҳридарёлиги билан шуҳрат қозонган.

Гулномжон МИРАХМЕДОВ,
журналист

ДАРВОҚЕ...

Ҳуқуқат «Ногиронлиги бўлган шахслар ҳуқуқлари тўғрисида»ги қонун лойиҳасини маъқуллади

Жорий йил 29 июль куни Ўзбекистон ҳуқуқати «Ногиронлиги бўлган шахслар ҳуқуқлари тўғрисида»ги қонун лойиҳасини парламентга киритиш учун маъқуллади.

Мазкур ҳужжат ногиронлик муаммоларининг ечимига бағишланган ва биринчи қабул қилинадиган Қонун лойиҳаси бўлиб, у ўзининг мақсад-моҳияти билан жаҳон андозаларига, хусусан, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти (БМТ)нинг «Ногиронлар ҳуқуқлари тўғрисида»ги Конвенция тартиб-қоидаларига тўла мос келади.

Қонун лойиҳасини ишлаб чиқишда 20 га яқин вазирлик, идоралар, жамоат ташкилотлари, хусусан, республика ногиронлар жамияти, кўзи оғизлар, қарлар жамиятлари, ногиронлар жамиятлари ассоциацияси вакиллари масъулият билан иштирок этишди.

Ногиронлик белгилари бўйича фуқароларни камситишга йўл қўймастик, ногиронлиги бўлган шахсларнинг қурулари ва шахсий эркинликларини ҳурмат қилиш, ҳуқуқ ва озодликларини таъминлашда уларнинг жамиятимизнинг бошқа аъзолари катори тенг ҳуқуққа эга эканликларини таъминлаш, ногиронлиги бўлган болаларнинг аста-секинлик билан ривожланаётган имкониятларини, уларнинг шахсий ҳуқуқларини ҳурмат қилиш, атроф-муҳитда эркин ҳаракатлана олишлари, ўқиш, касб эгаллашлари, меҳнат қилишлари, спорт ва маданий тадбирларда фаол иштирок этишлари, мавжуд имкониятлардан тўлақонли фойдалана олишлари, жамият ҳаётида эркин ва тўлақонли иштирок этишларини таъминлаш масалалари мазкур Қонун лойиҳасининг асосий мақсадлари бўлди.

Кўконда ҳунармандлар учун 70 дан ортиқ махсус савдо расталари ташкил этилди.

Мутахассис экспорт билан шуғуллансинми ёки мажлисма-мажлис юрсинми?

ҲАР БИР МАСЪУЛ ИСЛОҲОТНИ, АВВАЛО, ЎЗИДАН БОШЛАМОҒИ КЕРАК, НАЗАРИМИЗДА. ШУНДАГИНА ҲАР КИМ ЎЗ ВАЗИФАСИНИ БАЖАРАДИ, РЕЖАЛАР ЭСА ҚОҒОЗДА ҚОЛИШ УЧУН ЭМАС, АМАЛДА САМАРА БЕРИШИ УЧУН ТУЗИЛАДИ

Ҳозир айни пишиқчилик палласи. Хонадонда бирон тадбир қиламан десангиз, дастурхонни сархил ёз ноз-неъматлари тўлдирин. Саховатли она заминимизда етиштирилган мева-сабзавотларнинг жаҳон бозорига харидорлар бўлишининг боиси ҳам аслида унинг баракали ва серширилгидан бўлса керак. Хўш, жорий йилнинг ортда қолган даврида қанча маҳсулот экспорт қилинди? Соҳа ривож йўлида қандай ташаббуслар илгари сурилмоқда? Экспорт жараёнида қандай муаммолар кўзга ташланяпти?

Экспорт режаси нега бажарилмади?

Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги матбуот хизмати берган маълумотларга кўра, республиканинг жами экспорт ҳажми жорий йилнинг январь-апрель ойларида 5,2 млрд. АКШ долларини ташкил қилган. Бу ўтган йилга нисбатан 14,3 фоизга кўп демасди. Тўрт ойлик яқунлар бўйича белгиланган экспорт прогнози 117,3 фоизга таъминланди.

Афсуски, экспорт бўйича белгиланган топшириқларнинг барчаси ҳам рисоладагидек амалга оширилмаган. Чунончи, «Ўздоммаҳсулот» АЖ топшириқни 70,2 фоизга бажарган. Бунинг сабаби ўрганилганда, жорий йилнинг февраль-март ойларида Тожикистон ва Афғонистон бозорларида бугдй нархи тушиб кетгани, натижада Тожикистон олдиндан бериладиган тўловни кечиктиргани аниқланган.

Мева-сабзавот маҳсулотлари бўйича тасдиқланган режа эса 132,4 фоизга бажарилди. Бирок Андижон, Бухоро ва Тошкент вилояти белгиланган вазифаларни тўлиқ бажармаган. Хўш, нима учун бу вилоятлар режани бажаришда ортда қолди? Ахир

уларнинг ҳар бирида бунинг учун имконият етарли-ку. Ёки ҳали-ҳануз ишбилармонларни қийнаётган муаммолар мавжудми?

Режа қўйилганми, бажарасан!

Ўзбекистон мева-сабзавот маҳсулотларини экспорт қилувчилар уюшмаси аъзолари билан суҳбатлашганимизда вазият анчайин ойдинлашди:

— Тадбиркорликнинг ҳам ўз пасту баланди бор, — дейди уюшма аъзоларидан бири. — Экспорт билан шуғулланиш эса 2-3 баробар масъулият деганидир. Экспортнинг нима эканини билмайдиган «казо-казолар» юқоридан келиб ақд ўргатади. Агар уларнинг айтганини қилмасангиз, ҳокимият орқали гапини ўтказадди. Ваҳоланки, кредит олиб иш бошлаш, қора кўз ишчиларга ойлик бериб, харидор топиб, маҳсулотни бозорга олиб чиқиб сотиш осон эмас. Бозор ҳам сизнинг маҳсулотингизга қараб қолмаган, у ерда рақобат бор. Ўз ўринингизни топганингизча неча марта йиқилиб, неча марта туришингиз керак. Кредит олишининг эса ўзи бир машмага. Банкдан кредит сўрасангиз, 30 хил талаб кўяди. Уларни тайёрлашга 3 ой вақт кетади. 125 фоиз гаровни қаердан оламиз, ахир.

Ишбилармон бу масалалар билан ўралашиб юргунча пишиқчилик пайти ҳам ўтиб бўлади. Ҳокимликларда эса экспорт билан шуғулланувчи мутахассисларга худди ўз ҳодимларидек муносабатда бўлишади. Мутахассис экспорт билан шуғуллансинми ёки мажлисма-мажлис юрсинми? Уларни ҳали у ёққа, ҳали бу ёққа тортаётган мутасаддилардан ёрдам сўрасангиз, масалани юқори ташкилотлар ҳал қилади, деган мужмал жавобни беради. Режа бажарилмаса, таёқ яна экспорт билан шуғулланувчи

ҳодим бошида синади.

Фикримни мисол билан давом эттирсам. Бугун мош маҳсулоти дунёнинг 50 дан зиёд мамлакатига етиштирилиб, экспорт қилинади. Жаҳон бозорига энг катта импорт қилувчи давлатлар Ҳиндистон ва Хитой. Бу давлатлар бозорига эса бугун биз етиштирган мош нархи мос келмайди. Чунки Лотин Америкаси ва Африка давлатлари жуда арзон ва яхши сифатдаги маҳсулотни етказиб бермоқда. Афсуски, буни ҳокимликдаги масъуллар тушунмайди. Уларга режа қўйилганми, тамом, қандай бўлмасин бажарилиши керак. Вазият, бозордаги маҳсулотни етказиб бермоқда. Натижада яна тадбиркор, экспорт қилувчи азият чекади.

Хўш, тадбиркорни қийнаётган бу каби масалалар билан қандай кизиқади? Қачонгача юқорига яхши кўриниш учун қуйи қатлам бошида таёқ синаверади? Умуман, бугун жаҳон бозорига вазият таҳлил қилинганми? Бу йилги мева-сабзавот экспортидаги аҳвол қандай?

Жаҳон бозори талаби қандай?

— Жорий йилнинг биринчи ярим йиллигида жами 780 минг тонна мева-сабзавот маҳсулотлари экспорт қилинди, — дейди Қишлоқ хўжалиги вазирлиги Боғдорчилик ва узумчилик бошқармаси бошлиғи Фахриддин Қирғизбоев. — Ташқи бозорга чиқарилган қўрилган мева-лар эса 10 минг 268 тоннани ташкил этди. Бугунги кунда дунё бозорига айнан қандай мева маҳсулотларига талаб кучайиб бораётгани барчага қизик. Ушбу талабни ўраниш борасида Ўзбекистон аграр соҳасида бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. Таҳлиллар шунини кўрсатмоқдаки, бундан буён уруғ меваши боғлар эмас, балки данак меваши боғларни кўпайтиришга алоҳида эътибор қаратиши лозим. Айни пайтда дунё бозорига асосий талаб гилос, шафтоли, ўрик, олхўри, хурмо, лимон каби боғдорчилик маҳсулотларига бўлмоқда. 2019 йил 1 июль ҳолатига кўра, гилос 17 минг тонна, шафтоли 8,3 минг тонна, ўрик 50 минг тонна, олхўри 15 минг тонна экспорт қилинди.

Лимон ва анор брендлари нега яратилмоқда?

Қишлоқ хўжалиги вазирлиги маълумотларига кўра, мамлакатимизда анор ва лимон маҳсулотларини кўпайтириш, экспорт ҳажмларини ошириш, қола-

верса, анор ва лимон брендларини яратиш учун «Лимон етиштирувчилар ва экспорт қилувчилар» уюшмаси ва «Анор етиштирувчилар» уюшмаси ташкил этилди. Жаҳон бозорига ушбу мева-ларга талаб ошиб бормоқда. Шунинг учун жорий йилнинг ўзида 2 минг гектарга ортик майдонда анорзорлар ташкил этилди.

Бундан ташқари, иссиқхоналарда мандарин ва апельсин ўсимликларини кўпайтиришга алоҳида эътибор қаратилган. Ушбу соҳада Боғдорчилик ва иссиқхона хўжалигини ривожлантириш агентлиги тизимидаги Академик Маҳмуд Мирзасев номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий тадқиқот институти селектионер олимлари ва илмий ходимлари томонидан 2000-2019 йиллар давомида 25 дан ортик ўсимликнинг зараркунадаларига ва касалликларга чидамли ҳамда экспортбоп навлар яратилди.

Шунингдек, илмий тадқиқот институти томонидан республика учун анъанавий ва ноанъанавий бўлган 10 турдаги янги мева-ли дарахт навлари устида кенг қўламли ишлар олиб борилмоқда. Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги соҳасида мева-сабзавотчилик соҳасини ривожлантириш мақсадида Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларда жорий йилнинг шу давригача 56 та мева-сабзавот кластерлари ташкил этилиб, уларга 23,7 минг гектар ер майдони ажрати берилди.

Йўналишда ишлар қилинган. Аммо муаммолар ҳам етарли. Уларни ҳал этиш учун катта ўзгаришлар қилиш шарт эмас. Бунинг учун ҳар бир масъул ислохотни, аввало, ўзидан бошламоғи керак, назаримизда. Шундагина ҳар ким ўз вазифасини бажаради, режалар эса қоғозда қолиш учун эмас, амалда самара бериши учун тузилади.

ТАДБИРКОРГА ТАВСИЯ

МАҲСУЛОТ ЭКСПОРТДА ЭНГ МУҲИМИ...

Экспорт — бу сотиш мақсадида чет элга товар ва хизматларни олиб чиқишдир. Тадбиркор ўз маҳсулотини экспорт қилишга киришар экан, аввало, ишни тўғри ташкил қилиши лозим. Бунинг учун қуйидагиларга эътиборли бўлиш мақсадга мувофиқ:

1-қалам: маҳсулотингизни реклама қилинг. Харидор маҳсулотингиз ҳақида маълумотга эга бўлмай туриб уни сотиб олмайдди. Маҳсулотингизнинг афзал томонларини яққол кўрсатиб берувчи қадок (товар белгиси) ишлаб чиқинг. Қўшни мамлакатлар бозорини, хориж тажрибасини ўрганинг.

2-қалам: харидор билан самарали мулоқот қилишни ўрганинг. Харидор маҳсулотингизга қизиқа бошласа, маҳсулот, нархлар, қорхонангиз ва маҳсулотингизга тегишли хужжатларни унга тақдим қилинг. Маҳсулотни олиб чиқиш шартлари ва муддат, тўлов шартлари бўйича келишувнинг муқобил вариантини танланг.

3-қалам: экспорт шартномасини имзоянаш. Харидор маҳсулотингизни сотиб олишга розилик бидирса, албатта, экспорт шартномасини тузинг. Бунинг учун тижорат банкида хорижий валютата ҳисоб рақами очини учун ариза топширишни унутманг.

4-қалам: шартномани электрон порталда рўйхатга қўйинг.

5-қалам: экспорт қилинаётган маҳсулотни сертификатлаштиринг.

6-қалам: транспортда ташини (логистика), яъни маҳсулотни етказиб бериш. Маҳсулотингизни жўнатиш учун харидор билан келишилган ҳолда транспортнинг автотранспорт, темир йўл ёки авиатранспорт (самолёт) турларидан фойдаланишингиз мумкин.

7-қалам: маҳсулотни юклаш. Маҳсулотни оптимал равишда юклаш учун транспорт ҳажми ва ўлчамларини ўрганиб чиқиш лозим. Маҳсулотни ўз вақтида ва тўғри юклаш жуда муҳим.

8-қалам: маҳсулотни жўнатиш ва шартномани ваколатли банкда ҳисоблан чикариш. Юк ташини учун юк хати олингач, белгиланган нуктага юкни етказиб бериш учун маҳсулотга илова хужжатларнинг асли ёки нусхасини транспорт компаниясига топшириш керак.

Садокат МАҲСУМОВА
«Mahalla»

Болалар ҳуқуқларини бузган 7 мингдан ортик мансабдор шахс жавобгарликка тортилди.

Нобанк кредит ташкилотлари хизмати талабга жавоб берадими?

2019 йил 1 АВГУСТДАН МИКРОҚАРЗНИНГ ЭНГ КЎП МИҚДОРИ 50 МЛН. СЎМГАЧА, МИКРОКРЕДИТ — 300 МЛН. СЎМГАЧА ВА МИКРОЛИЗИНГ — 600 МЛН. СЎМГАЧА ОШИРИЛДИ

Бугун машина, уй, маиший техника воситаларини харид қилиш учун ойлаб ёки йиллаб пул жамғариш шарт эмас. Керакли ҳужжатларни тўплаб банк, савдо маркази ёки нобанк ташкилотга мурожаат қилсангиз бас. Икки томон зиммасига тегишли масъулиятлар юкланади, иш битадиқолади. Машинаю уйдан фойдаланиб, музлаткич ва кондиционер хизматидан мамнун бўлиб керакли суммани бўлиб-бўлиб тўлайверасиз.

Маълумки, аҳоли ва тадбиркорлик субъектларининг микромолиявий хизматларга эҳтиёжи кундан-кунга ортиб бормоқда. Уларни қондириш учун эса кредит ташкилотларининг саноҳияти замон талабига жавоб бериши зарур. Бунинг учун, аввало, масофадан туриб хизмат кўрсатиш имкониятларини жорий этиш лозим. Кўрсатилаётган хизматлар доирасини кенгайтириш, аҳолида ҳаддан ташқари қарз юки шаклланишининг олдини олиш, уларнинг молиявий саводхонлигини ошириш ва мазкур истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишга эътибор қаратиш жоиз.

Давлатимиз раҳбарининг 2019 йил 23 июлдаги «Микромолиявий хизматлар оммабоплигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори айна шу жиҳатларни назарда тутиган билан ҳам аҳамиятлидир. Хўш, энди йўналишда қандай ўзгаришлар рўй беради? Қарорда кимларга қулайлик, кимларга мажбуриятлар юклатилган? Олдий одамларга бундан бирон наф борми?

Кредит бериш босқичлари қамаяди... (ми?)

— Бугун мамлакатимиз ялпи ички маҳсулотни таркибида кичик бизнеснинг улуғи қарийб 60 фоизни ташкил қилади, — дейди Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Абдуғани Умиров. — Кўпгина вилоятларда экспортнинг 70-90 фоизи айнан кичик бизнес ҳиссасига тўғри келади. Аммо ҳали-ҳануз йўналишда муаммолар етарлича. Хусусан, лойиҳаларни амалга ошириш учун банклар томонидан кредит маблағларини ажратилиш жараёнида бў-

ладиган бюрократик тўсиқлар, сансалорлик ҳолатлари тўлиқ барҳам топмаган. Ҳозирги амалиётда кредит олиш истагидаги тадбиркорнинг мурожаати 3 босқичда, яъни туман — вилоят — республика даражасида кўриб чиқилади. Натижада жараён айрим ҳолларда ойлаб чўзилиб кетиши ҳолатлари кузатишмоқда. Шу боис банкларда кредит ажратилиш масалаларини бир ва икки поғонага ўтказиш, 70-100 нафар ходим ишлайдиган филиаллар ўрнига 10-15 нафар штатдан иборат ихчам банк хизматлари марказларини кўпайтириш лозимлиги кун тартибига чиқди.

Бундан ташқари, тадбиркорликни ривожлантиришда банклар томонидан ажратилган кредит фойз ставкаларининг юқорилиги ҳам ўз таъсирини кўрсатмоқда. Президент қарори соҳада ҳали-ҳануз сақланиб қолаётган тўсиқларни бартараф этиш, хусусан, тадбиркорларнинг кредит маблағларига бўлган эҳтиёжларини қоплашга қўшимча имконият яратди. Ҳужжат билан 2019 йил 1 августдан бошлаб микрокредитнинг энг юқори миқдори — 300 миллион сўмгача ва микролизинг миқдори — 600 миллион сўмгача оширилди. Шу пайт-

ланган кўчар мол-мулкни гаровга олиб, қисқа муддатли кредитлар ажратиши билан шуғулла-нувчи юридик шахс ҳисобланади. Бугунги кунда республикамизда 48 та микрокредит ташкилоти ва 56 та ломбард фаолият юритмоқда.

Ломбардларни лицензиялаш муддати қисқарди

— Қарорга мувофиқ, 2020 йил 1 январьга «Молиявий оммабопликни оширишнинг миллий стратегиясини тасдиқлаш тўғрисида»ги Ҳукумат қарори лойиҳаси ишлаб чиқилди, — дейди Адлия вазирлиги бошқарма бошлиғи Фуркат Тожиёв. — Шунингдек, 2019 йил 1 августдан микрокредитнинг энг кўп миқдори 50 млн. сўмгача, микрокредит — 300 млн. сўмгача ва микролизинг — 600 млн. сўмгача оширилди. Шу пайт-

гача микрокредитнинг миқдори энг кам ойлик иш ҳақининг юз бараваридан, микрокредит эса энг кам ойлик иш ҳақининг минг бараваридан ошishi мумкин эмасди. Микрокредит ташкилотлари ва ломбардлар фаолиятини лицензиялаш тўғрисидаги ариза 15 иш кунда кўриб чиқилиши белгиланди, аввал бу муддат 30 кундан иборат эди.

Эндиликда микрокредит ташкилотлари барча ишончли кредитларнинг улар шакллантирган устав фондига фойз нисбатини мустақил белгилайди. Қарорга мувофиқ, жисмоний шахсларга хорижий валютада кредит (қарз) бериш ва мажбуриятларни хорижий валютада ҳисобга олиш, нобанк кредит ташкилотлар томонидан қисқа муддатли микромолиявий хизматлар таъминотида кўчмас тураржой мулкни гаров сифатида қабул қилиш тақиқланди. Аввалги

кредитлар бўйича қарздорлик бўлганида жисмоний шахсларга янги микромолиявий хизматлар кўрсатилмайди.

Қонун лойиҳасида қандай янгиликлар назарда тутилади?

Марказий банк матбуот хизмати маълумотига кўра, айна пайтда микромолиявий хизматлар бозорини кенгайтириш, унинг иштирокчилари фаолиятини тартибга солишчи қонунчилик ҳужжатларини такомиллаштириш мақсадида «Нобанк кредит ташкилотлари тўғрисида»ги қонун лойиҳасини ишлаб чиқишга киришилган.

Унда қонун ҳужжатларини халқаро андозаларга мувофиқлаштириш юзасидан микромолиявий хизматлар кўрсатишнинг илғор амалиётларини қўллаш, шу жумладан, хориж тажрибаси асосида кўрсатилаётган хизматлар доирасини кенгайтириш мазкур хизматлар истеъмолчиларининг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш нормаларини такомиллаштириш кўзда тутилмоқда. Қонун лойиҳасини тайёрлашда соҳага ихтисослашган халқаро молия институтлари ва хорижий молия ташкилотлари экспертлари тавсияларидан фойдаланилади.

Сирасини айтганда, янги қарор йўналишдаги мавжуд қонунчиликнинг бартараф этиш, хизмат сифатини ошириш ва тизимдан соғлом рақобат муҳитини шакллантиришга хизмат қилади.

Садокат МАХСУМОВА
«Mahalla»

МЕНДА САВОЛ БОР...

Ломбардга берилган буюм йўқолса...

— Куз бошлангани қадам ушмида қуриши қилмоқчи эдик. Шунинг учун ломбардга тақинчоқларимни қўймоқчи эдим. Айтнинг-чи, гаровга ёки сақлашга қўйилган заргарлик буюмларидан фойдаланилмайдимми? Агар заргарлик буюмлари йўқолса, зарар қим томонидан қопланади?

Озода ЯХШИЕВА,
Самарқанд вилояти.

Умида УЛУҒҲЎЖАЕВА,
Марказий банк бошқарма бошлиғи ўринбосари.

— Ломбард гаровга ёки сақловга қўйилган ашёлардан фойдаланишга ва уларни

тасарруф этишга ҳақли эмас. Ломбард гаровга қабул қилинган ашёларни гаровга қабул қилиш пайтида шунга ўхшаш ва шундай сифатли ашёларнинг нархларига мос баҳодаги тўлиқ суммасида ўз ҳисобидан гаровга қўювчи фойдасига сугурталаниш қонун ҳужжатлари билан белгиланган.

Гаровга ёки сақлаш учун топширилган мол-мулк йўқолганда, агар йўқотини енгиб бўлмас куч оқибатида юз берганлигини исботлай олмас, ломбард гаров паттаси ёки сақлаш паттасида кўрсатилган нарх бўйича унинг қийматини мол-мулк эгасига қайтариши шарт.

Гаровга ёки сақлаш учун топширилган мол-мулкка

зарар етказилган ҳолда, агар етказилган зарар енгиб бўлмас куч оқибатида юз берганлигини исботлай олмас, ломбард мол-мулк эгасига, томонлар келишувига кўра, мулкий зарарини гаров паттаси ёки сақлаш паттасида кўрсатилган мол-мулк нархидан ошмаган қийматда тўлаши шарт.

Жорий йилда 5 та фандан қўшимча республика олимпиадалари ўтказилади.

Кооператив уй эгалари маҳалладаги қурилишлардан норози

ЁХУД ФАРҒОНАЛИКЛАРНИ ҚИЙНАЁТГАН МУАММОЛАРГА КИМ ЕЧИМ ТОПАДИ?

Тахриримизга Фарғона шаҳар Мирзо Улуғбек номидаги маҳалла фуқаролар йиғинининг Ёш авлод кўчаси 6-уйда умргузaronлик қилаётган Тоҳиржон Ибрагимов кўнғироқ қилди. Унинг айтишича, истиқомат қилаётган ҳовлиси эгалининг шундоқ олдиға тўрт қаватли тураржой биноси қуриляётган экан.

караганда ҳаммаси рисоладаги-дек. Аммо худуддаги Ёш авлод кўчаси хусусий ҳовли жой эгалари, Аҳмад Яссавий кўчасида жойлашган 39-А ва 41-А кўп қаватли уй-жой эгалари қаршилариди қуриляётган тўрт қаватли бино қурилишидан норози бўлишмоқда.

Нега, нима учун?

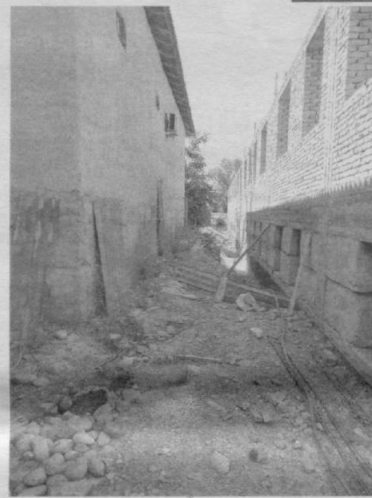
Айни ҳолат билан танишиш мақсадида қурилиш ишлари олиб бориляётган худудга бўлдик. Шаҳар ҳокимининг 2017 йил 25 сентябрдаги 1314-сонли қарорига асосан, «Фарғона Умид юлдузи» МЧЖга берилган беш йўлак (подъезд)дан иборат тўрт қаватли уй қурилиши жадаллик билан олиб борилмоқда. Эътиборли жиҳати, атрофи темир тўсиқлар билан ўраб олинган қурилиш майдонида олиб бориляётган ишлар ҳақида бирор-бир маълумот йўқ. Ҳолбуки, ҳар қандай янги ишпоот қачон ва ким томонидан қуриляётгани, бошланган ва якунлаш санаси, буюртмачи, пудратчилари ҳақидаги маълумотлар аҳоли гавжум худудларга кўзга кўринарли қилиб жойлаштирилиши зарур. Бу ерда эса...

«Биноидек уйимизда муаммолар кўп»

— Уйлаб кўринг, тўрт қаватли тураржой аҳоли хонадонидан нари борса, икки метр оралиқда қуриляётгани қайси мантқиққа тўри келади. — дейди фиғони фалак бўлган Тоҳиржон Ибрагимов. — Икки йилдан буён шу масалада амалий ёрдам беришларини сўраб турли идоралар эшигини қоқамиз. Биров «сен нима дейсан, нима қилишимиз керак» демайди. Дардингни айтсанг, «яхши, эртага жойига бориб ҳал қиламиз» дейишади. Бу масала юзасидан шаҳар ва вилоят ҳокимлигига, шаҳар кенгаши депутати, ҳатто, Ўзбекистон Республикаси Президентининг Халқ қабулхонасига мурожаат қилдик. Ўтган йили Республика жамоатчилик назорати гуруҳи вакиллари билан бўлган юзма-юз мулоқотда ҳам бу масала кўтарилди. Аммо амалий ишга келганда ҳеч ким, ҳеч нарса билмайди...

Маҳалла фуқаролар йиғинида шаҳарсозлик борасида амалга ошириляётган бунёдкорлик, ободончилик ишларидан кўзланган асосий мақсад, аҳоли фаровонлигини ошириш, турмуш шароитларини яхшилаш. Бир

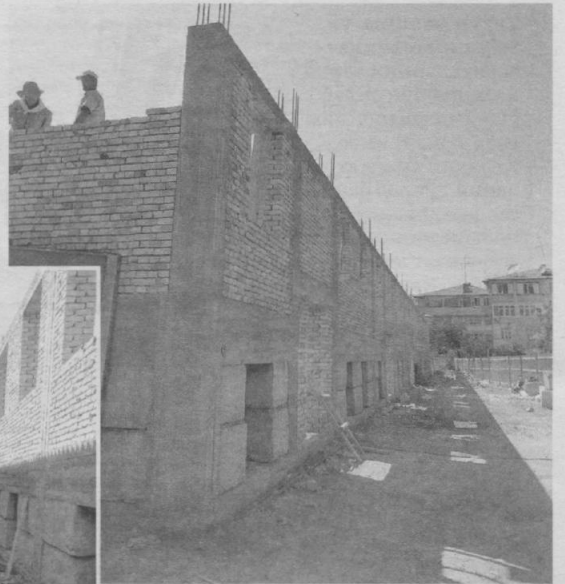
автомобиллар сақлаш жойи йўқ. Устига-устак сув, табиий газ, электр таъминоти, йўл ва йўлақлардаги носозликлар аҳолининг ҳақли эътирозларига сабаб бўлмоқда. Чунки ўтган асрнинг 70-йилларида қурилан инфратузилма тармоқлари таъмирланга муҳтож. Янги кўп қаватли уй-жой қурилиши эса мавжуд муаммолар кўламини

кенгайтиради. Ачинарлиси, соҳа мутасаддилари худуд аҳолисини бу борадаги ишлардан хабардор қилгани йўқ. Натжада турли гап-сўзлар, тушунмовчиликлар келиб чиқмоқда.

Ҳоким қарори бекор қилинди

— Бундай музоҳара маҳалламиздаги биринчи ҳолат эмас, — дейди Мирзо Улуғбек номли маҳалла фуқаролар йиғини раиси Зулфия Фозилова. — Шу кунга қадар Аҳмад Яссавий кўчаси 43-А ҳамда 45-кўп қаватли уйлар олдидаги бўи турган жойда уй-жой қуриш юзасидан Фарғона шаҳар ҳокими(собиқ)нинг қарори ноқонуний деб топилиб, маъмурий суд ҳукмига кўра бекор қилинди. Чунки маҳалламизда чиқиндилар тўплаш жойи, болалар учун бирор спорт ёки уйин майдончалари йўқ эди. Эндиликда худудимиздаги бўи турган жойларда 4 та болалар уйин ва спорт майдончалари қуриш ишлари режалаштирилади. Бундан ташқари, Ёш авлод кўчаси, 39-А 41-А уй эгалари кўтарган масала юзасидан Фарғона шаҳар ҳокими, Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириши бўйича шаҳар кенгаши раисининг биринчи ўринбосари ва бошқа мутасаддиларга бир неча бор мурожаат қилганмиз. Мақсад — масалани жойига келиб ўрғаниши ва фуқаролар эътирозларига сабаб бўляётган масалаларга

аниқлик киритиши. Аммо бу юзма-юз мулоқот турли баҳоналар билан пайсалга солинмоқда. Мавжуд муаммоларга қонуний ечим тополмаган аҳоли юқори идораларга арз қилишга мажбур бўлмоқда.

Масъуллар нима дейди?

Аҳолининг эътирозларига сабаб бўляётган масалага ойдинлик киритиш мақсадида Фарғона шаҳар архитектура ва қурилиш бошқармасида бўлдик. Бошқарма бош мутахассиси Шаҳоббек Ҳайитбоевнинг айтишича, улар бу ерда бошлаб юборилган қурилиш ишларидан хабардор эмас. Ҳолбуки, маҳалла аҳли Ўзбекистон Республикаси Президенти Халқ қабулхонасига йўллаган хатига шаҳар архитектура ва қурилиш бошқармаси масалани ўрганиб, 2017 йил 18 ноябрь кунини № 3111/3 рақами билан жавоб хати йўллаган эди. Шу бонс улардан маҳалла худудида олиб бориляётган қурилиш ишлари ҳақида батафсил маълумот олишни кўзлагандик, афсуски, бунинг акси бўлиб чиқди.

— Қурувчиларда, АПЗ, лойиҳа, экспертиза, смета ва қурилиш учун рухсатнома бормикан? — дея берган саволимизга, мутахассис савол билан жавоб қайтарди.

— Бу борада сизлардан билгани келгандик.

— Бизда бундай ҳужжатлар бўлмайди, қурувчиларда бўлиши керак.

— У ерда қурилишга масъул бўлган бирор-бир кимсани тополмадик.

— Унда билмадик, — елка қи-

сиб жавоб қайтарди, мутахассис.

— Мен, Халқ қабулхонасига киришим керак, сиз бир мутахассис билан жойига бориб келасиз.

Қурувчилар қаерга кетди?

Айтилган тартибда уй-жой қурилиш майдонида бўлдик. Аммо бу ерда ҳеч кимни учрата олмадик. Қуни кеча енг шимариб гишт тераётган қурувчилар сувга тушган тошдек гойиб бўлишибди. Мутахассис ҳам аҳоли хонадон деворига жуда яқин қуриляётган биноларни кўриб хайратини яшира олмади.

Сирасини айтганда, шаҳарсозлик ишларининг бевосита иштирокчиси бўлган архитектура ва қурилиш бошқармаси мутасаддилари шаҳар марказидаги кооператив уй эгалари худудида қад кўтараяётган уйларнинг қандай ва қай тартибда қурилиши ҳақида масъулиятни ўз зиммасига олишни истамади.

Шу ўринда ҳақли савол туғилди: қурилиш ишларига рухсат бериш, аввало, мана шу идора масъулиятида архитектура ва режалаштириш топширини асосида амалга оширилишини наҳотки, улар билмаса?! Хўш, бинонинг кўриниши, меъморий ечими ва аҳоли яшаш тарзига қанчалик муносиблигини мутасаддилар билмаса, бошқа ким билди? Хуллас, саволлар кўп, жавоблар эса...

Замонавий, кенг ва шинам уй-жойларда яшашни ҳамма орзу қилади. Фақат у ўзгаларнинг норозилигига сабаб бўлмастини лозим. Аҳолининг ҳақли эътирозига сабаб бўляётган қурилишда қандай ўзгаришлар бўлади? Биз бу масалага яна қайтамиз.

Расул КАМОЛ
«Mahalla»

МЕНДА САВОЛ БОР...

Бино қуришда оралиқ масофа белгиланадими?

— Тураржой, жамоат ва саннат биноларини қуриш нормалари, оралиқ масофалари қандай белгиланади?

Мухаррам ОТАБОЕВА,
Фарғона шаҳар,
Ёш авлод кўчаси 41- уй.

Авазбек ҲОЛМАТОВ,
Фарғона вилояти Ёнги хавфсизлиги бошқармаси, меъёрий-техник гуруҳ катта муҳандиси, милиция майори:

— Бино ва ишпоотлар орасидаги масофа, деб ташки девор ёки бошқа конструкциялар орасидаги ёруғлик масофа ҳисобланади. Шаҳарсозлик нормаларига кўра, тураржой бинолари, жамоат

ва саннат бинолари ўртасидаги масофа кўеиш нурунини тушиши ва ёритилганликни ҳисоблаш асосида, асосий тураржой бинолари ва хонадонлари ёнидаги ҳовлиларнинг кўриниш чегаралари, шунингдек, ённинг қарши талабларга мувофиқ тарзда бўлиши талаб этилади. Кўп хонадонли тураржойларнинг узун томонлари ўртасидаги масофа қуйидагича қабул қилиниши лозим.

Баландлиги 2 ёки 3 қават бўлган тураржой уйлари учун 15 метрдан кам бўлмаган, 4-5 қаватлилар учун 25-30 метрдан кам бўлмаган масофа талаб этилади. Шунингдек, яшаш хоналарида деразалари бўлган ушбу биноларда узун ва ён томонлари учун 10 метрдан кам бўлмаган масофа керак бўлади.

Эшак гўшти сотган «бизнесменлар» қўлга тушди

ХЎШ, ВИЖДОНИНИ ПУЛГА АЛМАШГАН КИМСАЛАРДАН СИФАТСИЗ ГЎШТ МАҲСУЛОТЛАРИ МУСОДАРА ҚИЛИНМАГАНИДА, «ЁПИҚЛИҚ ҚОЗОН ЁПИҚЛИГИЧА ҚОЛГАНИДА» УЛАР КИМНИНГ ҚОЗОНИГА БОРИБ ТУШАРДИ?

Гўшт нархининг ошгани кўпчилики ташишга солгани аниқ. Аллақачон юртимиз бозорларида гўшт маҳсулотлари нархини имкон қадар барқарорлаштириш чоралари кўрилмоқда. Аммо айрим ўринларда уларнинг сифати билан боғлиқ муаммолар кўзга ташланаётгани кишини таажжубга солади. Баъзи олғир «ишбилармонлар» вазиятдан фойдаланиб, истеъмолчиларга арзон нархда, бироқ сифатсиз гўшт маҳсулотларини етказиб беришга уринмоқда. Бунда айрим мутасадди шахсларнинг ўзи уларнинг тегириғини сув қуяётгани, яъни шахсий манфаат эвазига бундай кимсаларнинг фаолиятини кафолатловчи сохта ҳужжатлар тайёрлаб бераётгани, айниқса, ачинарли ҳолдир.

892 килограмм истеъмолга яроқсиз гўшт қасрдан пайдо бўлди?

Яқинда Бош прокуратура хузуридаги иктисодий жиноятларга қарши курашиш департаменти Навоий вилояти бошқармаси томонидан фирибгар қасосларнинг кингир ишларига чек қўйилди. 2019 йил 18 июль куни ўтказилган тезкор тадбир давомида Кармана туманида япўчи 3 нафар қасос ўзаро тил бириктириб, инсонлар ҳаёти ва соғлиғи хавфсизлиги талабларига мулақо жавоб бермайдиган, умумий миқдори 892 килограмм истеъмол учун яроқсиз гўшт маҳсулотини 12 миллион 396 минг сўмга сотаётган вақтида далилий ашё билан қўлга олинди.

Ажабланарлиси, тадбир давомида ушбу фуқаролар вилоят хайвонлар касалликлари тахиси ва озик-овқат маҳсулотлари хавфсизлиги давлат маркази раҳбари ҳамда бактериология бўлими бошлиғи томонидан имзоланган хайвон гўштлирининг истеъмолга яроқли экани ҳақидаги расмий ҳужжатни кўрсатди. Маълум бўлишича, бу ҳужжат ҳам мўмайгина пул эвазига тайёрлаб берилган. Яъни ушбу хизмат учун марказ раҳбарига унинг ўғли орқали 850 минг сўм, бактериология бўлими бошлиғига эса 130 минг сўм пора берилган. Дахшатлиси, маҳсулотлар орасида эшак гўшти ҳам борлиги аён бўлди.

Мазкур ҳолат бўйича Департаментнинг Навоий вилояти бошқармаси томонидан қасосларга нисбатан ЖКнинг 186-моддаси 1-қисми, вилоят хайвонлар касалликлари тахиси ва озик-овқат маҳсулотлари хавфсизлиги давлат маркази мансабдор шахсларига нисбатан ЖКнинг 209-моддаси 1-қисми билан жиноят иши қўзғатилиб, прокуратура органларига юборилди.

Хўш, юқоридаги виждони пулга алмашган кимсалар олди-сотдиси объекти бўлган

сифатсиз гўшт маҳсулотлари тегишли тартибда мусодара қилинмаганида, «ёпиқлик қозон ёпиқлиғича қолганида» кимнинг қозонига бориб тушарди? Албатта, истеъмолга яроқсиз бу маҳсулот, хусусан, эшак гўшти бозорга чиқарилмасди, у хуфёна тарзда умумий овқатлашни нукталарига, ошхоналарга тарқатилган. Турган гапки,

«шоввоз»лар бу «операция»ни биринчи марта бажаришмаган. Аввал ҳам бундай кингирликларга қўл уришган. Афсуски, кимлардир ўзлари беҳабар ҳолда уларнинг бу қилмиши «қурбони» бўлган, санитария талабларига жавоб бермайдиган, боз устига, муқаддас динимизда харом ҳисобланган хайвон гўштини истеъмол қилган.

— *Диний манбаларда эшак гўшти ҳаромлиги айtilган, аммо бунинг сабаби кўрсатилмаган, — дейди Навоий вилояти бош имом-хатиби Тоҳир Рўзиев. — Ҳақ томонидан ман қилингани, мусулмондан ман қилинган ҳолда истеъмол қилган киши гуноҳкор бўлмайди, аммо бу тақиқланган маҳсулотни билдирмай, бошқаларнинг истеъмол қилишига сабабчи бўлганлар катта гуноҳдордирлар.*

Эшак гўштини истеъмол қилиб бўлмаслиғи-ку аён. «Учар қасослар» пуллаётган сифатсиз мол гўшти-чи? Бу маҳсулот ҳам истеъмолчиға фойдалан кўра кўпроқ зарар етказиши айни ҳақиқат. Зеро, тарихга

назар ташласак, инсоният турли хавфли юқумли хасталиклардан азият чеккан. Бундай касалликлар кўзгатувчиларининг 75 фоизи хайвонлардан одамларга юкади. Жумладан, касалланган хайвон гўшти ва гўшт маҳсулотлари истеъмол бу каби хасталикларнинг ривожланишиға сабаб бўлади.

Бозордаги гўшт қанчалик сифатли?

Бугун Навоий шаҳридаги «Саховат» масъулияти чекланган жамиятиға қарашли бозорларда мол гўштининг 1 килограммининг 35 минг сўмдан 45 минг сўмгача харид қилиш мумкин. 45 минг сўмлик гўшт олий сифатли экани рангиданоқ аён, уни қозонга солиб, бир қайнатишингиз билан пишди. Аммо 35 минг сўмлик

гўштни пиширганингиз сайин гўёки резинаға айланади. Шундай бўлса-да, бозорда аввал ана шу арзон гўшт тугайди, харидорларнинг ақсарияти имкон қадар 35 минг сўмлик гўшрдан харид қилишади.

— *Фаррош бўлиб ишлайман, 620 минг сўм маош оламан, турмуш ўртоғим эса қоровул, унинг ҳам ойлиғи 700 минг сўмга бормайди, — дейди ўзини Гулсара Бердиева деб таништираган аёл. — Шаҳарда, қўн хонали уйда яшаймиз, уч фарзандимиз мактабда ўқийди. Маошдан бошқа даромадимиз йўқ. Шу боис ҳафтада 2 килограмм арзон гўшт оламан. Авваллари арзон гўшт 30 минг сўм эди, икки ойдирки, 35 минг*

га кўтарилди, нарх шундай ошиб турса, ҳафтасига бир кило олсам керак.

Сухбатдошимизнинг айтишича, «катта қасосбона»да сотилаётган, яъни умумий растадаги арзон гўшт «Элга хизмат» растасидагидан сифатлироқ экан. У «Элга хизмат» растасидаги гўшт ўн соат қайнатса ҳам пишмаслигини айтди. Айни пайтда эса Навоий шаҳридаги «Марказий дехкон бозори»нинг «Элга хизмат» растасида хеч қандай гўшт сотилмапти. Буни «Саховат» МЧЖ мутасаддилари ичкарида арзон гўшт борлиғи билан изоҳлашди. Аслида эса умумий растадан ташқари, «Элга хизмат» растасида арзон ва сифатли гўшт маҳсулоти бўлиши шарт.

Гўштининг нархи нега кўтарилди?

— *Авваллари йилда иккита новос семиртириб, қасосба сотардим, қишлоғимиздаги ҳамма пенсионерлар шундай қиларди, камида бир ҳўкиз семиртирарди, — дейди Навбахор туманидаги «Қоражон» маҳалласидан Каромат ота Сапаров. — Кейинги пайтда*

бунинг имкони бўлмайпти, мол боқишға шароит йўқ. Чунки шахсий хўжаликларға чорва озукаси етиштириш учун берилган ерларни олиб қўйилди. Энди фермернинг даласидан бир дона гиёҳ ололмаймиз, шахсий томорқамизға ҳам чорвабон экан эколмаймиз, маҳалладагиларнинг қистови билан бедазорни бузиб, картошка эдик. Сотиб олиб едиришға эса ем-хашак эжуда қиммат, харажатини қопламайди. Шундай қилиб, қишлоқда қорамол қамайиб кетди, гўштининг қимматлашиганиға иш ҳам сабаб бўлди-ё...

Каромат отанинг гапида жон бор. Шу пайтгача қозикдаги молини даромад манбаи деб

билган қишлоқ ахли бугун бо мушунни самарасиз ҳисобламоқда. Чунки чорва озукаси чиндан ҳам қиммат. Ҳисобкитобларға кўра, уч ой она сути билан боқилган бузукча новосға айланиши учун кунниға уч маҳал 2 килограмм шрот, шунча ем ейиши лозим. Бундан ташқари, унга кунниға бир маҳал беда ёки хашак ҳам берилади. Тўққиз ой ана шундай боқилган қорамол бир ёшга тўлганида 100 килограмм олий сифатли гўшт берадиган новосға айланади. Айни пайтда Навоийда шротнинг килоси 2700 сўм, кунжаранинг килоси 3100 сўм, ем 1100 сўм, бир боғ сомон 8000 сўм бўлса, бир боғ бедани 12000 сўмга олиш мумкин.

200 килдан ортик гўшт берадиган йирик новосни семиртириш учун камида тўрт ой боқиш керак. Бунинг учун бир кеча-кундузда унга уч маҳал — 4 килограмм кунжара, 6 килограмм шрот, 7 килограмм ем бериш лозим. Орада уч марта беда ёки сомон ҳам берилади. Энди ўзининг ҳисобланг, новоснинг бир кунлик емниши учун 60 минг сўмгача харажат қилинган, бир кило гўшт қанча бўлиши мумкин?

Хуллас, чорвадор бир молни эт олдириб, пичокка илинадиган қилгунича 4-5 ой боқяптию, аммо хозирги шароитда меҳнатига яраша даромад қилолмайпти. Бу ҳолат мол боқиб, кам-хўстини бутлайман, деган одамнинг шаштини синдирмоқда, натижада эл орасида новос семиртирувчилар қамайиб кетяпти. Қайси маҳсулот тақчил бўлса, табиийки, нархи ошиб боради. Демак, гўштининг нархи кўтарилишиға мазкур омил ҳам сабаб бўлаёттир.

Инсон саломатлиғида у истеъмол қиладиган маҳсулотлар муҳим аҳамияти касб этади. Хусусан, гўшт ва гўшт маҳсулотлари камқонлиқнинг олдини олишда муҳим роль ўйнайди. Афсуски, бугунги шароитда юртимиздаги ҳамма рўздорлар ҳам ҳар кун қозонига гўшт соляпти, дея олмаймиш. Бу ўринда энг муҳими, кимлардир ўз манфаати йўлида сифатсиз, ҳаёт учун хавфли ва динимизда ман қилинган гўшт маҳсулотларини пуллашиға йўл қўймайлик.

Холбиби САФАРОВА
«Mahalla»

Избосканда мактаб формаси можарога айланганми?

ХАЛҚ ТАЪЛИМИ БЎЛИМИ МУДИРИ БАРЧА ХАБАРЛАРНИ РАД ЭТМОҚДА

Сўнги вақтларда кўп муҳокама қилинган мавзулардан бири мактаб формаси, десак муболага бўлмайди. «Форма тикиладиган матонинг сифати қандай? Бичими ўқувчиларга, миллий менталитетимизга мосми? Барча мактабларда ўрнатилган қоидаларга амал қилинади? Ота-она мактаб томонидан тавсия этилган формаларни сотиб олишга мажбурми ёки ўзи мустақил харид қилиши, тиктириши ҳам мумкинми?» каби саволлар ва уларга билдирилган жавоблар кининдир қониқтирса, яна кимдир билдирилган фикрларга қарши чиқмоқда.

Халқ таълими бўлими мудир мактаб формасини мажбурият сотиришмоқда. Шу ростми?

Хабарингиз бўлса, 2018 йилнинг 15 август куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Давлат умумий ўрта таълим муассасалари ўқувчиларининг замонавий ягона мактаб формаси билан таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори қабул қилинган эди. Унга кўра, ўрта таълим муассасалари ўқувчиларининг замонавий ягона мактаб формасини кийиши 2018-2019 ўқув йилида ихтиёрий, 2019-2020 ўқув йилидан эса мажбурий этиб белгиланган. Аммо кейинчалик қарорга ўзгариш киритилиб, аввалги «Муддат узайтирилди ва 2024-2025 ўқув йилидан ягона мактаб формаси мажбурий бўлиши белгиланди».

Янги ўқув йили яқинлашгани сайин ушбу мавзу муҳокама яна жонланмоқда. Ҳатто, баъзи чет эл оммавий ахборот-воситаларида айрим мутасадди раҳбарлар ҳудудларда эгаллаб турган лавозимидан фойдаланиб, янги мактаб формасини жорий этиш бўйича турли ноқонуний хатти-ҳаракатларни амалга ошираётгани, хусусан, ота-оналар битта тадбиркордан кинмат нархда форма сотиб олишга мажбурият қилинган тўғрисида хабарлар тар-

қалмоқда. Интернетдаги янгиликларнинг бирида фуқаро шундай ёзди:

«Андижон вилояти Избоскан тумани ХТБ мудир мўмай пул топиши мақсадида туман бўйича бир хил мактаб формасини ота-оналарга мажбурият сотиришмоқда. Форма бозорларда 1-6 синфлар учун 160-180 минг, 7-11 синфлар учун 200-220 минг сўмдан сотилмоқда. Раҳбар айтган тадбиркор эса 1-6 синфлар формаси учун 200 минг, 7-11 синфлар учун 250-270 минг сўм нарх белгиласан. Шу адолатданми?!»

«Бу маълумотни ким ва нима мақсадда тарқатганини билмайман»

Ушбу маълумотлар қанчалик ҳақиқатга яқин эканини билиш мақсадида масъулларнинг фикрлари билан кизикдик:

— Бугунги кунда туман халқ таълими бўлими тасарруфидоги жами 49 та умумий ўрта таълим мактаби ва 3 та Давлат ихтисослаштирилган умумтаълим мактабидан 39 мингга яқин ўқувчи таъсил олади, — дейди Избоскан тумани халқ таълими бўлими мудир Сардор Гофуров. — Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қарори билан тасдиқланган шакллардаги мактаб формаларини таълим муассасаларида жорий қилиш «2019-2020

ўқув йилидан ихтиёрий ва 2024-2025 ўқув йилидан бошлаб мажбурий эканлиги» ҳақида Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазирининг 2019 йил 22 июнь кунги 208-сонли буйруғи ишлаб чиқилди. Ушбу ҳужжат барча таълим муассасаларига етказилиб, ижроси юзасидан таълим маскани ота-оналар кўмитаси раислари билан биргаликда ўқувчиларнинг ота-оналари ўртасида тушунирилиши ишлари олиб борилди. Бугун мактаб формасини харид қилиш барча ота-оналар томонидан ихтиёрий амалга оширилмоқда. Ҳеч қандай «битта тадбиркордан форма сотиб оласан», дея мажбурият қилинганми йўқ. Шу боис чет эл интернет нашрларидаги хабарлар асоса эса эмас. Буни ким ва нима мақсадда тарқатганини билмайман. Қолаверса, ўрнатилган тартибга кўра, туман халқ таълими бўлими масъул ходимлари, мактаб директорлари ва синф раҳбарлари ягона мактаб формаси савдоси ёки бошқа бичимдаги формаларни марказлашган ҳолда жорий этиши, ташкил қилиши тақиқланган.

«Авваллари форма масаласида турли тушунмовчиликлар бўларди, ҳозир эса...»

Ушбу масалада ота-оналарнинг сўзларига ҳам қўлоқ тутдик.

— Фарзандим Туячи қишлоғидаги 45-умумтаълим мактабининг 2-синфидан таъсил олади, — дейди Тиллаҳон Соткинбоева. — Юртимиз ўрта таълим масканида ягона мактаб формаси жорий қилиниши биз, ота-оналарни хурсанд қилди. Боси бу тартиб ўқувчилар ўртасида ихтиёмий тенгликни мустаҳкамлашга ва сифатли таълим-тарбия олиш учун шароит яратишга хизмат қилади. Утган ўқув йилида қизим чевар тиккан формани кийиб, мактабга қатнаганим. Бу йил эса бозордан олиб бермоқчиман. Туячисини айтсам, авваллари таълим маскани раҳбарияти ва ота-оналар ўртасида форма сотиб олиш, уни тиктириш масаласида турли тушунмовчиликлар бўлар эди. Аммо

ҳозирда бундай муаммоларга ўрин қолмаган. Шаҳсан қизим ўқийдиган мактабда директор ва синф раҳбарлари томонидан ота-оналардан пул йиғиши, формани мажбурият сотиши каби ҳаракатлар содир бўлгани йўқ.

Тадбиркорларнинг муаммоси қачон ҳал бўлади?

Шу ўринда мактаб формасини тикувчи тадбиркорларни кийнаётган бир масалага ҳам тўхталиб ўтсак. Юқорида таъкидланганидек, 2018 йил 15 августдаги Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қарорига мувофиқ, ўрта таълим муассасалари ўқувчиларининг замонавий ягона мактаб формасини кийиши дастлаб, 2019-2020 ўқув йилидан мажбурий этиб белгиланган. Бироқ кейинчалик қарорга ўзгариш киритилиши ва формани мажбурий жорий этиш муддати узайтирилиши тадбиркорларга ноқулайликлар келтириб чиқарди. Шу кунгача улар захира матоларини сотиб олгани, тикув ишларини бошлаб жорийгани, аммо эндиликда керакли раҳбардор йўқлиги уларни хавотирга солмоқда.

— Шу кунгача икки миллион нафар ўқувчи учун мато захираси шакллантирилди, — дейди «Ўзтўқимачиликсаноат» уюшмаси юқори кўшилган қийматли тайёр маҳсулот ишлаб чиқаришни кенгайтириш бўлими бош мутахассиси Замира Юнусова. — Ҳатто, 700 минг нафар ўқувчи учун маҳсулот тикиб ҳам қўйилган. Аммо мактаб формасини жорий ўқув мавсумидан мажбурий татиқ этиши масаласи қайта кўриб чиқилган, бу бевосита катта айланма маблага эга бўлмаган соҳа вақиларига бироз қийинчиликлар туғдирди. Қолаверса, Халқ таълими вазирлиги мактаб директорларини ягона мактаб формаси савдоси ёки бошқа бичимдаги формаларни марказлашган ҳолда жорий этиш ишларига аралашмаслигини белгилаб қўйган, муаммо янада катталашди. Айни пайтда тадбиркорлар тикиб қўйган маҳсулотини сотиш учун таълим маскани раҳбарларининг олдига борса, улар «бу ишга аралашимиз мумкин эмас», дея ўзларини четга олмоқда. Аслида бундай шароитда ишлаб чиқарувчиларнинг «синиб» қолмаслиги учун маҳаллий ҳокимият вақилари, туман халқ таълими тизимидаги масъуллар имкон доирасида уларга амалий ёрдам беришлари лозим. Албатта, мавжуд муаммога ижобий ечим топиш, тадбиркорларни қўллаб-қувватлаш мақсадида уюшма томонидан ҳукуматга тегишли тақлифлар қўрилган. Ўйлайманки, яқин орада мазкур масалага биргаликда ечим топа оламиз.

Бугун инсонларнинг билими ва малакаси жамиятнинг иқтисодий ва ижтимоий ривожланишини аниқловчи муҳим омилга айланган. Шу боис дунёнинг кўпгина мамлакатлари қатори юртимизда таълим тизимини ривожлантириш, соҳадаги муаммоларни бартараф этишга катта куч сафарбар этилмоқда. Ишонимизки, мамлакатимизда амалга оширилаётган ва ислохотлар яқин йилларда ўзининг ижобий самарасини беради, албатта.

Саъдулло ТУРСУНОВ
«Mahalla»

МЕНДА САВОЛ БОР...

Мактаб формасига олдиндан пул йиғилади ми?

— Уч нафар фарзандим мактабда таъсил олади. Яқинда қўшим «бу йил мактаб формаси учун ота-оналардан олдиндан пул йиғиларкан», деб қолди. Айтиш-чи, шу тўғрими?

Шаҳодат ЗОКИРОВА,
Учкудук шаҳри.

Ихтиёр МАХМАТҚУЛОВ,
Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги бош мутахассиси:

— Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 15 августдаги қароридан «Ўзтўқимачиликсаноат» уюшмаси мактаб формасини ишлаб чиқарувчи ташкилотлар рўйхатини ҳудудлар бўйича шакллантириши, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши,

вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари «Ўзтўқимачиликсаноат» уюшмаси билан биргаликда республиканинг ҳар бир туман (шаҳар) марказининг аҳолига қулай жойларида мактаб формасини ишлаб чиқарувчи ташкилотларнинг савдо шохобчаларини ташкил этишлари белгиланган. Шунингдек, савдо шохобчаларининг жойлашиш манзилларини оммавий ахборот воситалари орқали эълон қилиниши айтиб ўтилган.

Ўрнатилган тартибга кўра, мактаб директорлари ёки синф раҳбарлари томонидан ягона мактаб формасини сотиб олиш жараёнига аралашуви ва шу мақсадда ота-оналардан пул йиғиши қатъиян тақиқланган. Ота-оналар фарзандлари учун янги формани ташкил этиладиган савдо шохобчаларидан сотиб олишлари лозим.

Антибиотикларнинг даври ўтдимми?

БАКТЕРИЯЛАР ПЕНИЦИЛЛИНДАН ҚЎРҚМАЙ ҚОЛИШГАН

Кейинги пайтларда ишлаб чиқарилаётган дориларга фаол компонентлар кам қўшилаётгани, уларнинг таъсири йўқлиги тўғрисидаги гап-сўзларга дуч келяпмиз. Бу, айниқса, инфекцияли, бактериал касалликларга қарши қўлланиладиган антибиотик воситалари билан кўп кузатишмоқда. Дорихонада обдон реклама қилинган, фалон пул турувчи дорини сотиб оласиз-да, оддий курут еганчалик фойда топмайсиз. Қизиғи, антибиотикларнинг самарасиз экани ҳақидаги эътирозлар дунёнинг барча ҳудудларида истиқомат қилувчи инсонлар томонидан билдирилмоқда. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти сайтида эса инфекция касалликлар даврида антибиотиклар натижа бермагани туфайли сайёрамизда йилига 700 минг нафардан ошқ инсон вафот этаётгани тўғрисидаги ваҳимали маълумотлар билан танишиш мумкин.

Хўш, дори ишлаб чиқарувчи корхоналар, йирик корпорациялар ростдан ҳам одамларни алдаётганими? Дориларга фаол компонентлар белгиланган микдордан кам қўшилмоқдами ёки масаланинг бошқа томони ҳам борми? Бу ҳақда фармацевтика фанлари номзоди, доцент **Хасан Бекчанов** билан суҳбатлашдик.

Замонавий тиббиётнинг энг катта муаммоси

— Аксича дори воситалари таркибидаги фаол компонентлар микдори йил сайин ортиб бормоқда. — дейди **Х.Бекчанов**. — Мисол учун, пенициллин тиббиётда кенг қўлланила бошланган 1940 йиллар бошида врачлар беморга мазкур доридан бир суткада бир неча миң миллиграмм дозада буюрган бўлса, ҳозирда бундай дорининг энг паст дозаси ҳам суткасига икки ярим, беш миллиграммни ташкил қилади. Антибиотикларнинг касалликларни даволашда таъсири кемайгани эса «супербактерия» микроорганизмларнинг пайдо бўлиши билан боғлиқ.

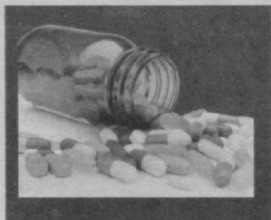
Эволюциянинг зарарли оқибати. Муаммонинг сабаби нимада?

Маълумки, ҳар қандай тирик жон атроф-муҳит таъсири остида Эволюцияга учраб, унга мослашиб боради. Бактериал инфекцияларни антибиотиклар ёрдамида даволаш олимларга ўзлари билмаган ҳолда эволюцион жараёнинг тезлаштирилган шаклда кузатиш имконини берди. Яъни энг кучли ва биз қўллаётган фаол компонентларга қарши кураша олган бактерияларгина тирик қола бошлади. Бардошлилик хусусиятини ўзидан кейингиларга ўтказди.

Натижада, табиий танланган «супербактерия»лар авлодлари шакллана бошлади.

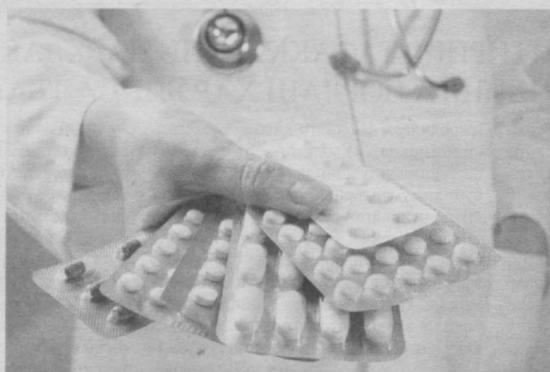
«Супербактерия»лар йилига 10 миллион одамни ўлдириши мумкин

Мазкур муаммо Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти мутахассислари, умуман, дунё пифокоқлари, фармацевтларини ўйлантирмоқда. Zero, жараён шундай давом этса, тез орада антибиотиклар муздак таъсири йўқотиб, постантибиотик даври бошланиши эҳтимоли юқори. Натижада ҳозир биз осонгина даволаётган инфекция касал-

Антибиотиклар самара бермагани туфайли сайёрамизда ҳар йили 700 минг инсон вафот этмоқда.

ликларнинг аксарияти ўрта асрлардаги сингари яна давосиз дардга айланиб, миллионлаб одамларнинг қурбон бўлишига олиб келади. Ҳисоб-китобларга кўра, воқеаларнинг бундай ривожланиши натижасида 2050 йилда сайёрамизда йилига 10 миллион нафардан ортиқ инсон ҳозирда давосиз оддий саналган инфекция касалликлардан вафот этади. Бу рақам саратон қурбонлари сонидан ошқ мумкин. Шу боис антибиотиклар

ўз потенциални тўлиқ тугаллаб бўлгач, инфекцияларни нима билан даволаш масаласи бугунги тиббиётнинг асосий муаммоларидан бири саналади.

Тасаввур қилинг, ўрта асрларда интеграция — одамларнинг бир жойдан бошқасига тез-тез кўчиб яшаш деярли учрамаган. Инфекциялар урушлар ёки онда-сонда келадиган қаровилар орқалигина шаҳардан-шаҳарга, мамлакатдан-мамлакатга кўчиши мумкин бўлган. Аксар ҳолларда эса чегараланган ҳудудда қолиб, шу ер аҳолисининг зарарлаган. XXI асрда эса антибиотикларсиз супербактериялар интеграцияси инсониятни ҳалокат ёқасига олиб келиши мумкин.

Саримсоқпиез ечим бўлмайди!

Табиий усулда даволашни тарафдорлари антибиотиклардан сўнг инфекция касалликларини саримсоқ, пиез, олма уксуси, грейпфрут экстракти, орегано ёғи каби воситалар ёрдамида бартараф этишни таклиф қилади. Ҳозирнинг ўзида дорихоналар пештахтасида шу турдаги юзлаб воситалар топилди. Тўғри, мазкур маҳсулотлар ўзига хос антибактериал хусусиятларга эга. Улар биз истеъмол қиладиган баъзи дориларнинг ўрнини босиши мумкин. Аммо антибиотиклар иштини тўла ҳажмда амалга ошира олмайди. Zero, инсоният юқоридагилардан бактерияларнинг ҳозирги «супер» авлоди вужудга келгунча ҳам фойдаланган. Шунга қарамай, дунёда пенициллин кашф қилингунча инфекция касалликлар оқибатидаги ўлимлар қолган барча ҳолатлардан юқори бўлган.

Гўштпашшанинг уруғи тамаддунимизни сақлаб қоладими?

Аммо бу ҳали мағлубият дегани эмас. Олимлар муаммо

ечими устида изланишмоқда. Баъзи натижаларга ҳам эришилган. Масалан, америкалик талқикотчилар инфекция тушган жароҳат ва яраларни даволашда қисман антибиотиклар ўрнини боса олувчи табиий воситадан фойдаланишмоқда. Аммо услуб кўпчиликка ёқмаслиги тайин. Бунда оддий гўштпашшанинг личинкаларидан фойдаланалди. Жирканч личинкалар жароҳатга қўйилганидан сўнг барча ўлик ҳужайраларни еб, бактерияларни озукасиз қолдиради. Натижада улар ҳалок бўлади. Бирок бу фақат ташқи инфекциялар пайтидагина ёрдам бериши мумкин. Зотилжам, сепсис ёки ундан-да хавфлироқ ички инфекцияларни ҳозирча пашша уруғи билан даволаб бўлмайди.

Ўз қуролидан ўзига қарши фойдаланамиз?

Шунга қарамай, соҳада ютуқлар бор. Талқикотлар бир неча йўналишда олиб бориляпти. Мисол учун, инфекция касалликлар пайтида бактериоцин ва бактериолизинлардан фойдаланиш устида изланишлар жадал давом этмоқда. Мазкур моддалар бактерияларнинг бир-бирига қарши курашда қўллайдиган асосий қуроли — захарилидир. Уларни барча бактерияларга қарши ишлатиш мумкин. Фақат инсон организмга зарарсиз микдорларини аниқлаш, тажрибаларни яқунлаш лозим.

Бактериофаглар йўналишидаги талқикотлар эса супер бактерияларни ўзини касалга қалантиришни назарда туталди. Улар бактерияларга тушадиган вирус ҳисобланади. Канибал бактерияларни яратиш бўйича олиб борилаётган ишлар эса бактерияларни бир-бирини еб тамам қилиш тамойилига асосланмоқда. Аминманки, юқоридагилардан бири ёки бир нечтаси тажрибалардан муваффақиятли ўтиб, «постантибиотик»лар даврини бошлаб беради.

ДАРВОҚЕ...

Йилига 40 миллион киши юқумли бўлмаган касалликлардан вафот этади

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг маълумотларига кўра, кейинги бир неча ўн йил ичида ортиқча тана вази ва семизлик муаммоси бутун дунёда кучайиб бормоқда. Ҳар йили юқумли бўлмаган касалликлар дунё бўйича 40 миллион одамнинг умрига завоқ бўлди, бу эса дунё бўйича барча ўлим ҳолатларининг 70 фоизини ташкил қилади. Маълумки, мамлакатимизда ҳам ҳар йили барча ўлим ҳолатларининг 78 фоизи юқумли бўлмаган касалликлар туфайли юз бермоқда. Ўлим сабаблари умумий кўрсаткичида биринчи ўринни қон айланishi тизими касалликлари (69 фоиз), шу жумладан, юрак ишемик касаллиги, артериал гипертония ва унинг асоратлари (миокард инфаркти, бош миёга қон қуйилиши) эгаллайди. Улардан кейин хавфли ўсмалар (8 фоиз), қандли диабет (3 фоиз) ва нафас олиш аъзоларининг сурункали касалликлари (3 фоиз) жой олди. Мутахассислар хавфли омилар профилактикаси ва юқумли бўлмаган касалликларга қалинган беморларга тиббий ёрдамни ташкил қилиш ва кўрсатиш тизимини яхшилаш, шунингдек, соғлом турмуш тарзига амал қилиш орқали Ўзбекистонда юқумли бўлмаган касалликлар сабабли барвақт ўлим топиш ҳолатларининг олдини олиш мумкинлигини таъкидламоқда.

Мутахассисларнинг маълум қилишича, ҳафтада атиги 2,5 соатлик жисмоний фаоллик эрта ўлим ҳолатларини 28 фоизга, юрак касалликларининг эҳтимолини эса 20 фоизга қамайтирар экан. Оддийгина юриш орқали юрак қон-томир касалликлари, инсулят, хавфли ўсмалар, нафас олиш аъзоларининг сурункали касалликлари ва қандли диабет каби юқумли бўлмаган касалликларнинг олдини олган бўлаемиз.

«Mahalla» мухбири
Улўғбек ИБОДИНОВ
ёзиб олди.

Халқаро кимё олимпиадасида ҳамюртларимиз тўртта медални қўлга киритди.

Чақалоқлар нега чаноқ сон бўғими касалликларидан кўп оғришмоқда?

ЮРТИМИЗ ТИББИЁТ МУАССАСАЛАРИДА УШБУ КАСАЛЛИКНИ ДАВОЛАШ УСУЛЛАРИ ЗАМОНАВИЙ ТИББИЁТ СТАНДАРТЛАРИГА ЖАВОБ БЕРАДИМИ?

Агар сизда қирқ ёшга келиб чаноқ сон бўғимларда оғриқ бошланса, ҳассага таянмасдан бир қадам ҳам ташлолмасангиз, врачлар эса сизга коксартроз деб ташхис қўйишган бўлишига, очиғини айтиш керакки, сизнинг ҳолатингиз мақтанарли эмас. Бундай вазиятда консерватив даволаш ҳам, жарроҳлик ҳам фойда бермаслиги мумкин.

Лекин шифокорлар акарият ҳолатларда таянч-ҳаракат тизими билан боғлиқ бундай касалликларни болаликдаёқ бар-тарafd этиш мумкинлиги, ҳамма муаммо безътиборлик туфайли дардни ўтказиб юборишда эканини таъкидлашади.

Дарҳақиқат, кўча-кўйда, касалхоналарда оёғига маҳсуе мосламалар боғланган болаларга кўзимиз тушади. Бундан ташқари, чаноқ сон бўғими касалликлари билан туғилadтган чақалоқлар ҳақида ҳам кўп эшитамиз. Аммо болажонларнинг илк қадамлари маҳсуе мосламалар ёрдамида қўйилиши унинг ўзи учун ҳам, ота-онаси учун ҳам жуда нокулай.

Эътиборимизни тортгани — «оёғида мосламаси бор» болаларнинг акарияти кўкрак ёшидаги кичкинтойлар. Мутахассисларнинг фикрича, чаноқ сон бўғими хасталикларига кўкрак ёшидаги болаларда жуда кенг тарқалган. Агар бу касаллик эътиборсиз қолдирилса, бир неча ўн йилдан сўнг унинг оқибатлари ногиронликка олиб келиши мумкинлиги савотирни оширади. Ўринли ҳаёт туғилади: хўш, унда барча кўкрак ёшидаги гўдақларни ортопед кўригига олиб бориш мажбурийми? Нега болаларда чаноқ сон бўғими билан боғлиқ касалликлар кўп учрайди? Юртимиз тиббиётинда бундай хасталикни аниқлаш ва даволаш усуллари бугунги замон талабларига жавоб берадими?

Ана шу саволлар билан Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуриндаги Тиббиёт бош бошқармаси биринчи марказий поли-клиникаси шифокори ортопед травматолог Адилбек ТУРАБОВЕВ-га мурожаат қилдик.

Ортопедиянинг долзарб муаммоларидан бири

— Мазкур касаллик болаларда учрайдиган ортопедик касалликлар сони жиҳатидан биринчи ўринда туради, — дейди А. Турабоев. — Бу тугма нуқсоннинг илк белгиларини билиш жуда қийинлиги туфайли ота-она, баъзида тиббиёт ходимлари томонидан касаллик вақтида аниқланмайди. Баъзан бола юра бошаганда кейин — оқсоқлашиб қадам ташлаганиданига бунга аҳамият беришади. Ваҳоланки, чаноқ сон бўғими касалликларини бола юрмасдан олдин аниқлаб, даволаш яхши натижалар беради.

Касалликни қуйидаги белгилар орқали аниқлаш мумкин. Аввало, оёқ ташқарига очилган бўлади, баъзан бир оёқнинг иккинчисига нисбатан калталиги кузатилади, сон соҳасидаги ички тери бурмалари паст-баланд жойлашиб, бир-бирига мос келмайди, оёқнинг тизза бўғимидан буқилган ҳолатда таналдан узоклаштириш чекланади, тиззани олдинга қўзиш пайтида сон суяги бошчасининг қуймич косачасига тушиб, чиқиб кетиши рўй беради. Агар болада мазкур белгилардан бирортаси аниқланса, кечиктирмай болалар ортопед-шифокорига мурожаат қилиш лозим.

Баъзан шифокорлар янгиликни эмас, сигналган эски усулнинг афзал кўришади. Нега?

— Чаноқ сон бўғими касалликларини даволашнинг усуллари кўп, аммо барибир шу хасталик ортопедиянинг долзарб муаммоларидан бири бўлиб қолмоқда, — дейди А. Турабоев. — Дисплазия касалликларининг 60-70 фоизи ўз-ўзидан ўтиб кетиши мумкин бўлса ҳам, кўшлаб шифокорлар болаларни

консерватив усулда (ортопедик иштонча ва шина тақиш, шептун гипсли боғлами қўйиш, лейкопластирли функционал тортмага олиш каби) даволашни афзал билишади. Яъни бу усул кўпроқ шифокорларнинг ўзини ортиқча ташвишлардан асрайди. Чунки шифокорлар учун бу усул узок йиллардан бери синалган ва маълум маънода самарали ҳисобланади. Аммо бугун тиббиёт жадал ривожланмоқда. Табиийки, болалар сон суяги касалликларини енгитишнинг ҳам янгича методлари кўп. Агар шифокорлар изланса, янгиликларни амалиётга жорий этишда фаоллик кўрсатса, болалар ҳам ортиқча қийналмайди, даволаш муддати қисқариб, самараси ортади.

Бундай касаллик билан туғилишга сабаб нима?

Талқикотлар шуни кўрсатадики, чаноқ сон бўғими касалликлари айрим ҳоллардагина наслдан-насла ўтиши мумкин. Аслида касаллик ривожланишига ва сон суякларининг туғма чиқиншига бир неча омиллар сабаб бўлади. Кўп ҳолларда бу нуқсон думбаси билан туғилган чақалоқларда учраса, хомиладорликнинг биринчи ярмидаги турли хасталиқлар, жумладан, оғир ўтган токсикоз, витамин ва минераллар етишмовчилиги ҳам уни келтириб чиқарувчи асосий омил ҳисобланади. Бўлажак онанинг яшаш ва иш жойидаги экологик ҳолатининг ҳам таъсири катта.

Айрим ҳолларда эса эрта турмушга чиққан ва оила, фарзанд парвариши хусусида тажрибага эга бўлмаган оналарнинг нуноқлиги касалликнинг ўз вақтида бартарafd этилмаслигига сабаб бўлади. Афесуски, туғуруқ ва туғуруқдан кейинги травмалар ҳам ушбу касалликни келтириб чиқаради.

Даво чоралари кафолатлими?

Бугун юртимиздаги тиббиёт муассасаларида ушбу касалликни клиник, ультратовуш аппарати ёрдамида ва рентгенография усули билан текшириб, ташхислаш йўлга қўйилган. Республика травматология ва ортопедия илмий текшириш институти, Тошкент давлат пе-

диатрия тиббиёт институти каби муассасаларда айна йўналишда илмий изланишлар олиб борилмоқда. Қолаверса, соҳага замонавий хориж тажрибалари ҳам эркин жорий этилмоқда. Хусусан, айна пайтда бундай касал-

ликларни даволашда хилма-хил усуллар қўлланилади. Яъни боланинг ёшига, туғма сон чиқинш даражасига қараб дори-дармонлар билан биргаликда уқалаш, даволовчи физкультура, физиотерапия каби муолажалар белгиланади.

Яна бир жиҳатини унутмаслик керакки, усуллар қанча кўп бўлмасин, даволашнинг муваффақияти, аввало, ота-онанинг эътиборлилигига ва шифокор савиясига боғлиқ! Афесуски, ота-оналарнинг масъулиятсизлиги, шифокор ортопед кўрсатмаларига тўлиқ риоя этмаслиги туфайли касалликлар оғир оқибатларга олиб келмоқда.

Биламизки, ҳар қандай касаллик эрта аниқланса, уни даволаш ҳам шунчалик осон кечади. Бунда оналардан эътиборли бўлиш талаб этилади. Бола оёғидаги калталиқ аниқланса, нуқсон ҳар хил гипсли боғламлар, баъзи ҳолларда эса хирургик йўл билан ҳам бартарafd этилиши мумкин. Бундан ташқари, чақалоқни қанча эрта ортопед-шифокор кўригига олиб бориш шунча фойда беради. Чақалоқлар оёқларини кенг йўرғаклаш ёки «керувчи мосламалар» тақиш тавсия қилинади.

Умуман олганда, дисплазияни ўз вақтида даволаш, унинг олдини олиш чораларини кўриш зарур. Бунда оналар, аввало, ўз соғлиғига, сўнг эса янги дунёга келган фарзанди соғломлигига жиддий эътибор беришлари зарур бўлади.

Боладаги бу нуқсонга безътиборлик оқсоқлик, сколиоз, коксартроз каби оғир оқибатларга олиб келишини унутманг! Ўз касбининг устаси бўлган, филоий ва виждонли шифокорлар дастлабки белгилардан касалликни тўғри аниқлайди ва бола учун энг мақбул усулда даволашни бошлайди.

Агар дисплазия бироз кечроқ аниқланса-чи?

Бундай ҳолларда, яъни кичкинтой юришни бошлаётганига касаллик аниқланса, консерватив даво чоралари фойда бермайди. Кеч юргандан кейин унда босқичли лоренцли гипсли боғламлар билан даволаш мажбур бўлинади. Бунда бола қийналади. Агар ундан ҳам кеч мурожаат қилинса, жарроҳлик амалиёти ўтказишга мажбур бўлинади. Шунинг учун чақалоқ туғилгандан сўнг иложи борича эртарок ортопед кўригига олиб бориш керак. Иложи борича операцияга йўл қўймаслик жоиз. Чунки бу борада операция бўлган инсоннинг ёши улгайганда чаноқ-сон касалликларига мойиллиги ортади.

Мухими, болангизга доимо диққатли бўлинг ва ҳеч қачон унга радикал воситалар билан ёрдам беришга йўл қўйманг!

Юлдуз ҲОЖИЕВА
сўхбатлашди.

Пора эвазига таклиф қилинган имкониятларни рад этишга куч топайлик

ШУНДА МАМЛАКАТИМИЗ РИВОЖЛАНАДИ, ФАРЗАНДЛАРИМИЗ КЕЛАЖАГИ ЁРУФ БЎЛАДИ, ВИЖДОНИМИЗ АЗОБЛАНМАЙДИ

Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев жуда кўплаб маъруза ва чиқишларида порахўрликнинг олдини олиш ва бу иллатни жамиятимиздан бутунлай йўқотиш масаласига эътибор қаратиб, унинг салбий оқибатлари ҳақида тўхталиб ўтмоқдалар.

Дарҳақиқат, порахўрлик — жамият ривожига жиддий тўсиқ, у — ноқонуний, нопок йўл билан моддий бойлик орттириш дегани. Порахўрлик ҳақида кўплаб салбий фикрларни билдириш мумкин. Узоқ ўтмишдан буён кескин курашиб келинадиган бу иллат ислом динида Куръон оятлари, Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васалламнинг ҳадислари ва бутун уламолари иттифоқи билан харом қилинган.

Харом сўзи «пора» деб тафсир қилинган

Уламолар пора харом эканига қуйидаги оятларни далил қилиб келтирганлар:

(Улар) ёлғон (тўқиб учун Сиз)га қулоқ соладиган ва харомни ейдиганлардир. (Моида сураси, 42-оят)

Ҳасан ва Саъид ибн Жубайр розияллоху анҳумолар ояти каримадаги «харомни» сўзини «пора» деб тафсир қилганлар. Муфассирлар, ояти каримада мусулмон билиши ва эҳтиёт бўлиши муҳим бўлган иккита салбий сифат ҳақида сўз бормоқда, биринчиси ёлғон гап бўлса, иккинчиси, харом касбдир, дедилар. Шунингдек, ояти каримадаги мазкур сўз умумий маънода ишлатилиб, ноқонуний,

нопок йўллар жумладан, ўғирлик, куч ишлатиш, монополик хатти-ҳаракатлар, алдамчилик, мансабини сунистеъмоқ қилиш, ёлғон ишлатиш, товламачилик ва бошқалар орқали эришилган хар қандай молу давлат ирода қилинади.

Яна бир ояти каримада Аллоҳ таоло шундай марҳамат қилади. «Мод(ва бойлик)ларингизни ўрталарингизда ботил (йўллар) билан емангиз! Шунингдек, била туриб, одамларнинг ҳақларидан бир қисмини гуноҳ йўли билан ейиш (ўзлаштириш) максатида уни ҳокимларга ҳавола этмангиз!» (Моида сураси, 188-оят)

Ояти каримада инсонлар бир-бирлари молини харом йўл билан жумладан, кимор, тухмат, хиёнат, пора олиш ва бошқа нопок йўллар билан ўзлаштириш орқали ейишдан қайтарилмоқда. Бировнинг ҳақи қандай йўл билан ўзлаштирилмасин, у харомдир.

Расулulloҳ пора бергани ҳам, олгани ҳам лаънатлади

Уламоларимиз ояти каримадаги буйруқ гарчи мусулмонларга қаратилган бўлса-да, мусул-

монлар бошқа дин вакилларига тегишли мол-мулкни ноқонуний ва нопок йўл билан ўзлаштириб олишлари мумкин эмас, харомдир, деганлар. Пайғамбаримизнинг бу ҳақдаги фикрлари ҳам ўта кескин. Абдуллоҳ ибн Амр розияллоху анҳумодан ривоят қилинади.

«У «Расулulloҳ соллаллоху алайҳи васаллам пора бергани ҳам, пора олгани ҳам лаънатлади», дедилар». (Имом Термизий ривоят қилган).

Яна бир ривоятда эса, «Иккисининг ўртасидаги ўртақшани», дейилган.

Аслида бировни лаънатлаш мўмин кишига хос фазилат эмас. Аммо кимни Аллоҳ ёки Унинг Расули лаънатласа, демак, ўша амал мўмин кишининг дунё ва охираги учун ўта хатарли эканига далолатдир.

Расулulloҳ(с.а.в.)нинг лаънатлаши Аллоҳнинг лаънатлаши билан баробардир. Кимни Аллоҳ лаънатласа, унинг тавбаю тазаруларини қабул қилмайди, дуо-ю илтижоларини эшитмайди, раҳмат ва фазлу қарами ила унга назар солмайди. Бу — Аллоҳ ва банда ўртасидаги муносабатларнинг узилиши бўлиб, мўмин киши учун жуда оғир мусибат. Зеро, мўмин киши доимо Ярат-

ганининг иноятига муҳтождир.

Барча мазҳаб уламоларининг иттифоқига кўра, юқоридаги ояти карималар ва ҳадиси шариф асосида пора олувчининг пора сифатида олган пули ва бошқа бойликлари харом дейилган.

Олий таълимга кириш учун ҳам кўпчилик «узатиш»ни афзал кўради

Инсон ёшлигидан илмга, маърифатга интилади. Олий таълим даргоҳларида ўқиб, эл-юрт раънаки учун етук мутахассис бўлишни орзу қилади. Аммо ўқиб ёки ўзига муносиб ишга киргунча турли тўсиқлар, жумладан, танглай «пора» билан кўтарилганларнинг гирдобига тушиб қолади. Пора бериб ўқийди, пора бериб ишга қиради ва табиийки, ўзи ҳам порахўр бўлиб етишади. Бундай «зан-жир» инсонда нафақат илм ва маърифатга интилишни сўндиради, балки дунёқарашини ҳам бутунлай ўзгартириб юборади.

Порахўрлар «мен олмасам, бошқаси олади» ёки «давринг келди қандинги ур» деган гапларни «шиор» қилиб олади. Бу имонига салбий таъсир қилувчи жуда катта гуноҳдир. Ахли сунна вал жамоъа эътиқодига кўра, ким Аллоҳнинг оятлари, Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васаллам ҳадислари ва ижмоъ (бутун уламолар иттифоқи) билан харом қилинган нарсани харом санаса диндан чиқади. Шу боис пора олувчи ва пора берувчи масаланинг мана бу тарафи борлигини ҳам унутмаслиги лозим.

Порахўрлик — тараққиёт илдирига урилган болта

Порахўрлик, одатда, мансабдор шахслар ва фуқаролар ўртасидаги муносабатларда кенг тарқалади. Амалдорларнинг ўзи вазифаларини сунистеъмоқ қилиб, шахсий манфаатларини биринчи ўринга қўйиши ва бу йўлда давлат мол-мулкига тажовуз қилиши жамиятни ривожланишдан тўсади. Қолаверса, порахўр амалдорлар тўфайли оддий халқнинг ислохотларга ишончи йўқолади, жамиятда норозилик кучаяди. Ҳадиси шарифда шундай баён қилинган: Абдуллоҳ ибн Умар розияллоху анҳу ривоят қилади: Мен Расулulloҳ (с.а.в.) шундай деганларини эшитганман: «Хар бирингиз бошлиқсиз, хар

бирингиз қўл остидагига масъулдир. Имом ҳам бошлиқдир. У қавмига масъулдир. Эр киши ўз аҳлига бошлиқдир. У аҳлига масъулдир. Аёл киши эрининг уйида бошлиқдир. У болаларига масъулдир. Хизматкор хожасининг мол-мулкига бошлиқдир. Ва қўл остидагиларга масъулдир» (Муттафақун алайҳ).

Иллатнинг илдини қирқши мумкинми?

Ушбу иллатга қарши курашда, аввало, ўзимизда ва фарзандларимизда харом касб, харом меҳнат ва харом ризқ каби тушунчаларни шакллантиришимиз жоиз. Зеро, Аллоҳ таоло Куръони каримда бандаларини харом-пок нарсалардан ейишга буюриб шундай марҳамат қилди: «Эй, одамлар, ердан харом-пок нарсалардан тановул қилингиз ва шайтоннинг изларидан эргашмангиз! Албатта, у сизларга аниқ душмандир». (Бақара сураси, 168-оят)

Саҳл ибн Абдуллоҳ: «Нажот уч нарсада — харом ейиш, фарзларни адо этиш ва пайғамбар алайҳиссаломга эргашиндилар», деганлар.

Дарҳақиқат, инсон ер юзидаги мавжуд неъматларнинг харом-покларидан тановул қилиш учун харом ишлаб ризқ топиш лозим. Таъкидлаш жоизки, пора олиш ва пора бериш инсон учун энг катта душман — шайтонга эргашиндир. Ким Аллоҳни ва унинг пайғамбарини қўйиб, шайтонни дўст турса, харгиз нажот топа олмас. Балки харом касб қилишнинг ўзи битта савоб бўлса, харом касб қилиб рўзгор тебратиш яна битта савобдир. Рўзгордан орттириб, муҳтождарга хайру саховат улашиш савобини қўпайтиради.

Яна бир йўли — кундалик ҳаётимизда бажаришимиз лозим бўлган ишларни пора йўли билан хал қилмасликдир. Қолаверса, пора эвазига таклиф қилинган ўқиб, иш ва лавозимларга рад жавобини беришга куч топа олсак, виждонимиз азобланмайди.

Давлатимиз раҳбари пора олишни давлатга хиёнат деб баҳолаб, хатони кечириб мумкинлиги, аммо хиёнат кечирилмаслигини қўп таъкидлади. Демак, виждони уйғок, юрти ва фарзандлари келажagini ёрқин кўришни истаган киши бундай иллатга доимо муросасиз бўлади.

Маъмуржон ЭРКАЕВ,
исломшунос.

Ҳадислар

Абу Хурайра розияллоху анҳудан ривоят қилинади. Расулulloҳ (с.а.в.): ... сўнг бир кишини зикр қилдилар. У узоқ сафар қилиб, сочлари тўзиган, ўзини чанг қопаган. «Эй Раббим! Эй Раббим!, деб қўлларини осмонга кўтаради. Ваҳоланки, емиши харом, ичимлиги харом, кийими харом ва харом билан овқатланган. Қандай қилиб дуо-си қабул қилинсин?!», дедилар.

Абу Хурайра розияллоху анҳудан ривоят қилинади. Пайғамбаримиз: «Ким харом касбидан бир дونا хурмо миқдорича садақа қилса, зотан Аллоҳ ҳалолдан бошқани қабул ҳам қилмайди, албатта, Аллоҳ уни ўнг қўли билан қабул қилади ва сизлар тойчоқни ўстиргансиздек, ўстириб, Уҳуд тоғича қилади», деганлар. (Имом Муслим ва Имом Термизийлар ривоят қилган)

«АрМИ—2019»: ҳақиқий ҳарбийликнинг ОЛИЙ СИНОВИ

АСОСИЙ МАҚСАД — ТИНЧЛИК ВА ҲАМЖИҲАТЛИК ЙЎЛИДАГИ ИШОНЧЛИ МУНОСАБАТЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШ

Укам ҳарбий хизматдан бутунлай ўзгариб қайтди. Аввалги шўхлик ва қизиққонликдан асар ҳам қолмаган, жиддий, мулоҳазакор, етти улчаб, бир кесадиган инсонга айланганди. Шунда аввалларнинг бежизга бўлажак куёвнинг йигитлик бурчини ўтаганига алоҳида эътибор қаратишмаганини тушундим. Ота-онаси, яқинлари ва Ватани олдидаги масъулиятни тўла англаб етишда бундан яхшироқ мактаб бўлмаса керак.

Бугун ҳам йигитларни чин маънода юртнинг посбонлари сифатида тарбиялаш, мамлакат тинчлиги ва фаровонлигини таъминлаш мақсадида соҳа ривожига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Йилдан-йилга ҳарбий салоҳиятимиз юксалиб бораётган. Шу билан бирга, ёшларда ватанпарварлик руҳини шакллантириш асосий вазибаларимиздан бирига айланган.

Жорий йилнинг 3-17 август кунлари ўтказилган V Халқаро армия ўйинлари «АрМИ—2019» мусобақасининг иштирокчиси ва мезбонлари сифатида саъй-ҳаракатларимиз самараси сифатида кўришимиз мумкин. Хўш, танловдан қўзланган асосий мақсад нима? Тайёргарлик ишлари қандай олиб борилмоқда? Ҳарбийларимиз салоҳияти талаб даражасидами? Шу ҳақда тўлиқроқ маълумот олиш мақсадида Мудофаа вазирлиги ахборот ва коммуникациялар департаменти бўлими бошлиғи Ахрор Очиловга мурожаат қилдик.

Муносабатлар ривожланиши, ҳамкорлик мустаҳкамланади

— Халқаро армия ўйинлари турли давлатлар Куролли

кучларининг бўлини ва жамоалари ўртасида спортнинг ҳарбий-амалий турлари бўйича ўтказиладиган комплекс мусобақа ҳисобланади, — дейди Ахрор Очилов. — Ўйинларнинг асосий мақсади давлатлар ўртасида халқаро ҳарбий ҳамкорликни мустаҳкамлаш, тинчлик ва ҳамжиҳатлик йўлидаги ишончли муносабатларни ривожлантиришдан иборат. Қолаверса, касбий маҳоратни такомиллаштириш, ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ҳамда ҳарбий хизмат нуфузини ошириш ҳам кўзда тутилган.

2018 йилнинг октябрь ойида Россия Федерациясида 2019 йилги халқаро армия ўйинларига тайёргарлик бўйича ўтказилган хизмат йиғилиши давомида Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ҳам мусобақага мезбонлик қилишга тайёр эканини билдирган эди. Шунга қўра, бу йил биринчи марта Жиззах вилоятининг «Фориш» тоғ

ДАРВОҚЕ...

I Халқаро армия ўйинлари «АрМИ—2015» 2015 йилнинг 1-15 август кунлари Россия Федерациясида ўтказилган.

II Халқаро армия ўйинлари «АрМИ—2016» 2016 йилнинг 30 июлдан 13 августигача Россия Федерациясида ўтказилган.

III Халқаро армия ўйинлари «АрМИ—2017» 2017 йилнинг 29 июлдан 12 августигача 5 та давлат (Россия, Озарбайжон, Беларусь, Хитой, Қозғоғистон) ҳудудларида ўтказилган.

IV Халқаро армия ўйинлари «АрМИ—2018» 2018 йилнинг 28 июлдан 11 августигача 7 та давлат (Россия, Озарбайжон, Беларусь, Хитой, Қозғоғистон, Эрон, Арманистон) ҳудудларида ўтказилган.

V Халқаро армия ўйинлари «АрМИ—2019» 2019 йилнинг 3 августдан 17 августигача қадар 10 та мамлакат (Россия, Хитой, Қозғоғистон, Ўзбекистон, Эрон, Озарбайжон, Арманистон, Хиндистон, Беларусь, Мўғлистон)да бўлиб ўтади.

уларнинг кизиклишларини рағбатлантиришга қаратилган. Шунингдек, ҳарбий шифокорларнинг жанг майдонидан ярадорларни кидириш, жамлаш ҳамда жанг майдонидан олиб чиқиш, биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш бўйича дала кўникмалари ҳам синовдан ўтказилади. Бу мутахассисларнинг ҳарбий-касбий фаолиятидаги жисмоний ва ахлоқий-руҳий тайёргарлигини оширишга хизмат қилади.

«Ҳарбий-тиббий эстафета» индивидуал маҳорат ва жамоа биринчилиги босқичларида бўлиб ўтади. Мусобақада Куролли кучларининг кўшиқлари бўғинида 40 ёшдан ошмаган, 6 ойдан кам бўлмаган мuddат давомида тиббийёт лавозимларида хиз-

ҳам ташкил этилган. 12 та вилоят, Қорақалпоғистон Республикаси ва Тошкент шаҳри мамлакатимиз меҳмонларига миллий анъана ва удумлари, асрлар давомида сақланиб келинаётган тарихий меросларимизни намойиш қилмоқда.

4 август кунини юртимизда очилиш маросими бўлиб ўтадиган V Халқаро армия ўйинларида иштирок этиш учун биринчилардан бўлиб Вьетнам ҳарбий делегацияси етиб келди. Шунингдек, Мьянма давлатидан 17 нафар, Россия Федерациясидан 31 нафар, Арманистондан 18 нафар ҳамда Анголадан 9 нафар қатнашчи бўлиб Вьетнам ҳарбий делегацияси етиб келиб жойлашди.

«Алабино»да сўнги тайёргарлик

V Халқаро армия ўйинларини 10 та давлат ҳудудида ўтказиш режалаштирилган бўлиб, унда 32 та йўналиш бўйича 85 давлатдан келган 6 мингдан ортиқ иштирокчи қатнашади. Юртимиз ҳарбийлари мусобақанинг «Танк биатлон», «Мерганлик марраси», «Кўшин разведкаси аълочилари», «Рембат», «Содик дўст», «Дала ошхонаси», «Хавфсиз маршрут», «Йўл патрули», «Артиллерия отиш устаси», «Куролсиз уста», «Ҳарбий ралли», «Мусаффо осмон», «Эълбрус халқаси», «Ҳарбий-тиббий эстафета» каби 14 та йўналишлар бўйича иштирок этади. Шу мақсадда Мудофаа вазирлиги ҳарбий хизматчилардан иборат армия ўйинларининг Россия Федерациясида бўлиб ўтадиган мусобақаларида иштирок этиш учун белгиланган манзилга етиб боришди.

Айни дамда ҳамоюртларимиз Москва вилоятидаги «Алабино» дала-ўқув майдонида «Танк биатлон» ва «Кўшин разведкаси аълочилари», «Рембат», «Содик дўст», «Дала ошхонаси», «Хавфсиз маршрут», «Йўл патрули», «Артиллерия отиш устаси», «Куролсиз уста», «Ҳарбий ралли», «Мусаффо осмон», «Эълбрус халқаси», «Ҳарбий-тиббий эстафета» каби 14 та йўналишлар бўйича иштирок этади. Шу мақсадда Мудофаа вазирлиги ҳарбий хизматчилардан иборат армия ўйинларининг Россия Федерациясида бўлиб ўтадиган мусобақаларида иштирок этиш учун белгиланган манзилга етиб боришди.

Айни дамда ҳамоюртларимиз Москва вилоятидаги «Алабино» дала-ўқув майдонида «Танк биатлон» ва

«Дала ошхонаси» мусобақасига сўнги тайёргарлик машғулотларини олиб боришмоқда. Ҳарбийларимиз мусобақа ўтказиладиган ўқув жойлари билан яқиндан танишиб, шартлар бўйича пухта тайёргарлик кўришмоқда. Ҳар бир давлатнинг дала-ўқув майдони бир-бирдан маълум маънода фарқ қилиши табиий. Шу бонс мамлакатимиз шарафини ҳимоя қилаётган ҳарбий хизматчилар дала-ўқув майдонининг мусобақа бўлиб ўтадиган ҳар бир нуқтаси билан яқиндан танишиб чикмоқда. «Танк биатлон» мусобақасида илк бор иштирок этаётган ҳамоюртларимиз 13 та жамоа билан куч синашади.

Бизга спортчиларимиз эришган ютуқлардан ғурурланиш хисси жуда таниш. Ҳамоюртларимизни жаҳон شوҳаспасининг олий ўринларида кўриш жуда ёқимли, шундай эмасми?! Умид қиламизки, ақлий салоҳият ва жисмоний имкониятлар борасида ҳарбийларимиз ҳам улардан ортда қолмайди. Зеро, юрт ўғлонларининг эришган ҳар бир ютуғи эртанги тинч ва фаровон кунларга ишончимизни янада оширади.

«Mahalla» мухбири
Шаҳноза РАҲИМХУҲАЕВА
ёзиб олди.

полигон базасида V Халқаро армия ўйинларининг «Ҳарбий-тиббий эстафета» босқичи ўтказилди. Унда 12 та давлатдан 211 нафар ҳарбий иштирок этади. Қарийб 10000 гектардан иборат бўлган полигон ҳудудида пухта тайёргарлик кўрилган. Спорт заллари, стадион, бассейн, ошхона, ётоқхона, меҳмонхоналар шай ҳолатга келтирилган.

Ҳарбий шифокорлар учун тажриба мактаби

«Ҳарбий-тиббий эстафета» йўналиши тиббийёт ходимларининг ҳарбий-назарий билимларини чуқурлаштириш ҳамда бўлинуллар жанговар ҳаракатларининг тиббий таъминотини ташкил этиш ва ўтказиш бўйича амалий кўникмаларини ошириш,

мат ўтаётган контракт асосидаги ҳарбий хизматчилар, ўрта ва кичик тиббийёт ходимлари ҳамда ҳарбий-тиббийёт билим юрғларининг курсантлари иштирок этади.

Ҳам саёҳат, ҳам маҳорат

Жиззах вилоятида жойлашган «Фориш» тоғ полигони «АрМИ—2019» доирасида ўтказиладиган «Ҳарбий-тиббий эстафета» мусобақаси иштирокчиларини кутиб олмақда. Халқаро мусобақани ўтказиш учун яратилган замонавий ва қулай шарт-шароитлардан ташқари, полигонда Ўзбекистоннинг барча вилоятларининг диққатга сазовор кўргазмалари

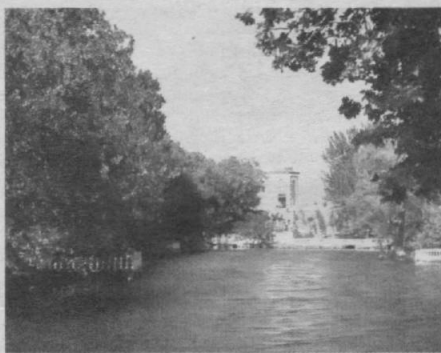

Зиёратгоҳ сайёҳлар ташрифига тайёрми?

САЪД ИБН АБУ ВАҚҚОС МОЗОРИНИ ТАВОҒ ҚИЛУВЧИЛАР ЧИҚИНДИЛАРНИ ДУЧ КЕЛГАН ЖОЙЛАРГА ТАШЛАБ КЕТИШМОҚДА

Қадимги Жиззах ҳақида гап кетгудек бўлса, одатда, кўпчиликнинг кўз ўнгига бундан тўрт ярим минг йил аввалги «Сайхонсой қоятошлари»даги суратлар, энг қадимги одамлар яшагани тахмин этилаётган Пешағор ғори ва икки-икки ярим минг йиллик тарихга эга Мозорсой ёдгорликлари гавдаланади. Қадимги манбаларда қайд этилган Газа, Харакана, Зомин, Сobot, Миқ, Марсманда каби кўҳна қалъа ва шаҳарлар номи ҳам юртдошларимиз томонидан фахр билан тилга олинади.

— *Зиёратгоҳ собиқ шўро давлати даврида ташландиқ ҳолга келиб қолганди. — дейди Саъд ибн Абу Ваққос зиёратгоҳи раҳбари Ҳабибулла Мамасолиев. — Бегоналарни-ку кўя туринг, ҳатто ҳамқишлоқларимиз ҳам бу табаррук масканга кўрқа-писа келиб кетишарди. Кечагидек ёдимда, кўл атрофида биргина тол ва бир туп жийда буларди. Давлат ва жамоат арбоби Шароф Рашидов 1967 йилда зиёратгоҳга ташриф буюрди. Кўл атрофида дов-дарактлар ўтқазиб, зиёратчилар учун дам олиш маскани ташкил этишни маслаҳат берди. Ўзи ҳам бир туп чинор ўтқазди.*

Шундан сўнг зиёратгоҳ атрофида турли манзарали, мевали дарахт кўчатлари қадалди, йўл қурилди. Бироқ сал ўтмай юқоридан буйруқ бўлдики, барча ишлар тўхтаб қолди. Қачонки, мамлакатимиз мустақилликка эришгач, юртимиздаги тарихий обидалар ва муқаддас зиёратгоҳларга муносабат ҳам буткул ўзгарди. Ҳукуматимиз томонидан маданий мерос объектларини муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланишни янада такомиллаштириш чоралари қўрилди. Шу тариқа Саъд ибн Абу Ваққос зиёратгоҳи ҳам гўзал ва фусункор манзара касб этди.

Жиззах вилояти хокимлигининг доимий эътибори, саховатпеша кишиларнинг хайр-эҳсонлари ва сайёҳаракатлари туфайли зиёратгоҳ қайта таъмирланди. Кўл атрофи тартибга келтирилиб, кенг кўламли ободонлаштириш ишлари амалга оширилди. Бугун зиёратгоҳ Жиззах воҳасидаги энг сўлим ва обод масканлардан бирига айланди.

Саъд ибн Абу Ваққос зиёратгоҳининг пастки қисмида ҳам ободонлаштириш ва таъмирлаш ишлари удаланди. Қадамжодаги масжид ва хилхо-

на замон талабларига мослаштирилди. Тарихий манбаларда қайд этилишича, масжид биноси XIX асрда ўз даврининг мохир бинокорлари — жиззахлик уста Комил, уста Қобил, уста Зухур ва уста Мирзиёлар томонидан бунёд этилган.

Масжид шаркона меъморчилик услубида қурилгани билан ҳар қандай зиёратчининг эътиборини ўзига тортади. Бино деворларидаги ганчкорлик ишлари ўта маҳорат билан бажарилган. Унинг шифтидаги ранго-ранг нақшлар бир пайтлар мохир наққош сифатида донг таратган Мирзо Зоид ва уста Бобожонлар меҳнати маҳсули экани мутахассислар томонидан эътироф этилади. Нақшу нигорлар бугунгача ўз оҳорини йўқотмаган.

Саъд ибн Абу Ваққос ким эди?

Саъд ибн Абу Ваққос милодий 587 йилда Арабистоннинг Макка шаҳрида таваллуд топган, миллати араб. Пайгамбаримиз билан бир даврда яшган Саъд 19 ёшида исломни қабул қилган. У «жаннатийлардан» деб башорат қилинган 10 нафар саҳобанинг бири. Саъд ибн Абу Ваққос жуда кучли камончи эди.

— Саъд ибн Абу Ваққос

пайгамбаримизнинг улуғ саҳобаларидан саналган, — дейди зиёратгоҳ раҳбари Ҳабибулла Мамасолиев. — У Макка шифоқларидан бири саналмиш Абу Ваққоснинг ўғли бўлиб, Муҳаммад алайҳиссалом пайгамбарлик қилган пайтда навқирон йигит эди. Пайгамбар алайҳиссалом давватлари билан ислом динига кирди ва кейинчалик мохир саркарда бўлиб етибди. Тарихий манбаларда қайд этилишича, Расулulloҳ: «Ота-онам сенга фидо бўлсин, эй Саъд», дея жангаларда кўрсатган жасоратига юксак баҳо берган.

У зот хижратнинг 16-йили халифа Умар ибн Хагтобнинг Форс ва Мовароуннаҳр ўлкаларига юборган қўшинига лашкарбоши этиб тайинланди. Ҳозирги Жиззах вилоятининг Ғаллаорол туманидаги Авлиё кишлоғи яқинида ўтган жангда лашкарбоши яраланиб, жимжилоғи узилди тушади. Саркарданинг жимжилоғи кишлоқдаги қабристонга кўмилади.

Халқ орасидан тилдан-тилга ўтиб юрувчи афсоналарга қараганда, саркарда Саъд ибн Абу Ваққоснинг жанг давомида жимжилоғини қилич кесиб кетиши натижасида қон тўкилган жойларда Аллоҳнинг амири билан булоқлар пайдо бўлган. Бу булоқлар ҳақида халқимиз

орасида турли афсона ва ривоятлар тарқалган.

Бир бармоқдан ажралиш Саъд ибн Абу Ваққоснинг соғлиғига таъсир этмайди. У кейинчалик Арабистонга қайтиб кетиб, узоқ умр кўради. Милодий 676 йилда 87 ёшида Мадина шаҳрида вафот этади. Саҳоба жасади Бакиёв қабристонига қўйилган.

Шароит бор, аммо...

Бугун мамлакатимизда тарихий обидалар, зиёратгоҳлар ва қадамжоларда аҳолига ҳамда сайёҳларга хизмат кўрсатишни янада яхшилаш чоралари кўриляпти. Мутахассисларнинг фикрига кўра, Жиззах вилояти ҳудудида бугунги кунда жами 372 та маданий мерос объекти, 42 та тарихий обид ва муқаддас зиёратгоҳ, 267 та археологик манзилгоҳ, 63 та монументал ёдгорлик бўлиб, уларнинг барчаси давлат муҳофазасига олинган. Юртимизда маданий мерос объектларини муҳофазасини кучайтириш, мамлакатимизда туризмни янада ривожлантиришнинг истикболли режалари белгиланган.

— *Қадим тарихга эга бўлган Ғаллаорол тумани ҳам ўзининг муқаддас қадамжолари билан сайёҳларни ўзига жалб этиб келмоқда, — дейди Туризмни ривожлантириш давлат қўмитаси Жиззах вилояти бошқармаси бошлиғи Лола Санаева. — Туманда 56 та маданий мерос объектлари рўйхатга олинган. Улар орасида «Саъд ибн Абу Ваққос» зиёратгоҳи алоҳида ўрин тутади. Кўн йиллик тарихга эга бу зиёратгоҳда туризмни ривожлантириш чоралари кўриляпти. Аммо зиёратгоҳда сайёҳлар учун яратилган шароитлар тўлиқ егизена талабларига жавоб бермайди. Маҳаллий зиёратчиларнинг аксариятида зиёрат маданияти етишмайди. Улар чиқиндиларини дуч келган жойларга ташлаб кетишмоқда, бу эса зиёратгоҳнинг янада ифлосланишига олиб келмоқда.*

Бугун зиёратгоҳ маъмурияти олдида муҳим вазифа турибди. У ҳам бўлса, муборак қадамжонининг сайёҳлик салоҳиятини янада оширишдан иборат. Шундай қилинса, муқаддас қадамжон нафақат юртдошларимизнинг, балки хориқликларнинг ҳам сеvimли масканига айланади.

Бекпўлат ТОҒАЕВ «Mahalla»

Муаллиф олган суратлар

Президент соврини учун белбоғли кураш бўйича Жаҳон чемпионати ўтказилади.

